

Szentmártonkátai Nagyközség Önkormányzat Polgármester

2254 Szentmártonkátai, Rákóczi út 52/c.
Tel/Fax: 29/462-101
e-mail cím: polgarmester@szenmartonkata.hu

Szám:/2025.
...../2025. PJB
...../2025. OKSB

ELŐTERJESZTÉS **a Képviselő-testület 2025. szeptember 25-i munkaterv szerinti ülésére, valamint** **a Pénzügyi és Jogi, illetőleg** **az Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság ülésére**

Tárgy: Szentmártonkátai Aprajafalva Óvoda,
Bölcsőde és Konyha Pedagógiai Programja
Előterjesztő: Skoda Ferenc polgármester
Mell.: Pedagógiai Program

Készítette: Dr. Nagy Lajos jegyző

Szentmártonkátai Nagyközség Képviselő-testülete
Pénzügyi és Jogi Bizottság
Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság
Helyben

Tisztelt Testület!
Tisztelt Bizottságok!

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 83. § (2) bekezdés g) pontja alapján „*a fenntartó jóváhagyja a köznevelési intézmény SZMSZ-ét, pedagógiai programját, éves munkatervét, pedagógus-továbbképzési intézményi programját, tantárgyfelosztását*”.

A Képviselő-testület éves munkatervében foglaltakra tekintettel a Főigazgató Asszony elkészítette a fenti dokumentumot, amelyet csatolok az előterjesztéshez.

Kérem, hogy azt megvitatni, a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjenek.

Szentmártonkátai, 2025. szeptember 15.

Skoda Ferenc
Polgármester

HATÁROZATI JAVASLATOK

Szentmártonkátai Nagyközség Önkormányzat **Pénzügyi és Jogi Bizottságának**
/2025. (IX. 25.) PJB önkormányzati határozata

Szentmártonkátai Nagyközség Önkormányzatának Pénzügyi és Jogi Bizottsága javasolja a Képviselő-testületnek, hogy

1. a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 83. § (2) bekezdésének g) pontja alapján a Szentmártonkátai Aprajafalva Óvoda, Bölcsőde és Konyha Pedagógiai Programját a jelen határozat 1. melléklete szerint fogadja el.

Határidő: azonnal

Felelős: elnök

Szentmártonkátai Nagyközség Önkormányzat **Oktatási, Kulturális és Sport Bizottságának**
/2025. (IX. 25.) OKSB önkormányzati határozata

Szentmártonkátai Nagyközség Önkormányzatának Oktatási, Kulturális és Sport Bizottsága javasolja a Képviselő-testületnek, hogy

1. a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 83. § (2) bekezdésének g) pontja alapján a Szentmártonkátai Aprajafalva Óvoda, Bölcsőde és Konyha Pedagógiai Programját a jelen határozat 1. melléklete szerint fogadja el.

Határidő: azonnal

Felelős: elnök

Szentmártonkátai Nagyközség Önkormányzat **Képviselő-testületének**
/2025. (IX. 25.) önkormányzati határozata

Szentmártonkátai Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete

1. a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 83. § (2) bekezdésének g) pontja alapján a Szentmártonkátai Aprajafalva Óvoda, Bölcsőde és Konyha Pedagógiai Programját a jelen határozat 1. melléklete szerint elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Intézményvezető

Szentmártonkátai Aprajafalva Óvoda, Bölcsőde és Konyha
Szentmártonkáta, Óvoda u. 1.
OM:033054

HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

SZENTMÁRTONKÁTAI APRAJAFALVA ÓVODA, BÖLCSŐDE ÉS KONYHA

SZENTMÁRTONKÁTA

Módosítás:2024.01.01.

SZENTMÁRTONKÁTAI APRAJAFALVA ÓVODA, BÖLCSŐDE ÉS KONYHA

Óvodai Pedagógiai Programja

**a tevékenységközpontú óvodai nevelési program adaptálása
alapján**

Intézmény OM - azonosítója: 033054	Készítette a nevelőtestület bevonásával: <i>Ujvári Judit</i> <i>főigazgató</i> <i>Ph</i>
Legitimációs eljárás	
Véleményt nyilvánított: <i>nevelőtestület nevében</i>	
Megismerte, tájékoztatást kapott a programról: <i>Szülői Munkaközösség nevében</i>	
..... <u>határozatszámom jóváhagyta</u> Fenntartó nevében Ph	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.aprajafalvaovoda.hu	Érvényes és hatályos: A kihirdetés napjától visszavonásig
Verziószám:6./2025.	Készült: 2025. 09. 01. 2 eredeti példányban

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	5
2. AZ ÓVODA MŰKÖDÉSÉNEK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI	10
2.1. Helyzetelemzés	10
2.2. Óvodánk szerepe a község életében	11
2.3. Óvodánk személyi feltételei	12
2.4. Óvodánk tárgyi feltételei	14
3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	15
3.1. Gyermekkép	15
3.2. Óvodakép	17
4. ALAPELVEINK, CÉLKITŰZÉSEINK	19
4.1. Óvodai nevelésünk célja	19
4.2. Óvodai nevelésünk alapelvei	20
4.3. A képességek szerepe a nevelési céljaink elérésében	22
5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	25
5.1. Az egészséges életmód alakítása	25
5.1.1. Egészségnevelés az óvodánkban	26
5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	31
5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	33
6. A TEVÉKENYSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSE ÉRDEKÉBEN	34
7. A FEJLŐDÉS TARTALMA	37
7.1. Játék és tanulási tevékenység	38
7.2. Társas, közösségi tevékenység	44
7.3. Munkatevékenység	47
7.4. Szabadidős tevékenység	50
8. KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE	51
8.1. Anyanyelv	51
8.2. A külső világ tevékeny megismerése	54
8.2.1. Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalmú tapasztalatszerzés	55
8.2.2. Külső világ tevékeny megismerése: környezeti tartalmú tapasztalatszerzés	56
8.3. Művészeti tevékenységek	62
8.3.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	62
8.3.2. Verselés, mesélés	65
8.3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	68
8.4. Mozgás	70
9. AZ ÓVODÁS GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE	74
9.1. Egyéni fejlődés nyomonkövetése	74
9.2. Óvodába visszamaradó, korcsoportjukat ismétlő, tanköteles gyermekek ellátása	76
10. A NEVELÉS TERVEZÉSE AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	78
11. A HÁROM ÉV ALATTI GYERMEKEK GONDOZÁSA, NEVELÉSE	83
12. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK	84
12.1. Különleges bánásmódot igénylő gyerekek	86
12.1.1. Sajátos Nevelési Igényű gyermekek	86
12.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek:	94
12.1.3. Kiemelten tehetséges gyermekek:	96
12.1.4. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek	97
12.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	98
13. GYERMEKVÉDELEM, A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	103
14. BOLDOGSÁGÓRA PROGRAM	106
15. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	108
16. ÜNNEPEK	110
17. AZ INTÉZMÉNYÜNK PARTNERKAPCSOLATAI	111
17.1. A szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés	111
17.2. Iskola – óvoda kapcsolat	113
17.3. Kapcsolat a Szabó Magda Nagyközségi Könyvtár és Művelődési Házzal	114
17.4. A fenntartóval való kapcsolattartás	114
17.5. A családsegítő szolgálattal való kapcsolat	115
17.6. A Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Nagykáta és Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Ceglédi Tagintézményeivel	116
17.7. Kapcsolattartás az egészségügyi szolgáltatókkal	116
17.8. Egyházak és óvoda kapcsolata	117
17.9. Az Oktatási Hivatallal való kapcsolattartás	117
17.10. Pedagógiai Oktatási Központtal	118

17.11. A civil szervezetekkel, pedagógusokkal való együttműködés.	119
17.12. Kárpát-medencei magyar nyelvű intézményekkel való kapcsolattartás.	119
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	122
Mellékletek	123
1.sz. melléklet. A gyermekek mérésének, értékelésének összesítő lapja.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.sz.melléklet: Kötelező minimális helység- és eszközjegyzék	124
3.sz.melléklet:ESÉLYTEREMTŐ ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM	130
Függelék	134
1sz.függelék: Óvodán kívüli óvodai nevelés megszervezése koronavírus járvány idején	134

1.BEVEZETÉS

Óvodánk nevelőtestületével, szakmai munkaközösségével elkészítette a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program adaptálásával helyi óvodai pedagógiai programját.

Ez a szakmai dokumentum tartalmazza nevelési céljainkat, feladatainkat, értékrendünket, melyet a családok felé is kívánunk közvetíteni, rendszerbe foglalja óvodánk teljes nevelési, fejlesztési gyakorlatát. Óvodai nevelőmunkánkban annak a tevékenységközpontú szemléletnek a megerősítése, amely támogatja a gyermek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését, tehetségének kibontakoztatását és az egyéni adottságait is figyelembe véve azoknak a készségeknek, képességeknek a folyamatos kialakítását, amelyek segítik őt az iskolai életre való felkészülésben. Programunk készítésekor figyelembe vettük a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvényt, valamint a 363/2012. (XII. 17) Kormányrendeletet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere:

Magyarország Alaptörvénye

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és módosításai
- 2023. évi LII. tv. a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII.30.) Korm.rendelet
- 229/2012. /VIII.28./ Korm. rendelet a Nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló rendelet módosítása
- 363/2012.(XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról és módosításai
- 20/2012. (VIII.31) EMMI rendelet módosítása. A nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A 227/1997. /XII. 22./ sz. r. a pedagógus továbbképzésről és szakvizsgáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet módosítása a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 2003. évi CXXV. Tv. az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. tv. A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény
- 32/2012. (X.8) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelésének irányelve
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésnek irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2013. évi XXVII. törvény - A szociális és gyermekvédelmi tárgyi törvények módosításáról

- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- 2016/679. számú rendelet - Európai parlament és a Tanács (EU) általános adatvédelmi rendelete, GDPR- törvény Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 556/2020. (XII. 4.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet ideje alatt teendő, egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokkal kapcsolatos intézkedésekről, valamint a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásoknak a veszélyhelyzet ideje alatt elrendelt működési rendjéről
- 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről
- A vészhelyzet ideje alatt eltérő rendelkezéseket kell alkalmazni 88/2020.IV. 5. Kormányrendelet alapján
- 77/2025. (IV. 15.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról

Használt rövidítések:

Nkt - A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény

TVKP - Tevékenységközpontú Óvodai Program 2. javított, bővített kiadás 2007.

ONOAP - Óvodai nevelés országos alapprogram

PP - Pedagógiai program

SNI - Sajátos nevelési igény

BTM - Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség

A felsorolt dokumentumokban végig vonuló, kiemelt alapelv a gyermeki jog deklarálása és az egyenlő hozzáférés elve az óvodai nevelésben és minden élethelyzetben.

Megfogalmazzák az óvoda speciális szerepét a személyiségfejlesztés folyamatában. Az óvoda a közoktatási rendszer részeként nevelő intézmény.

Óvó-védő, szociális nevelő-személyiségfejlesztő funkciókkal a 3-7 éves gyermekek testi-lelki egészségnevelését, gondozását, harmonikus személyiségfejlesztését vállalja fel.

A funkcióból eredően a nevelőmunkában a célirányos fejlesztésnél nagyobb hangsúlyt kap: az ingerekben gazdag, egészséges környezet, a szeretetteljes légkör, a nevelői minta és a társas kapcsolatok.

Az ONOAP által behatárolt nevelési, fejlesztési tartalmak a gyermekek közötti fejlődésbeli különbségek figyelembevételével, az őket megillető jogok, az egyenlő hozzáférés biztosításával alkalmazhatók.

Az Esélyegyenlőségi, Integrációs Pedagógiai Rendszerre építve az óvodai integrációs program célja, hogy a gyermekek eredményeiben kevésbé legyen meghatározó a család társadalmi-gazdasági státuszának hatása, támogassa az eredményes, innovatív pedagógiai módszerek alkalmazását, növelje a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek sikerességét, csökkentse a szegregáció mértékét, erősítse az együttműködést más ágazatokkal és a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel.

Alapelveink

- mindig a gyermekek érdekeit helyezzük előtérbe;
- tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése a család feladata, az óvoda csak segítő és kiegészítő feladatokat lát el a mindenkor hatályos jogszabályok betartásával;
- az ENSZ egyezménynek és Magyarország Alkotmányának megfelelően biztosítjuk a gyermekek emberhez méltó jogait és a gyermeki léthez méltó körülményeket teremtünk;
- törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására,
- óvodai nevelésünk befogadó, segítő, támogató és szeretetteljes;
- óvodapedagógusaink olyan eszközöket, módszereket alkalmaznak, amelyek a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodnak, amelyek segítenek az egyéni képességek és készségek kibontakozásában;
- közvetítjük azokat a műveltségtartalmakat, amelyek részei az egyetemes emberi értékeknek, nemzetiségi létnek;
- „Ép testben ép lélek” - nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges étkezésre és a gyermekek mozgásigényének kielégítésre;
- az óvodáskorú gyermekek legfontosabb tevékenysége a játék, ezen belül is a szabad játék, amelyre megfelelő időt biztosítunk;
- a fenntarthatóság pedagógiájának segítségével környezettudatos gyermekeket nevelünk,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye kapcsán megvalósul a tolerancia, a **különbözőségek elfogadásának elve**, a **differentiált képességfejlesztés** és a multikulturális nevelésen alapuló integráció- **Az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazítjuk a pedagógiai intézkedéseket**, a műveltségtartalmak közvetítését, a **gyermekek személyiségfejlesztését és egyéni képességeinek kibontakoztatását**, az egyéni bánásmód elve és az esélyegyenlőség előmozdítása alapján.

- az esélyegyenlőség, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása kiemelt feladataink közé sorolható;
- szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek felvállalása;
- a tehetséggondozás felvállalása;
- természeti és társadalmi környezetünk megismertetése és a hagyományápolás;

Óvodánk biztosítja:

- a gyermekek eltérő szükségleteire, képességeire épülő,
- a családi nevelést kiegészítő szocializációnak,
- a tevékenységek rendszerének,
- a szülők bevonásának,
- az inkluzív nevelésnek – integrációnak megvalósítását,
- a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, nemzetiségi óvodai nevelést igénylő gyermekek integrált nevelését,
- hazájukat elhagyni kényszerülő családokból érkező gyerekek multikulturális nevelését,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, segítségét, fejlődésének támogatását.

Az óvoda átmeneti intézmény a család és az iskola között. A családi nevelés kiegészítőjeként folytatja a gyermek szokásrendszerének, beszédének alakítását és nevelési programjával fejleszti az iskolai tanuláshoz szükséges képességeket, különös tekintettel a családok életében és a családi nevelésben bekövetkezett változásokat meghatározó elvekre.

Az óvoda az óvodai fejlesztő program alkalmazásával, a családokkal, az iskolával, és egyéb civil szervezetekkel a gyermekek képességének kibontakoztatását, az integráció megvalósítását támogatja.

Az óvoda – funkciójából eredően – sokat tehet a gyermekek esélyegyenlőségéért, a hátrányos helyzetű-, a halmozottan hátrányos helyzetű-, a sajátos nevelési igényű gyermekek, továbbá az inkluzív-, az integrált-, a hazájukat elhagyni kényszerülő családból érkezett gyermekek nevelését, valamint a kompetencia alapú nevelést támogató elvek alkalmazásával.

Az óvodai nevelés nyelve a magyar.

Az intézmény alapadatai

1. A költségvetési szerv neve:

Szentmártonkátai Aprajafalva Óvoda, Bölcsőde és Konyha

2. Az intézmény székhelye:

2254 Szentmártonkátai Óvoda utca 1.

3. OM azonosító:

033054

4. Az alapító, fenntartó neve, címe:

Szentmártonkátai Nagyközség Önkormányzata

2254 Szentmártonkátai Rákóczi út 52/c

5. A fenntartó és felügyeleti szerv:

Szentmártonkátai Nagyközség Önkormányzat Képviselő Testülete

2254 Szentmártonkátai Rákóczi út 52/c

6. Az intézmény címe:

2254 Szentmártonkátai, Óvoda utca 1.

7. Az intézmény típusa:

többcélú köznevelési intézmény: óvoda-bölcsőde

8. Képzési forma:

nappali ellátás

9. Illetékessége és működése köre:

Szentmártonkátai közigazgatási területe

10. Az intézmény fő tevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:

851020 Óvodai nevelés

11. A feladat ellátási helyként felvehető maximális gyermeklétszám:

100 fő (székhely)

75 fő (telephely)

24 fő bölcsőde

12. Az intézmény felvételi körzete:

Szentmártonkátai Nagyközség közigazgatási területe.

2. AZ ÓVODA MŰKÖDÉSÉNEK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

2.1. Helyzetelemzés

Településünkön már az 1930-as évektől szerveződött az Ófalu részen óvodai ellátás, melyet 1981-ben újítottak fel. A településünk szalagrendszerű fekvéséből adódóan szükségessé vált, hogy 1974-ben az Újtelepi részen is óvoda épüljön. Az új épület mára a székhely intézményünk. Így jelenleg 2 óvodából (székhelyből és telephelyből), 7 csoporttal 175 férőhellyel működünk. A székhely és telephely óvoda épületeit is tágas, gondozott udvar veszi körül. Udvarunk tágas teret biztosít a gyermekeink mozgásigényének kielégítésére, mozgáskészségük fejlesztésére. Különböző fából készült mászóakák, csúszdák, hinták, fészekhinták teszik lehetővé a mindennapi szabad mozgást és játékot.

Az udvarunk lehetőséget teremt a természeti környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakításához és a környezettudatos magatartás megalapozásához. Az árnyékos, kert, veteményesek és virágoskertek barátságos kellemes hangulatot árasztanak. Óvodánk elnyerte a Zöld Óvoda és Madárbarát óvoda címet.

2022-ben Bölcsőde is épült, mely kétszer 12 fő gyermek befogadására alkalmas.

Erőforrásainkat ismernünk kell, fel kell tárnunk ahhoz, hogy céljainkat meg tudjuk határozni. Intézményünk az óvodai nevelés feladatait innovatív gondolkodás, korszerű pedagógiai szemlélet, a település hagyományainak, értékeinek tiszteletben tartása mellett valósítja meg.

Sokszínű, változatos élményt nyújtó, tevékeny és nyitott óvodai együttlétet biztosítunk a gyermekek számára, ahol a játék, mint alaptevékenység a világ megismerésének leggazdagabb formája, melyben az értelem, az élmény együtt motiválja a gyermeket, biztosítva ezzel fejlődésüket.

Nyitott óvodánk jellemzői:

- a családi nevelés meghatározó a gyermek személyiségfejlődése során: kultúrát, értéket közvetít és képvisel,
- a családok megismerése (családlátogatás, környezettanulmány) elsődleges, fontos a türelem, elfogadás, empátia a gyermek érdekében, a jó kapcsolat kialakítása a szülőkkel,
- olyan közösségi rendezvények, események szervezése, melyek a családok együttműködésére épülnek (kultúra-közvetítés, szabadidő szervezés),
- a veszélyeztetett gyermekek alapellátásban való gondozása, a veszélyeztető tényezők megszüntetésére törekvés, széles körű intézményi és társadalmi kapcsolatokon keresztül,
- szülőbevonás, az óvodai élet történéseinek aktív részesei a családok, családtagok.

Az óvodai életnek nem külső szemlélői, hanem aktív résztvevői szeretnénk lenni.

Az óvodának meg kell teremteni a szülők elfoglaltságához igazodó nyitvatartás feltételeit, ezért a tanévnyitó értekezleteken felmerül évről évre az igények felmérése, de nem volt szükség a változtatásra. Így a jelenleg érvényben lévő nyitvatartás mindkét telephelyen: 6³⁰ – 17⁰⁰ -ig.

Megteszünk mindent a sajátos nevelési igényű gyermekek legideálisabb fejlesztése érdekében és segítjük a szülőket a megfelelő döntések meghozatalában.

Biztosítja intézményünk a vallásszabadság gyakorlásának feltételeit is: a gyermekek életkori sajátosságaihoz és a napirendhez igazodva folyik felekezet nélküli hitoktatás - a szülők írásbeli nyilatkozata alapján - a gyermekek számára.

Fontos feladatunk az esélyegyenlőség megteremtése, differenciált fejlesztésre szoruló gyermekek egyéni fejlesztése (differenciálás) és a tehetséggondozás, az életkori sajátosságok figyelembevételével, a gyermekek túlterhelése nélkül.

Szociokulturális háttér:

A lakosság fluktuációja jelentősen meghatározza az óvodai közösségek összetételét.

A szülők együttműködési készségét nehezítik a mai társadalmi helyzetből adódó problémák.

A szülők egy része szerető, gondoskodó, normakövető. Ezt tükrözi, hogy a gyermekek többsége testileg fejletten, jó mozgáskészséggel kerül be az óvodába. A gyermekek óvodába kerülés előtti ismeretségei kedvezően hatnak a beilleszkedésükre. A gyermekek többségének megfelelő a kapcsolatteremtő képessége.

Ugyanakkor a családi élet zaklatottsága, a szülők egzisztenciális problémái lemérhetőek a gyermekek neveltségi szintjén, anyanyelvi kultúráján. A gyermekek élményeiket a szűk családi környezetből és a tömegkommunikációs eszközökből feléjük áramló kezeletlen hatásokból szerzik, ami nem mindig pozitív.

2.2. Óvodánk szerepe a község életében

Szentmártonkátán számos ház épül, növekszik a népességszám, óvodánk egyre keresettebb. Örömmel tapasztaljuk, hogy a helyi lakosok, a szülők előnyben részesítik intézményünket, a település elhelyezkedésének -Budapest közelségének- köszönhetően a körzeten kívülről is nagy az érdeklődés.

Óvodánk folyamatosan részt vesz lakóhelyünk életében.

Ennek érdekében:

- Rendszeres kapcsolatot tartunk a gyermekek szüleivel, a családokkal.
- Igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy óvodánk életéről, tevékenységeiről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, a település lakossága.
- Óvodapedagógusaink fontos feladatnak tartják, hogy óvodánk - eddigi hagyományaihoz

híven - továbbra is képviseltesse magát a különféle rendezvényeken.

- Közművelődési, kulturális és egyéb a lakosságot érintő programokat szervezünk.

2.3. Óvodánk személyi feltételei

A fenti személyi feltételek megfelelnek a Nkt. 1-3. sz. mellékletében előírtaknak, óvodánk ezzel a személyi létszámmal és a hozzá előírt szakképzettséggel alkalmas a feladatok ellátására. Néhány speciális létszámszükségletünk van a gyermeki fejlesztések érdekében. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek ép, egészséges társaikkal történő együttnevelése fontos pedagógiai, és társadalompolitikai cél is.

A nevelőtestület:

Az intézmény legfontosabb tanácskozó és önálló döntéshozó szerve a nevelőtestület. Hatáskörébe tartozik az intézmény pedagógiai programjának kidolgozása, véleményezése is.

Az intézményben a fenntartó, a köznevelésben foglalkoztatottak, a szülők és a társadalmi környezet igényeinek és jogainak érvényesítésére – az ide vonatkozó jogszabályok keretein belül – érdekvédelmi képviselőt, munkaközösségek szervezhetők. Intézményünkben ilyen működő szervezet a szülői munkaközösség, bölcsődében az érdekképviselői fórum. Az érintettek joggyakorlásához a feltételrendszer biztosítása a főigazgató feladata.

A köznevelési foglalkoztatottak munkakörei:

- pedagógus munkakörök: óvodapedagógus
- pedagógiai munkát segítő munkakörök: pedagógiai asszisztens, dajka, óvodatitkár

A közalkalmazott foglalkoztatottak munkakörei:

- egyéb technikai munkakör: konyhai dolgozók, ételmezésvezető, karbantartó, takarító
- kisgyermeknevelő-csecsemőgondozó
- bölcsődei dajka

Megbízási munkakörök:

- főigazgató
- főigazgató-helyettes

A gyermekek beszédhibáinak javítását logopédus végzi a Pedagógiai Szakszolgálat támogatásával.

A gyógypedagógus és fejlesztőpedagógusok jelen vannak óvodánkban akkor, ha a Szakértői Bizottság Szakvéleménye alapján ez indokolt az integrált nevelés megvalósítása érdekében. A fenntartó biztosítja óvodánk szakemberekkel történő ellátását.

Intézményünkben nagy szakmai gyakorlattal rendelkező óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel, munkájukat szakképzett dajkák, pedagógiai asszisztensek segítik.

Az elmúlt évek során az óvodapedagógusok megújították tudásukat.

A törvénynek megfelelően rendszeresen teljesítik a kötelezően előírt 120 órás továbbképzést,

többben közülük ezen felül is.

A tanfolyamok elvégzése lehetőséget teremt az óvodapedagógusoknak arra is, hogy speciális ismereteket nyújtsanak a gyerekeknek. Igyekeznek olyan területen kompetenciát szerezni, mely összhangban van a helyi program céljaival, feladataival, valamint az egyéni érdeklődésüknek, képességeiknek is teret ad. Ezeket a speciális lehetőségeket, kínálatokat a szülők számára is ismertté kívánjuk tenni (kézműves tevékenységek, boldogságóra, zöld óvoda).

Az óvodapedagógusok, a dajkák, az óvodai közösség tenni akarását, munkához való hozzáállását, érdeklődését, szakmai elhivatottságát a folyamatos fejlődés, egészséges önkritika jellemzi. Tudomásul veszik a változásokat, egymás tetteit objektivitással szemlélik, segítik egymást a munkában, innovatívak. Szívesen vesznek részt a minősítési eljárásban, a tanfelügyelet és az önértékelési rendszer feladatait a törvényeknek megfelelően végzik.

Munkatársaink legfőbb erénye a nyitottság, a mindig megújulás képessége és az önzetlen gyermekszeretet. Közösségünk arra törekszik, hogy érzelmileg meleg, elfogadó, szeretetteljes légkörben, vidáman töltsék gyermekeink a mindennapokat.

Óvodánk engedélyezett személyi feltételei a 2025-es évben	
Óvodapedagógus (ebből létszám függően egy-két fő főigazgató-helyettes és egy fő főigazgató)	15 fő
Dajka	7 fő
Pedagógiai asszisztens	2 fő
Óvodatitkár	1 fő
Konyhai dolgozó	11 fő
Bölcsődei dolgozó (4 fő kisgyermeknevelő, 2 fő bölcsődei dajka)	6 fő
Karbantartó bölcsőde	1 fő
Takarító (REHAB)	1 fő

2.4. Óvodánk tárgyi feltételei

Óvodai csoportok száma: 7 csoport

Bölcsődei csoportok száma: 1 egység (2 csoport)

A településen kettő óvoda van. Székhely és telephely.

Székhely épületéhez tartozik egy főzőkonyha is.

2022-től egy bölcsőde is az intézményünkhöz tartozik, mely külön épületben a két óvoda között helyezkedik el. A fentebb említettek egy vezetés és fenntartás alatt állnak.

A székhely óvoda 1974-ben épült, épületének állaga jó.

A székhely intézmény része a főzőkonyha, mely gyermekétkeztetést, szünidei étkeztetést, munkahelyi étkeztetést, szociális étkeztetést és vendégétkeztetési feladatokat lát el.

A telephely új épületét 2001-ben vehettük birtokba. Ez az épület már megfelel az óvodával szemben támasztott követelményeknek. Tágas, világos, szociális blokkal megfelelően felszerelt.

Az óvodák udvara tágas, elegendő mozgásteret biztosít a gyermekek számára, füves területei, árnyékos fái kiváló lehetőségként szolgálnak egész évben a mozgás kielégítésére, szabadidős programok és az óvoda nevelési céljainak, feladatainak megvalósítására, a természet változásainak megfigyelésére. Az óvodák udvarán kertgondozás folyik. Magas ágyásokkal, gyógynövénykerttel rendelkezünk. Mindkét intézmény udvarán komposztáló és vízgyűjtő is található. Megfelelő gyermekek méreteihez igazodó kerti szerszámokkal jól felszerelték óvodáink. Az udvari játékok beszerzése – anyagi lehetőségeinkhez mérten – folyamatosan történik. Az udvari játékok karbantartása folyamatos, a 78/2003. (IX. 28) GKM rendelet alapján történik a felülvizsgálatuk.

Külön örömet jelentett számunkra, hogy Szentmártonkő Nagyközség Önkormányzata a Magyar Falu Program „Játszóudvar” keretében támogatást nyert, melyből a székhely óvodánk udvari játékainak bővítését valósította meg.

A csoportszobák barátságosak, játékeszközökkel jól ellátottak, otthonosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Ezek berendezése, dekorációja az ott dolgozók ízlését tükrözi., minél több természetes anyag felhasználásával. Lehetőséget biztosítva a mozgás-és játékigény kielégítésére. A telephelyen mindegyik csoportnak van saját mosdóhelyisége, öltözőszobája. A székhelyen két csoportnak egy mosdója és egy öltözőrészke van.

A fenntartói költségvetésből folyamatosan bővítjük IKT eszközökkel az intézményt. A csoportszobákban elérhető Wifi-rendszer található, az óvodapedagógusoknak szeretnénk, hogy biztosított legyen a jövőben laptop, tablet, hangszóró, erősítő, projektor melyek lehetőséget adnak arra, hogy a mindennapok tervezett tevékenységeibe beépüljenek ezek az eszközök. A

gyermeknek - közvetett módon a szülőknek - pozitív mintát kívánunk nyújtani az internet felhasználhatóságára. Az informatika gyors fejlődése miatt ma már minden embernek rendelkeznie kell ezen eszközök ismeretével, használatához szükséges kompetenciákkal.

3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

3.1. Gyermekkép

„ Engem ne emeljen a magasba senki, ha nem tud addig tartani, míg megnövök.

Guggoljon ide mellém, ha nem csak hallani, de érteni akar...”

/Birtalan Ferenc/

Az alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. „...A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.” (ONOAP)

„A sajátos nevelés igényű, a beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal küzdő, valamint a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelésének érdekében biztosítjuk a rugalmas szervezeti kereteket, egyéni foglalkoztatásuk és a közösségbe való minél teljesebb beilleszkedésük megvalósítása érdekében.” (ONOAP)

„A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.”(ONOAP)

Mivel a két intézmény kilométerekre van egymástól, ezért nevelőtestületünk tagjai intézményenként alkotnak kisebb közösségeket.

Óvodapedagógusaink az egyéni különbségek ellenére azonos nevelésfilozófiát vallanak.

Hisznek abban, hogy minden gyermek egyedi, különleges emberi lény, aki szeretetteljes közegben formálható, nevelhető. A gyermek érdeke mindenekfelett áll.

Értékek, amelyeket elvár a társadalom:

- Változásokra, fejlődésre való rugalmas alkalmazkodás, befolyásolás képessége.
- Kritikus gondolkodás, döntésképeség.
- Konfliktuskezelő képesség.
- A környezet védelme, és ennek megfelelő alakítása.
- A testi, szellemi egészség megőrzése, fontossága.
- A kultúra, a szülőföld ismerete, védelme.
- A technikai és tudományos fejlődés követése.
- Emberi kapcsolatok humánus alakítása.
- Az egyén és társadalom jogainak és szükségleteinek egyenrangú tisztelete.

A gyermek egy fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Az óvoda – a család mellett kiegészítő szerepben – motiváló, *ingergazdag*, egészségnevelési szempontokat szem előtt tartva – segíti a gyermek „*énfejlődését*”, formálódását.

A 3-7 éves gyermekekben végbemenő szomatikus és lelki funkciók kibontakozásához elengedhetetlen a szociális és tárgyi környezet motiváló szerepe. A korosztályra jellemző, hogy az ismereteket utánnézéssel sajátítják el.

A gyermek, mint egy „*totális érzékszerv*” irányul a világra és szinte akadálytalanul áramlanak be személyiségébe a környezeti hatások. Fontos tehát, hogy a gyermek pozitív hatásokkal, tökéletes „*modellekkel*” találkozzon, hogy a társadalmi normáknak megfelelő értékrend differenciálódjon benne.

A *nevelést* a szocializáció eszközének, céltudatos, tervszerű munkának tekintjük. Nemcsak „*megengedjük*” a gyermeki személyiség formálódását, hanem pedagógiai módszerekkel célirányos hatások megszervezésére törekszünk.

Az öröklött tényezők korlátait ismerve valljuk, hogy minden gyermek csak önmagához viszonyítva fejleszthető. A gyermekeknek nemcsak életkori szakaszonként, hanem egyenként is eltérő testi-lelki szükségleteik vannak. Ezért a pedagógiai hatékonyság szempontjából individualizált módszereket meghatározónak tekintjük. A csoportos tevékenységekkel olyan szocializációs színteret kívánunk teremteni a gyermekeknek, ahol megszerezhetik a korosztály

műveltségi anyagát. Elleshetik a nevelőktől, társaiktól az együttműködési, tanulási technikákat, a viselkedési normákat és természetesen a tudásvágyukat is kielégíthetik.

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból eredően kiszolgáltatott, felnőtt függő. A felnőttek tapintatos, biztonságot nyújtó jelenléte elengedhetetlen feltétele a személyiség szabad kibontakozásának.

A nevelőtől ebben az érzékeny, veszélyeket is rejtő életszakaszban felkészültséget és magas erkölcsi szinten álló pedagógiai munkát igényel a gyermek nevelése, képességeinek fejlesztése.

Alapvető követelmény a kisgyermek jogainak védelme, emberi méltóságának tisztelete, szükségleteinek maradéktalan kielégítése.

Intézményünk gyermekképe olyan gyermekek nevelése, akik:

- érzelmileg gazdagok,
- saját egészségüket értéknek tekintik,
- szűkebb, tágabb környezetükben jól tájékozódnak, és óvják azt,
- szép iránt fogékonyak,
- önállóak,
- megfelelő önismerettel, és önértékeléssel rendelkeznek,
- nyitottak, érdeklődők,
- együttműködésre, kooperációra képesek,
- másokat elfogadnak, társaikat a különbözőséget természetesnek tekintik.

3.2. Óvodakép

„... és érezzék egy kézfogásról, rólad, hogy jót akarsz, és te is tiszta jó vagy, egy tekintetük elhitesse veled, szép dolgokért élsz, és érdemes élned!”

/Váci Mihály/

Az óvodáskorú gyermekek nevelésének elsődleges színtere a család.

„Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában,

miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.” (ONOAP)

A tevékenységközpontú helyi pedagógiai programunk által biztosítjuk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének, nevelésének optimális feltételeit, változatos élményekkel kiegyensúlyozott, nyugodt óvodai életet kívánunk teremteni a gyermekek számára.

A jó nevelőt a gyermekszeretet, tisztelet, felelősségérzet, empátiakészség, rejtett üzenetet küldő kommunikáció, önképzési igény és szakmai tudás jellemzi.

Programunk sikeres megvalósítása olyan pedagógust feltételez, aki kreatív, folyamatosan képes megújulni, pozitívan közvetíti a nemzeti és emberi értékeket, együttműködő, toleráns, empatikus, a szakmájáért kiálló személyiségjegyekkel rendelkezik.

Bízunk abban, hogy óvodánkba olyan szülők hozzák gyermekeiket, akik érdeklődnek programunk iránt és azonosulni tudnak elképzeléseinkkel. Gyermekeik érdekében együttműködőek, tiszteletben tartják a pedagógusok szakmai hozzáértését, nem kérdőjelezik meg döntéseik jogosságát, bizalommal fordulnak az óvoda dolgozóihoz.

Az óvodapedagógusok és munkatársaik:

- elfogadják és tisztelik a kisgyermeket,
- ismerik a családokat (szükségletek, értékek, kultúra),
- ismerik a szülők véleményét az óvodai nevelőmunkáról,
- bevonják a szülőket az óvodai életbe, szakmai támogatást és szolgáltatást végeznek (fejlesztőpedagógus, családgondozók, logopédus),
- folyamatosan bővítik szakmai ismereteiket,
- kapcsolatot építenek ki a gyermekek tágabb családi környezetével is,
- a nemzetiség kulturális értékeit tiszteletben tartják,
- működtetik a jelzőrendszert, közvetítő szerepet töltenek be a speciális szolgáltató és szociális intézmények között,
- közösen biztosítják a tapasztalat- és élményszerzés lehetőségét,
- be és elfogadják a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, örömmel fogadják és gondoskodnak a migráns gyermekekről.
- Segítjük az esélyegyenlőség kialakulását, esélyegyenlőségi programot működtetünk a hátrányos helyzetű gyermekek és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására.

4. ALAPELVEINK, CÉLKITŰZÉSEINK

„Hogy valakinek az élete sikeres lesz-e vagy sem, az igen nagymértékben attól függ, hogy az illető kisgyermek korában milyen légkörben tölti a napjait. Milyenek az emberek, milyen a hangulat körülötte reggeltől estig. A gyermeknevelésben a szeretet a leghatékonyabb eszköz.”

/Tzendin Gijaco/

4.1. Óvodai nevelésünk célja

A családi nevelés elsődlegességét tiszteletben tartva segítjük a gyermek egészséges testi, lelki, szellemi fejlődését. Érvényt szerzünk a gyermeki jogoknak. Gyermekközpontúságunk elviekben és gyakorlatban is megvalósul. Nevelőmunkánkat áthatja a gyermekek egyéni különbözőségének tiszteletben tartása, a szereteten, őszinte érdeklődésen, különbözőség elfogadásán alapuló magatartás, a nagyfokú tolerancia. A nevelésünk a gyermek személyiségének egészére hatással van, célunk egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása. Figyelembe vesszük a gyermekek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait. Arra törekszünk, hogy elősegítsük óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is. Célunk a gyermeki személyiség komplex formálása, a gyermekközpontú, nevelésközpontú, tevékenységközpontú óvodai élet megteremtése, megszervezése által. Az Óvodai Fejlesztő Programunk az óvodánkba járó valamennyi kisgyermek - legyen az magyar, sajátos nevelési igényű, nemzetiségi - együttnevelésének, integrációjának megvalósítását eredményezi.

A környező világ összetett folyamatainak megismerése és környezettudatos magatartás kialakítás.

„... a Boldogságórák derűs és élmény gazdag feladatai, játéakai, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”

Prof. Dr. Bagdy Emőke

4.2. Óvodai nevelésünk alapelvei

„A nevelés folyamatában azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a kifejlesztésén dolgozunk, amelyek alkalmassá teszik az egyént arra, hogy- másokkal egyetértésben és együttműködésben- cselekvő és alkotó módon hozzájáruljon a társadalom és önmaga fenntartásához, fejlődéséhez. „TVKP (15-16. oldal)

Nevelési feladatok:

- A gyermekre jellemző tevékenységi vágy és önállósulási törekvés kielégítésével az „anyáról való leválás” folyamatának és az én-tudat ébredésének elősegítése.
- A gyermekekben lezajló biológiai és pszichés folyamatokhoz - az egyéni képességeikhez igazodó – feltételrendszer biztosítása. Egészségügyi és közösségi szokások alakítása, egészséges életmódra nevelés, testi fejlődésének elősegítése.
- Biztonságot adó, szeretetteljes, érzelem-gazdag, együttérzést sugárzó óvodai légkör megteremtése, fenntartása.
- Az emberi viszonyokkal és a kommunikációval való ismerkedés lehetőségeinek felkínálása. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása az óvodai nevelés valamennyi tevékenységi formáján keresztül. Utánzásra alkalmas „modellek” állítása. A hatások újra éléséhez a szabad játék és élettér biztosítása. A természet közelségének és élménytárának kihasználása, a környezetvédelmi és megővási szokások kialakítása.
- A gyermeki érdeklődés felkeltése az iskola iránt. A tanuláshoz szükséges készségek kialakítása. Ismeretbővítés, problémamegoldó gondolkodás, figyelem, türelem, kitartás, feladat- és szabálytudat, mozgáskoordináció és az észlelési képességek fejlesztése. Az edzettség és az állóképesség fokozása.
- Lehetőséget kell teremteni a migráns gyermekek önazonosságának megőrzésére, ápolására, erősítésére; az interkulturális nevelésen alapuló integrációra; a gyermeki jogok és alapvető szabadság védelmére; egymás anyanyelvének és kultúrájának megismerésére.
- A feladatok megoldásához a leghatékonyabb tartalmak, módszerek, tevékenységi formák alkalmazása. A humán erőforrások fejlesztése.

Pedagógiai elveink:

- a gyermekek mindenekfelett álló érdekeit képviseljük,
- a gyermeki személyiség iránt tiszteletet, elfogadást, szeretetet, megbecsülést tanúsítunk, biztosítjuk a védelmet, gondoskodást, a különbözőség elfogadását az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásokat a gyermekek személyiségéhez igazítjuk.

A célok, alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- nevelő és oktató munka során gondoskodunk a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében megteszünk minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről;
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében megteszünk minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- a gyermeki szükségletek kielégítéséről;
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról;
- tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről;
- az egészséges életvitellel és a környezettudatossággal összefüggő magatartás megalapozásáról a gyermekekben;
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzéséről, a nemzeti identitás erősítéséről, a nemzetiségi hagyományok átörökítéséről, a nemzetiségi gyermekek nyelvi neveléséről és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségéről.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzéséről, ápolásáról, erősítéséről, társadalmi integrálásáról;
- Népi kultúra, népi hagyományok alapjaival, szépségeivel való megismertetéséről;
- egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre neveljük a gyermekeket;
- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség elérésének támogatásáról;
- A hátrányok csökkentéséről az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételéről;

- a kiemelt figyelmet igénylő: lassabban fejlődő, lemaradó, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási és tanulási zavarral küzdő, speciális nevelési igényű gyermekek fejlesztéséről, integrált neveléséről, esélyegyenlőségük biztosításáról;
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozunk, szükség szerint együttműködünk gyógypedagógussal, konduktorral vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel.
- előmozdítjuk a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását,
- együttműködési és érintkezési képességek fejlesztéséről, azaz kommunikációra és kooperációra képes gyermekek neveléséről;
- gondoskodunk a gyermeki személyiség kibontakoztatásáról, életre való felkészítéséről.
- a gyermekek, a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartjuk, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adunk,

Intézményünk jellemzői az óvodakép, célok, alapelvek megvalósítása tükrében:

- Óvodánk légköre szeretetteljes, gondoskodó, érzelmi biztonságot nyújtó, óvó-védő, feltétel nélkül elfogadó, hagyományokat ápoló, értékeket közvetítő- és teremtő.
- Intézményünk a helyes életritmus kialakításával megteremti a feltételt a nyugodt, harmonikus személyiségfejlődésre, a helyes én-kép-, önértékelés-, életvitel kialakítására.
- Nevelőközösségünket a sokoldalúság, a kompetens együttműködés, a kezdeményezőkészség, az egységes nevelésfilozófiára való törekvés jellemzi, amely segíti az integrált és differenciált nevelést, a hátrányok leküzdését, a felzárkóztatást és a tehetséggondozást (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- A nevelés – fejlesztés során a gyermekek egyéni érési üteméhez igazodunk.
- Részt veszünk az előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezzük magunkat.

4.3. A képességek szerepe a nevelési céljaink elérésében

Programunk olyan képességek fejlesztésére törekszik, amelyek a társadalomban létező elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. A nevelés szempontjából kitüntetett a társadalmi és egyéni szempontokból lényeges kompetenciák két nagy csoportba sorolhatók. Az első csoportba tartoznak a **kooperációs** (együttműködési) képességek, a második csoportba tartoznak a **kommunikációs** képességek. A kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermekek a kommunikáció és a kooperáció egymással összefüggő folyamatában és ezek gyakorlása közben szerezhetik meg. Ezért is nagyon fontos

feladat már óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok és a közös tevékenységek kialakítására.

Kooperációs képességek, részterületei:

- együttműködés, összedolgozás képessége,
- az összehangolt közös tevékenység képessége,
- az együttes munkaképessége,
- az együtt játszás, a közös játék és manipuláció képessége,
- egymás kölcsönös segítésének képessége.

Ebben a folyamatban törekszünk a fokozatosság elvének betartására. A kooperációs képességek a befogadástól az óvodáskor végéig folyamatosan fejlődnek, alakulnak, spontán módon és tudatos fejlesztő munkával is. Különböző szituációk, kooperatív játékokkal, közös tevékenységekkel, feladatokkal fejleszthetők. A kooperáció szempontjából mintaadás a csoporton belüli felnőtt kooperáció, valamint a család – óvoda kapcsolata.

Az iskolába lépés előtt a gyermeknek el kell jutnia az „én-realizálás” legfejlettebb formájához, melynek tartalma a következő:

- a gyermek képes felmérni a saját helyzetét a csoportban,
- kész a társaival való együttműködésre – kooperatív,
- énjét elég erősnek éli meg ahhoz, hogy társai akaratát is tudomásul vegye – kompetens,
- a társak kezdeményezését nem saját énje veszélyeztetettségként éli meg – autonóm,
- képes az önálló helyzetmegoldásokra, a konfliktushelyzetek rendezésére, a felnőtt segítségével nélkül,
- énjét színvonalas teljesítményeken keresztül érvényesíti, természetesen mindezt elemi fokon.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan éretté válnak az iskolába lépéshez. Az egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

Kommunikációs képességek részterületei:

- a verbális kommunikáció,
- nem verbális kommunikáció (tekintet, mimika, gesztus, térköz, hangerő, hangszín),
- érintkezési viselkedéskultúra – illem.

A gyermek kommunikációs kompetenciája a családban bontakozik ki. A család közlési

módjától, szokásaitól függ, hogy milyen készség alakul ki a gyermekben, milyen kommunikációs mintákat vesz át. A kommunikáció fejlődése függ a gyermeket körülvevő környezettől is. Azok a gyermekek tudnak megfelelő kommunikációs kapcsolatot kialakítani, akik értik a beszédet és meg tudják értetni magukat másokkal. A kommunikáció a pedagógusok részéről hitelességet kíván, verbális módon alkalmazkodik az életkorhoz. Megköveteli az artikuláció, a hangképzés, az intonáció hibátlanságát. A pedagógus verbális kommunikációjának alapvető normája a képszerűség, a színesség, tömörség, pontosság. A kommunikációs képességek hozzájárulnak az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek igényének kialakításához, pl. udvariasság, barátkozás,

figyelmesség, segítőkészség, együttérzés a felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek viszonylatában. Ez az eszköze a gyermeki tapasztalatok és élmények megbeszélésének, miközben a gyermekek megértik, és egyre jobban alkalmazzák képességeiket, önálló véleményalkotásra is képesek.

Az alábbi képességeket a különböző tevékenységformákban és a későbbiekben az egyes tevékenységi területekre lebontva konkretizáljuk, így épülnek be a tartalmi keretbe:

- érzelmi- akarati képesség,
- értelmi képesség: érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás • testi képesség,
- szocializációs képesség,
- anyanyelvi képesség.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit,
- a folyamatos megfigyelés útján alkosson reális képet a gyermekek meglévő ismereteiről, képességeiről, ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére,
- a kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre,
- Egyénre szabott fejlesztési tervet készítsen, ennek megfelelően fejlessze őket,
- Minden gyermeket egyéni képességeinek megfelelően, önmagához viszonyítva igyekezzon fejleszteni.

A gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése:

Mindig konkrét cselekvéshez kötötten értékelünk, segítjük a helyes viselkedés megszilárdítását és a következő fejlettségi szint megközelítését. A pozitívumokra épülő differenciált fejlesztő értékelést részesítjük előnyben, törekszünk arra, hogy értékeléseink egyértelműek legyenek. A gyermeki fejlődést folyamatában és képességeihez viszonyítva figyeljük és értékeljük. A

tevékenységek során, személyes kapcsolatban és bátorító attitűddel értékeljük a gyermekek tevékenységét, magatartását. Alkalmazzuk a pozitív megerősítéseket, a differenciált, konkrét, árnyalt értékelést és a jutalmazás sokféle módszerét (simogatást, megerősítő pillantást, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, testközelséget, egyénileg és csoportosan). Tudatosan alkalmazzuk az egész gyermekcsoportra vonatkozó értékeléseket a közösségi és erkölcsi érzelmek fejlesztésére. Célunk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai. Elismerjük a gyermek erőfeszítéseit, próbálkozásait, az esetleges sikertelenség esetén is. A szociális tanulás sokféle lehetőségét – pl. szerepjáték, szabályjáték, páros, csoportos tevékenykedtetés – kihasználva kívánjuk elősegíteni az önértékelés pozitív alakulását, az önbizalom erősítését. Figyelünk arra, hogy minden gyermek énképe pozitívan fejlődjön, folyamatos megerősítést, dicséretet, elismerést kapjon.

5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. Az óvoda nevelő intézmény, s mint ilyen, a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik.

Az óvodai nevelés általános feladatai:

„Az óvodás korú gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése

Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösség nevelés
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása” (ONOAP)

5.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, elhagyása illetve a zöldségek és gyümölcsök, tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;

- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- A megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be ezen a területen is.

Az egészségnevelés alapelvei

- Az esélyegyenlőség biztosítása.
- A tevékenység és a mozgás hatása a kedvező értelmi fejlődésre.
- Sokszínű, érdekes, változatos, örömteli, biztonságos, játékos, meseszerű tevékenységek átélése.
- Önmegvalósítás, kibontakozás, önfejlődés elősegítése.
- Sajátos egyéni szükségletek kielégítése.
- Saját tempóban való fejlesztés a tevékenységek választási lehetőségével és elegendő idő biztosításával.

Célunk akkor lesz elérhető, ha már óvodás korban érzékennyé tesszük őket a környezeti problémák megoldása iránt, valamint szokásokat alakítunk ki bennük, amelyek egy életen át elkísérik őket.

5.1.1. Egészségnevelés az óvodánkban

Az egészségnevelés a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelenti. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái (életviteli helyzetei) közül a legegészségesebbet válassza. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód

választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását. A modern egészségnevelés fogalma az egészség: a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jóllét állapota. Ezek alapján határozzuk meg egészségfejlesztő tevékenységünket.

Feladatunk:

- a) egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás;
- b) a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése;
- c) egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.

A cukorbeteg és allergiával küzdő gyermekek ellátásával összefüggő pedagógiai feladatok:

- Érzékenyítés, szocializáció
- Az 1-es típusú diabéteszes gyermekek ellátását feladat specifikus munkaköri leírás alapján, a jogszabályban rögzített feltételekkel rendelkező dolgozóink végzik.

A Szülők felé közvetített céljaink:

- tervezzék meg az otthoni étkezéseket, ne a pillanatnyi hangulat, a reklámok befolyásolják az ételválasztást a boltokban és otthon.
- Kerüljék a családi étkezés során a túlzott cukor, só, zsírtartalmú ételek és italok fogyasztását, növeljék a víz szerepét a folyadékfogyasztásba, törekedjenek a rendszeres zöldség/gyümölcs bevitelre, naponta többször kerüljön az asztalra teljes kiőrlésű gabonából készült tészta/pékáru, tejtermék, az ételkészítésnél a só kiváltásához használjanak zöld fűszereket, hetente kerüljön hal az étrendbe.

Egészségfejlesztő tevékenységek:

Szomatikus nevelés feladatai:

- Személyi és környezeti higiénia fejlesztése
- Az egészséges táplálkozás megkedveltetése
- Rendszeres mozgás biztosítása
- Különböző allergiában szenvedő gyermekek (1-es számú diabétesz, inzulinfüggő, injekció beadása) sajátos igényeinek ellátása és számukra megfelelő, biztonságot nyújtó környezet kialakítására.

Biztosítjuk a higiénikus, sokféle tevékenységet kínáló környezetet. Személyi higiéniára

nevelünk (általános bőr- haj- köröm, fogápolás, ruházkodás). Biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit. Fokozzuk a motoros képességek fejlesztését a nagymozgás tevékenységek szervezettségével és hatékonyságával. Sokat tartózkodunk a szabad levegőn. Balesetek megelőzésére neveljük a gyermekeket.

Pszicho higiénés nevelés feladatai:

- Beilleszkedési képesség gyakorlása
- Alkalmazkodó képesség fejlesztése
- Önismeret és önellenőrzés.

Megteremtjük a gyermekek szociális biztonságérzetét. Biztosítjuk a személyiség szabad kibontakoztatását. Segítjük a harmonikus, társas kapcsolatok alakulását. Kiszűrjük a gyermeki viselkedésben jelentkező zavarokat, a lelki sérüléseket, feltárjuk az okokat és meghatározzuk a segítségadás módját. Folyamatos preventív feladatunknak tartjuk, a tárgyi és személyi jellegű stressztényezők csökkentését, illetve törekszünk azok megszüntetésére.

A szociálhigiénés nevelés feladatai:

- Esélyegyenlőség biztosítása,
- Integráló nevelés követelményeinek teljesítése.

Nevelési folyamatunk kiemelt feladata a napirendünk céltudatos megszervezése.

Alakítjuk, fejlesztjük a gyermekek normákhoz, értékekhez való viszonyát:

- az egészségügyi szokások területén,
- alapvető udvariassági szokások területén,
- a tevékenységekhez kötődő együttműködési formákban.

Célunk, hogy nevelésünk hatására az életkori sajátosságoknak, illetve egyéni képességeinek, fejlettségének megfelelő szintet érjen el:

- engedelmisségi szint,
- identifikációs szint,
- belső érettségi szint.

Fejlesztjük a közösségben elfoglalt helyét:

- kapcsolatteremtő képességét,
- együttműködési képességét,
- kommunikációs-, nyelvi kifejező képességét.

Fejlesztjük a gyermekek tevékenységhez való viszonyát:

- kudarc és siker tűrését - levezetését,
- konfliktus megoldó képességét,
- alkalmazkodó képességét, szervező készségét.

Fejlesztjük a cselekvés végrehajtásához szükséges akarat tulajdonságait:

- testséma ismeretét,
- térbeli tájékozódását,
- önértékelését, önbizalmát, önfegyelmét, önérvényesítési módját,
- szem- kéz-lábdominanciáit.

Az óvodapedagógus feladatai az egészségnevelés területén:

A szomatikus nevelésben fontos a testedzés, a mozgáskultúra megalapozása, szokássá, magatartásuk részévé alakítása.

Reálisan ítélje meg a gyermek személyes higiéniás állapotát, ha szükséges tegye meg a gyermek megfelelő ellátását. Végezzenek a személyi higiéniás nevelésben alapos, teljes körű nevelést (WC használat, kézmosás, törölköző, zsebkendő stb.). A higiéniás környezet kialakításáért tegyen meg mindent és a nevelésben tudatosan törekedjen arra, hogy a gyermekeknek igénye legyen az egészséges környezetre és annak megőrzésére.

Az egészséges táplálkozás igénye és lehetősége állandó feladat az óvodapedagógus számára, melyben a mintaadás is fontos szerepet játszik. Az óvoda kéri, hogy a szülők ismerkedjenek meg gyermekük óvodai étrendjével és otthon délután, esténként, hétvégeken a legújabb szakmai ismereteket és a gyermek életkori sajátosságait figyelembe vevő táplálkozást biztosítsák a gyermeknek az otthoni étkezések alkalmával.

A mozgás által betöltött egészségmegőrző és egészségtudatos életmód a mindennapi pedagógiában kötelező feladat a pedagógus számára, alakuljon ki a gyermek igénye a napi mozgásra is.

A pszicho higiéniás nevelésben szerepet játszik az ehhez szükséges készségek, képességek fejlesztése. Ide tartozik önmaga és mások elfogadásának képessége. Az alkalmazkodóképesség, a rugalmasság, segítőkészség.

A szociális egészsége fejlesztésében fontos szerepet játszik a szociokulturális nevelő hatás, melyet az óvodában alapozunk meg azzal, hogy együttműködünk másokkal, elfogadjuk a különbözőségeket, esélyegyenlőséget biztosítunk mindenki számára. Ebben szintén nélkülözhetetlen a gyerekeket körülvevő felnőttek mintája. Kiemelt jelentősége van még az

óvoda kapcsolatrendszerének, együttműködésének az egészségügyi szolgálattal /védőnők, gyermekorvos, fogorvos/.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

a) az egészséges óvodai környezet megteremtése

- gondoskodik a megfelelő tárgyi feltételekről, kezdeményezze a hiányok pótlását,
- a gyermekkel együtt vegyen részt a környezet ápolásában és védelmében,

b) a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása

- a napirenddel a helyes életritmus biztosítása,
- az óvónő differenciáltan, az egyéni sajátosságokhoz igazodva bánjon a gyermekkel,
- az egyéni fejlettségnek megfelelően gondoskodik a tisztálkodás és az öltözködési szokások megfelelő kialakításáról,

c) a gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése

- táplálkozási szokások alakítása,
- aktív, passzív pihenés biztosítása,
- edzettség, állóképesség fejlesztése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére, az egészségnevelés területén:

A gyermek óvodai nevelése során az egészséges életmód alakítása folyamán, kialakul a kisgyermek igénye a személyi és környezeti higiénére, a mozgásos életmódra, az egészséges táplálkozásra és kulturált étkezésre, az egészséget károsító magatartásformák elkerülésére, egy adott élethelyzetben az egészségesebb megoldás választására, a másokon való segítségre. Mindez az egészség megvédésére történő attitűdöt, az egészség megvédésére vonatkozó érdeklődést, véleményt, szándékot, „érzékenységet” jelent.

Zajszint előírások a gyermekek egészsége érdekében:

A nevelési-oktatási intézményben azokon a gyermekek, tanulók részvételével zajló elektroakusztikus hangosítású rendezvényeken, ahol

- a) 0–6 év közötti gyermekek, tanulók vesznek részt, a hangnyomásszint nem haladhatja meg az $L_{Aeq} M30$ 75 dB értéket,
- b) 6 és 14 év közötti gyermekek, tanulók vesznek részt, a hangnyomásszint nem haladhatja meg az $L_{Aeq} M30$ 80 dB értéket,

5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A gyermek fejlődő személyiség, ezért sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként változó testi, lelki szükségletei vannak, melyek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában az őt körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van.

A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. biztonságérzet, elfogadás, a feltétele annak, hogy a gyermek környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Ezért óvodánkban fontosnak tartjuk a családias, kiegyensúlyozott, harmonikus, empatis hangulat kialakítását és fenntartását.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezt szükséges:

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés feladatai:

- A szeretet és kötődés képességének,
- a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének,
- az élménybefogadás képességének,
- az érzelmek kifejezőképességének, valamint
- az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése,
- az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.
- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának, szokás- és normarendszerének megalapozása.
- a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés megalapozása.

A fejlesztés tehát az után kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel, gyermekekkel, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata: olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Az óvónő-gyermek kapcsolatában ki kell alakítani a szereteten és kötődésen alapuló együttműködést. Ennek alapja az empátiakészség, valamint azok a pozitív élmények, amelyek hozzájárulnak a kellemes alaphangulathoz. A fejlesztést a gyermeki személyiség tiszteletben tartásával és a közös élmények (színház, kirándulás, játszóházak stb.) biztosításával érjük el. Kiemelt fontosságúnak tartjuk az ünnepek megtartását (születésnap, névnapok, jeles napok), valamint az óvónő példaértékű modelljét.

Az óvónő-szülő együttműködése elengedhetetlen a gyermekkel való egyéni óvodai bánásmód megvalósításához, ugyanakkor a felnőttek kapcsolata példaértékű a gyermeknek (tisztelet, tolerancia egymás iránt).

Az óvodapedagógus a gyermek fejlődéséről, magaviseletéről, a tanulásban elért eredményeiről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást ad a szülőnek. Egyéni problémák esetében a szülői kapcsolattartás és konfliktuskezelés egyéb formáit alkalmazzuk (személyes

beszélgetés), és ha szükséges, nevelési tanácsokkal segítjük a gyermek és a szülő harmonikus kapcsolatának kialakítását.

Lehetőséget biztosítunk a szülőknek, hogy az óvoda életébe tevékenyen, érzelmileg is bekapcsolódjanak. A nyílt napokon lehetőség van a kezdeményezések megtekintésére, kézműves délutánok alkalmával közös tevékenykedésre van mód. A szülőkkel közös óvodai rendezvények pedig lehetőséget adnak a kötetlenebb beszélgetésekre, ezzel elősegítve a közösség épülését.

A gyermek-gyermek kapcsolata során alakul ki a gyermekben az alkalmazkodás, a társas kapcsolatok erkölcsi normái, az érzelmi alapokon létrejövő kooperáció és kommunikáció. Hosszabb távon preferáljuk a részben-, illetve korosztályonként osztott csoportok szervezését, amelynek megvalósítása több lépcsőben érhető el. Fontosnak tartjuk a kiemelt figyelmet igényű gyermekek egyéni fejlesztését, differenciálását.

Az életkori sajátosságokat tükröző társas együttélés és az „én-tudat” alakulása folyamatos fejlődésen megy keresztül, melyet az óvónők segítenek a mindennapok során.

5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Fontossá válnak a beszélgető körök, mesék, versek, az egészségünkkel kapcsolatban. Adott téma megtárgyalása, beleszöve az egészséges életmódra, illetve a környezettudatos magatartásra nevelést.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. **A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll.** A helyes és szép beszéd mélyíti a gyermek érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt az irodalmi értékek befogadására. Az óvodáskor végére az anyanyelvi nevelés hatására aktív és passzív szókincse bővül, mondatszerkesztésük nyelvtanilag helyessé válik, kialakul az összefüggő beszéd, a beszédfigyelem. Az óvónő személyes példáján keresztül, illetve fejlesztőjátékok kapcsán segíti elő a metakommunikációs eszköztár bővülését is. Az óvoda tevékenységben gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük. Szükség esetén szakember segítségét kérjük.

Az értelmi nevelés feladatai:

- egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- másrészt az értelmi képességek fejlesztése, valamint ösztönző környezet biztosítása,
- érzelmek, hangulat kifejezése verbális, és nonverbális eszközökkel aktív és passzív szókincs bővítése,
- egymás előtti megnyilvánulás bátorítása.

6. A TEVÉKENYSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSE ÉRDEKÉBEN

A gyermek személyisége és a tevékenység minősége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek.

A gyermekek számára megadjuk a lehetőséget az önállóan megválasztott gyermeki kíváncsiságból fakadó tevékenységre. Figyelembe vesszük, hogy a megismerési vágy és a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek.

Az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, ezt figyelembe véve segíthetjük elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakozását.

A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott, belsőből fakadó tevékenységre, szervezésekor szükséges figyelembe venni a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit.

A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemezi, bármilyen mozgás, cselekvés, változás felkelti a gyermek figyelmét és utánzásra ösztönözi.

A megismerési vágy, a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek. A gyermek tevékenysége gyakran változik: minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban

változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal. Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segítheti elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban.

A 3-7 éves korú gyermekek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermekek számára a játék lehet munka is és fordítva.

A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése. Biztosítjuk a minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő választásához, gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek). Támaszkodunk a gyermekek tapasztalataira, fizikai állapotára, aktuális élmény - és érzékelvillágára, ehhez igazítjuk a tevékenységek időtartamát és módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtatunk előzetes terveinken. A játékok és egyéb tevékenységek során igyekszünk fejlesztő hatású, esztétikus eszközöket biztosítani, melyek illeszkednek a gyermekek életkorához, egyéni szükségleteikhez. Élmények nyújtásával segítjük elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását. Igyekszünk előtérbe helyezni a digitális eszközök használatát, az IKT eszközök adta lehetőségeket is kihasználjuk, ezzel is színesítve, gazdagítva a tevékenységeket.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek).
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, aktuális élményvillágára.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.
- Az ismereteket, tartalmakat szakszerűen, érthetően közvetítse a gyermekek számára, figyelembe véve az életkori sajátosságokat és egyéni jellemzőket. Fogalomalkotása legyen pontos, a gyermekek számára is érthetővé tegye mondanivalóját.
- Lehetőségeinkhez mérten törekedjünk beépíteni az óvodai tevékenységeink közé a „hungarikumokat”.
- Érzékenyítő program.
- Érzékenyítés: tervezett vagy spontán befolyásolás, nevelés, mely attitűdalakító hatásával odafigyelésre és a megszokottól való eltérés elfogadására nevel. Az érzékenyítés bármely fizikai, vagy szellemi károsodás, külső jegyben tükröződő, vagy egy állandó,

megváltoztathatatlan állapot, helyzet elfogadására nevel, valamilyen katarzis, élmény által.

▪ Menedékes gyermekek fogadása: ONOAP: „A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását”.

A fejlesztés feltételei:

A 3-7 éves korú gyermekek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermekek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatosfejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatosfejlesztés az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják.

a) Objektív feltételek:

Óvónői önállóság kérdéskörébe tartozik, hogy az adott méretű és bútorzatú csoportszobát, illetve öltözőt, milyen módon rendezi be, dekorálja. A csoportszobák kialakításánál a játszóterületek beláthatóságát, a gyermekek egészségvédelmének szempontjából biztonságos berendezést, a gyermekek összetételét, életkorát, figyelembe kell venni. A fejlesztőmunkában az IKT eszközök használatának mennyisége és minősége az óvodapedagógus komoly és megfontolt szakmai kompetenciakörébe tartozik. Ott, ahol a gyermekekre tud figyelni az óvónő, a dajka, az öltözőben és az óvoda egyéb helyiségeiben is kialakíthatnak a szabad játékhoz a tevékenységekhez alkalmas tereket. Intézményünkben működtetjük az IKT eszközöket, laptop, Tablet, internet lehetőségeit, eddig megszerzett tudásunk szerint. A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően, időszerű témákat is feldolgozhatunk. Szorosan együtt kell működünk a szülőkkel. Fel kell hívnunk a figyelmet arra, hogy szabályok nélkül veszélyes alkalmazni az IKT eszközöket. Elveszti az időt azoktól a tevékenységektől, melyek az óvodás gyermek számára a testi, lelki egészséget biztosítja (pl. mozgás, mesélés, játék) Természetesen mintát mutatunk a felhasználás terén. Célunk, az infokommunikáció különböző formáiban jártas gyermekek nevelése.

Feladataink:

- az informatikai nevelés feltételeinek megteremtése,
- érzékelés, észlelés által sokrétű ismeretszerzés biztosítása,
- információk feldolgozása változatos tevékenységek során,

- a térben, síkban való tájékozódás fejlesztése,
- az IKT eszközök használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel,
- tehetséggondozás, részképesség zavarok megelőzése,
- az interneten való kommunikáció lehetőségének megteremtése,
- a szülők informatikai szemléletének formálása, mindezt fokozatosan, felkészülten, tudatos tervezés mellett kell végeznünk.

b) Szubjektív feltételek

A csoportok légköre nyugodt, derűs, szeretetteljes legyen. Az óvodapedagógus és az óvodai nevelőmunkát segítő munkatársak modell, minta a gyermekek számára. Az óvodapedagógus-dajka gyermek-szülő kapcsolati formák kiegyensúlyozottsága. Az óvodai udvarunk alkalmas nagy egybefüggő területével a gyermekek mozgásainak kielégítésére, az egészséges életmód feladatainak megvalósítására, a csoportok, gyerekek közötti együttműködésre, kommunikációra. Esztétikailag olyan képet mutat, mely segíti a szépérzékük fejlődését, lehetőséget teremt a természeti környezettel való kapcsolat mélyítésére.

Az óvodapedagógus feladatai ebben:

- Igyekezni kell minden óvodapedagógusnak (az adott objektív feltételeket tudomásul véve) a gyermekek környezetét úgy alakítani, hogy az megfeleljen a gyermek: játék, és mozgásigényének, tevékenységének kielégítésére. Felfedezésre, rácsodálkozásra is lehetőséget adjon.
- Udvar felszereltségeinek kihasználása az év minden szakaszában, megfelelő idő legyen biztosítva a szabadban való tartózkodásra. Ezt a személetet tekintse feladatának az óvodapedagógus az egészségtudatos nevelésében.
- Folyosó, öltöző kihasználása, ennek szokásrendszere épüljön be a csoport életébe.

7. A FEJLŐDÉS TARTALMA

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól.

A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység
2. Társas és közösségi tevékenység
3. Munkatevékenység
4. Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggnek egymással. A gyermek számára egy adott tevékenység, mint pl.: a sepregetés éppúgy lehet játék és munka is, mint ahogy beletartozhat a közösségi tevékenységek körébe, hiszen másokért, másokkal együttműködve végezheti. Pontosan ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva, a tervezett tevékenységekből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk. Miután a tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás és nem a nevelési területek szétdarabolásának szándéka vezeti gondolatainkat.

7.1. Játék és tanulási tevékenység

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. Az óvodapedagógus tudatossága természetesen sohasem irányulhat a gyermekekre, hiszen kitalált és erőltetett, úgynevezett „játékos módszerekkel” nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység. A gyermeki tevékenységet – különösen a játékban – nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is –

felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett, vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együtt játszást. Csupán a helyes arányok megtalálására kívánjuk a figyelmet felhívni.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében. Az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebbé válhat. A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítani. Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból, a környezetből hoz, vagy legyen az, az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet. A legjobb esetben meghallgatják a felnőttek ezeket az élményeket, de nem számolnak a továbbiakban vele. A tevékenységközpontú óvodai nevelés nemcsak feltételezi, hanem el is várja az óvodapedagógus ilyen irányú figyelmét, érzékeny reagáló készségét. Ilyen pedagógiai alaphelyzetben már valóban nem lesz mesterkélt és erőltetett a gyermek képességeire építve, azt alapul véve fejleszteni az egyént éppúgy, mint a csoportot. A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége, olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermek fejlesztése érdekében. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatában, amik később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegíthetik.

Gondoljunk például a társakkal való együtt játszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményező-készség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége, vagy az alá – fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játékszituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli

szereposztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

A játék fajtái és jellemzőik

A játék témája, tartalma nagyrészt függ a gyerekek életkorától, fejlettségi szintjétől, valóságról szerzett benyomásaitól, tapasztalataitól, ismereteitől.

A 3-4 éves gyerekek tevékenységét a *gyakorló játék* jellemzi. A játéknak ezen a fokon a gyerekek a felhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek. A gyakori ismétléssel fejlődnek a különböző funkciók.

A gyakorló játék keretei között bontakozik ki a *szimbolikus - szerepjáték*, amely nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta. A gyerekek szerepjátéka tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ehhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A gyerek a játékában különösen a hozzá érzelmileg közel álló felnőtteket és a társakat utánozza. A szerepjáték fejlődése a játszó gyerekek közötti kapcsolat bonyolultabbá válásában, az együttműködés kialakulásában, a játék témájának és tartalmának bővülésében, gazdagodásában, színvonalának emelkedésében, időtartamának növekedésében és az eszközök felhasználási módjában mutatkozik meg. A szerepjátékban jelentkező – többnyire rejtett – játékszabályok elfogadása, megtartása, az ezekhez való megfelelés szándéka teremti meg a szabályjáték előfeltételeit.

A *szabályjáték jellemzője*, hogy meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését, egy-egy szakaszának lezárását. A játék jellegéből következik a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés. A szabályjátékok egyes fajtái főként a gyermekek mozgását, mások elsősorban az értelmi képességeiket fejlesztik. A mozgásos szabályjátékokhoz tartoznak a testnevelési játékok, a dalos és mondókás népi játékok, fogócskák, bújócskák, körjátékok, labdajátékok, mozgásos versenyjátékok. Az értelmi képességeket fejlesztő játékok: a különböző társasjátékok, képes kirakók, dominók, kártyajátékok, nyelvi játékok... stb.

A szerepjátékkal szoros összhangban fejlődik az *építő, konstruáló játék*. A gyermekek különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket, játékszereket, különböző tárgyakat hoznak létre. Az alkotás öröme, a sokféleképpen összeállítható játékszer és építőelem felhasználása ösztönzi a konstruálásra.

Az építés, a konstruálás gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik, az élethelyzetek reprodukálása közben építenek, szerelnek, szerkesztenek, vagy a létrehozott alkotás hatására képzelik bele magukat különböző élethelyzetekbe.

Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára.
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása.
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása, a szabad játék kapjon kiemelt szerepet.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együtt játszás a gyermekekkel.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. Gyermekek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan, szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán, vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A sokoldalú cselekedtetés és a több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermekek fejlődésének szempontjából. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, a többoldalú tapasztalatszerzés központi kérdése a tanulási folyamatnak. Mindezt több oldalról megközelítve kell a gyermekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk.

Mivel a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. Nem mellékes az a szempont sem, hogy azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek a gyermekek, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. Ennek a belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában. A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre.

A cél az, hogy minden gyermek a képességeinek megfelelő feladatot kapjon, valamint a követelményeket a gyermekek egyéni teljesítőképességéhez mérten alakítsuk. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki. A gyermek bátortalanná, visszahúzódóvá válik, alul értékeli önmagát és alatta marad saját teljesítőképességének. Az óvoda-pedagógus szerepe tehát kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítja az egyes gyermekeket, mennyire képes megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével. A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermekek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészen belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, játékos tevékenységek, beszélgetések, felfedező séták biztosítása egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában.

Ez teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés. A feladatrendszer elemeinek gyakorlati megvalósulását a vegyes életkorú csoportokban lehet a legnagyobb hatékonysággal elvárni, mégis azt valljuk, hogy az óvoda és az óvodapedagógusok hatásköre annak eldöntése, hogy vegyes, részben osztott vagy osztott életkorú csoportban nevelik a gyermekeket.

A fejlődés jellemzői óvodás kor végére a játék területén:

- Képesek elmélyült, kiegyensúlyozott játékra.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz, a meglévő szabályokat betartják, illetve képesek újak alkotására.
- Bizonyos helyzetekben képesek irányítani, és központi vezető szerepet is vállalni.
- Kompromisszum képessé válnak.
- Játékaikat meg tudják szervezni, képesek az eszközöket, szerepeket elosztani, akadályokat megoldani, képesek szervezett együttes tevékenységre (tagolódni).
- Elsajátítják a játék közben szükséges magatartási formákat, alakul frusztrációs toleranciájuk.
- Érdeklődők, tudnak környezetükkel kapcsolatot kialakítani, megfelelően kommunikálni, alakul kooperációra való készségük.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban: „

„A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése, a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes

élményeire, tapasztalataira, ismereteire. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.” (ONOAP)

Kiindulási alapunk, hogy a játék a gyermek számára a legalkalmasabb tanulási forma.

A tanulási lehetőségeket az egész napi tevékenység-rendszerébe integrálva biztosítjuk a gyermekek számára. Kiváló alkalom erre minden játék, játékos tevékenység. A játéknak és a tanulásnak azonos a gyökere, a gyermekek tevékenységi vágya, a felfedezés lehetősége, kíváncsisága, utazásos viselkedése. A tanulási folyamat tervezésében és megvalósításában tudatosan törekszünk a gyermekek motiválására, aktivizálására.

A játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb eszköze. Lényeges, hogy a gyermek a tanulást játékként élje meg, mert azok a tapasztalatok, amelyeket óvodáskorban élnek át, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is.

A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalást és a sokoldalú cselekedtetést mindennél fontosabbnak tartjuk a 3-7 éves korú gyermekek fejlődésének szempontjából. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből indulunk ki. A komplex foglalkozások rendszerén keresztül juttatjuk el a gyermekhez azt, ami a számukra a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Azok a tanulási tapasztalatok melyeket óvodáskorban szereznek, nagy hatással lehetnek a későbbi tanuláshoz való viszonyukra is, ezért azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyenek részt ebben a folyamatban.

Célunk, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő feladatot kapjon, figyelembe vegyük az egyéni teljesítőképességüket, erősítsük a gyermek sikerélményét, önbizalmát. A gyermek kérdéseire, ha helyesen válaszolunk, abból újabb kérdés születik. Így gondolkodásra készítjük, kíváncsiságát, érdeklődését nem fojtjuk el, ez a tanulás és a tudás egyik alapja.

Feladatunk, az egyes gyermekek megismerése, fejlesztése, figyelembe véve az egyéni adottságokat; igazodnunk kell a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez. A részképesség-zavarok, magatartási zavarok kiszűrése után speciális fejlesztés, differenciált foglalkozás történik, szakember bevonásával.

A nevelés egészén belül megvalósuló tanulást kötött és kötetlen kezdeményezésekkel, foglalkozásokkal, beszélgetésekkel, tapasztalatszerző sétákkal kívánjuk megoldani a mindennapok során. Az óvodapedagógus kompetenciája, hogy a gyermek fejlettsége, illetve a feladat ismeretében döntsön: mikor melyiket alkalmazza.

Célunk, hogy a cselekvő gondolkodás szintjéről, a gyermek jusson el a tényleges fogalmi

gondolkodás szintjére. A tevékenységek általi többoldalú tapasztalatszerzésből, egy komplex érzékelő, észlelő folyamat alakul ki, a gyerekek komplex világlátásából pedig a tanulási folyamat indul ki.

„Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utazásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.” (ONOAP)

Cél:

- Értelmi képességek fejlesztése (érezékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképeségét is megismerheti.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.

7.2. Társas, közösségi tevékenység

A gyermekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásának legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység – társadalmi és egyéni – értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető, tudatosítható, átélhető legyen. Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát... stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenységek társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága... stb.) határozza meg. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejtéséhez. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejtése rendkívül fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából. Pedagógiai programunk a gyakorlat szükségleteiből kiindulva vezeti le a társadalmi követelmények rendszerét. A tulajdonságok, a képességek, a

készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A társadalom élete, a társadalmi gyakorlat pedig jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenységek kibontakoztatására. Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogy mások is alkalmazkodnak hozzánk. A cél az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkben kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában. A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó.

A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együtt játszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni.

A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a **tevékenykedtetésen** legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épséget veszélyeztető tevékenységek képeznek. A közösségi szokás kialakítása pedig a tevékenységek végzését segítse, a gyermekek cselekedeteit irányítsa.

A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység végzése közben, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését... stb.

Nem fegyelmezni, hanem tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermekeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert óvodai életük során. A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem demokratikus partnerviszony kialakítása a cél. Az óvodapedagógus ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását.

A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktus kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjon elegendő időt a beszoktatásra. Biztosítson fokozatos átmenetet és tegye lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást, amennyiben a gyermek személyiségfejlődése indokolja. Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítsa a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő – óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva.

Az óvoda nyitottsága hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátzás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- A konfliktusok kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.

- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában.

7.3. Munkatevékenység

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem választható szét a játék és a munkatevékenység. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő – fejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondtunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mind tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában.

A gyermekek működjenek együtt a kert rendben tartásában. (pl. Ősszel levélseprése, komposztálás, locsolás, kapálás, stb.) Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét.

A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes **önállóságot**. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem **rendszeres, folyamatos** tevékenység legyen, ami

beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt – testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása – a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni.

Azt felesleges meghatározni, hogy melyek azok az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek, amelyeket 3-5 vagy 7(8) éves korban végezhet el a gyermek. Hagyjuk, hogy a gyermekek a saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá.

A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak **önállóan dönteni**, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, a döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A munka konkrét tartalmát nem tartjuk szükségesnek körül határolni, hiszen attól függ, hol és milyen körülmények között működik az óvoda. Községben és falun több lehetőség adódik az óvoda udvarán kertet létesíteni, növényeket gondozni, gesztenyét, vagy más terméseket gyűjteni. Arra is van lehetőség, hogy a gyermekek tisztán tartsák saját környezetüket, közösen megjavítsák, megtisztítsák játékaikat, hogy maguk rendezzék be a csoportszobákat, maguk díszítsék fel a termet... stb.

A munkára nevelés általános értelemben magában foglalja a termelést, a gazdálkodást is, azaz a valódi értékteremtő képességek fejlesztését. Nekünk az óvodában ennél kevesebb kell megelégednünk, azonban ez nem jelenti azt, hogy ne tudnánk megismertetni a gyermekeket a munka társadalmi értékével. Vegyük például azt, amikor a gyermekek a szülők segítségével papírt gyűjtenek és a pénzből kirándulni, vagy fagyaltot viszik az óvodásokat. Az óvodában a gyermekek névnapjukon süteménnyel, szörppel vendégelik meg társaikat. Év végén az összegyűlt kupakokat visszaváltják, és a csoportra költik a pénzt, játékot, vagy mesekönyvet vásárolnak belőle.

Ezekben az esetekben ritkán tudatosul még magukban az óvodapedagógusokban is, hogy mindez pedagógiai céllal is megvalósítható. A gyermekek képesek felfogni, hogy munkájuk eredményeként kirándulni mehetnek, játékot, mesekönyvet vásárolhatnak. Ez értékteremtés, ami alatt itt anyagi értéket értünk, de felfogásunkban az érték nemcsak materiális, hanem szellemi, erkölcsi, esztétikai... stb. értéket egyaránt jelent. Véleményünk szerint a kerti munka az a terület, ahol ez az értékteremtő képesség még tisztábban megmutatható. Fontosnak tartjuk tehát az óvodában az élősarok kialakítását és a kerti munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának. Tavasztól őszig lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekek.

Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben legyen az intézménynek szükséges gyermek méreteihez igazodó eszközökkel, szerszámokkal és azok bármikor hozzáférhető módon, szabadon a gyermekek rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, a gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Önként, szívesen végeznek munka jellegű tevékenységeket.

Kialakulnak ki a gyermekben a munkavégzéshez szükséges képességek, tulajdonságok, mint például kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, önértékelés, közösségi értékelés, vállalkozó szellem.

- Az elvállalt naposi munkát, környezet és növényápolást, állatgondozást önállóan, felelősséggel végzik.
- Felismerik és önmaguk is kezdeményezik, ismerik a folyamatát, valamint önállóan, pontosan hajtják végre a feladatokat.
- Munkatempójuk kellően gyors és pontos.
- Megbízhatóak.
- A munkatevékenységeknek megfelelően válasszák és használják az eszközöket.
- Igénylik, és meg tesznek mindent az esztétikus környezetért.
- Részt vesznek a csoport díszítésében, vigyáznak a csoport rendjére.

7.4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel, ennek közelébe kell eljuttatni a gyermeket.

Az ilyen döntést ugyanis már nem befolyásolják természeti szükségességek, társadalmi kötelességek. A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodik az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállótlan helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Ezeknek a képességeknek a sokrétűsége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdeni. Az óvodában persze sajátosan – az iskolától eltérő módon értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek. A szabadidő igaz tartalma – rendelkezésre álló időben a különféle tevékenységek közötti önkéntes, szabad választás. Intézményünkben a gyermekeket uzsonna után korán elviszik, így a délutáni időszakban nincs lehetőség a megvalósítására. Ennek ellenére gyermekeinket szeretnénk eljuttatni egy olyan szintre, hogy képesek legyenek a rendelkezésükre álló, kötöttségektől mentes időt hasznosan eltölteni, szabadon választva az óvónők által felkínált különböző tevékenységek közül.

Természetesen nem csak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíteti a gyermeket. Az óvodások napi életének ilyen formában való szervezésével nemcsak változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére, sőt kialakítására is lehetőséget biztosítunk. A csoportok elszigeteltségének megszüntetésével kitágítjuk a gyermek élet- és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkészség és döntési képesség kifejlődését.

Ugyanakkor mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére.
- Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás- és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- Keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.
- Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás- és tevékenységi teret a gyermekeknek.

8. KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE

A komplex foglalkozások lényege:

- Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén.
- A foglalkozásokat probléma centrikusság és egy – egy vezető szempont megléte jellemzi.
- A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

8.1. Anyanyelv

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szorosan kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermekeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának fejlődését, erősödik biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei, mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, szociális kapcsolatait, elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Fejlesztési feladatunk a család, a környezet megismeréséből indul ki és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül fejti ki hatását. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve van értelme. A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében fontos a hátrányos helyzetükből adódó lemaradások folyamatos kompenzálása (szegényes szókincs, alacsony beszédszínvonal, illemszabályok). Arra kell lehetőséget biztosítanunk, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség, vagy a gyermek korlátozása nem engedhető meg az anyanyelvi nevelés során, a nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek. A nap folyamán bármikor lehetőséget adunk a beszélgetésre, de a hétfői napokon erre különösen hangsúlyt fektetünk, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mesélik el a gyermekek. A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédére.

Különösen fontos, hogy figyeljünk beszédünk stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására, legyen érhető, világos. Figyelünk arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseinkre. Nem vesszük el a gyermek kedvét állandó javításokkal és figyelmeztetésekkel a folyamatos beszédűl, dicsérjük és biztatjuk a bátoralanabb gyermekeket, serkentjük őket. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük. Figyelünk arra a gyermekekre, aki beszédhibával, beszéd gátlással, elmaradással küzd. Óvodánkban évek óta kiemelt feladat az anyanyelvi nevelés fejlesztése.

Illem: A kommunikációhoz, a beszédértéshez szorosan kapcsolódik az illem. Az illem, a jómodor tanulása magába foglalja az illemszabályok megismerését, és alkalmazni tudását, természetes élethelyzetekben. Úgy érezzük, ezzel megkönnyítjük a gyerekek számára a beilleszkedést, a tapasztalat megfelelő biztonságot ad számukra, megóvjá őket az „ügyetlenségtől” és tartást ad fellépésüknek. Ahhoz azonban, hogy az élet produkálta helyzetekben mindig gyorsan és megfelelően tudjanak dönteni, meg kell velük tanítanunk a helyes viselkedés és az együttélés elemi szabályait.

Feladataink az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- Tudatos és folyamatos megfigyelések során figyelemmel kísérjük a gyermekek beszédszintjét, kommunikációs fejlődését, annak változásait.
- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkört biztosítunk.
- Arra neveljük a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.

A gondozási műveletek jó alkalmat teremtenek a párbeszéd kialakítására, a szóbeli utasítás megértésére, készítetve a gyermekeket a kíváncsiságaik, szükségleteik szóbeli kifejezésére. Figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermekek elsajátítsák és használják a párbeszéd különböző együttműködést elősegítő kifejezését, az odafordulás udvarias szabályait (pl. megszólítás, köszönés, kérés, tudakozódás, bemutatkozás, véleménynyilvánítás).

- Arra törekszünk, hogy érthetően és a pedagógiai céloknak megfelelően kommunikáljunk.
- Példát mutatunk arra, hogyan lehet a hangszín, hangerő, gesztus, mimika megfelelő változásával kifejezőbbé tenni a beszédet.
- Lehetőséget teremtünk minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására. Arra törekszünk, hogy a gyerekekben kialakuljon az igény és a képesség a beszédkapcsolaton alapuló együttműködésre játék, munka és az egyéb tevékenységek során.
- Tudatos fejlesztésre törekszünk az anyanyelvi játékok és drámapedagógiai játékok alkalmazásával az óvoda mindennapi életben.
- feladatai közül mit lehet természetes módon beleszőni egy-egy foglalkozási anyagba (pl. zenei nevelés, tiszta hangképzés, ejtés, hangerő, hangszín stb.)
- A nevelési év során minél több alkalmat teremtünk arra, hogy a gyermekek lehetőséget kapjanak a kommunikációra, az önkifejezés gazdagítására.
- Képessé tesszük a gyermekeket, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A tanulási tevékenységformák megtervezésekor figyelünk arra, hogy az anyanyelvi neveléssel, folyamatosan bővítjük a gyermekek szókincsét.

Olyan formában emeljük a gyermekek beszédszínvonalát, hogy képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit változtatni.

- Fejlesztjük a beszédmegértést.
- Fejlesztjük a beszédtechnikát, s gyakoroltatjuk a helyes kiejtést. Olyan anyanyelvi játékokat kezdeményezünk, melyeknek közvetlen beszédfejlesztő céljuk van. Ezek mindegyike játékos mozgásra, cselekvésre, a gyermek értelmi képességeire építve szolgálja a beszédfejlesztést.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.

- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő fejlesztése.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot.
- Tisztán ejti a magán és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek)
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

8.2. A külső világ tevékeny megismerése

Az óvodai nevelés országos alapprogramjában a külső világ tevékeny megismerése:

„A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.” (ONOAP)

8.2.1. Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

„A matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése a külső világ felfedezésével párhuzamosan zajlik, méghozzá aktív formában, hiszen érzékelve, cselekedve, megfigyelve, észlve, emlékezve, elképzelve, gondolkodva sajátít el, ismer meg és fedez fel dolgokat a kisgyermek” (TVKP, 100.o)

Az óvodai élet összes tevékenységformája magában hordozza a matematikai tapasztalatszerzés lehetőségeit. A természeti - emberi környezet megismerése közben alakul és tudatosan a matematikai tapasztalatszerzés, mivel a természetes környezetben találkozik a gyermek a mennyiségi, formai, térbeli, nagyságbeli viszonyokkal. Az óvodába kerülő gyermek már rendelkezik bizonyos tapasztalatokkal. Építünk ezekre a korai tapasztalatokra, és olyan módszereket választunk, amelyek biztosítják a fejlődést.

Óvodánkban a tevékenység végzése közben alakulnak ki azok a lehetőségek, amelyek magukban hordozzák a matematikai tapasztalatok szerzését. A gyermek cselekvés, önálló tevékenység közben tanul meg látni, figyelni, feladatokat megoldani, gondolkodni. A képességfejlesztés így szinte észrevétlenül megvalósítható.

A komplex foglalkozások a párhuzamos tevékenységek és a szabad játék közben is van lehetőség a megszerzett tapasztalatok rendszerezésére, bővítésére, mélyítésére, rögzítésére. A gyermekek fokozatosan jutnak el a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések felismerésére. 5-6-7 éves korban már megindul a tapasztalatok összegyűjtése, rendszerezése, következtetések levonása.

Az ismeretszerzést tegyük olyanná, hogy a gyermek a játék érdekességével, örömeivel élje át, mivel a lényeg a felfedezés, kutatás, problémamegoldás. A gyermek fejlettségéhez mért érdekes feladat, problémahelyzet felkelti az érdeklődését, mozgósítja találékonyságát és a megoldása, erőfeszítést igényel. Közben fejlődik logikus gondolkodása, problémafelismerő, megoldó képessége. Kapjon nagy szerepet az érdeklődésre, az érzelmekre alapozott feladatokban az önálló problémakeresés és megoldás, ami elsősorban a játékos jellegű feladatok cselekvésben történő megoldását jelenti.

Fontosnak tartjuk a gyermekek egyéni fejlettségi szintjére épülő fejlesztést, a differenciálást. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett tapasztalatokkal, benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel a foglalkozáson azt az óvodapedagógus dönti el.

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:

- Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermek érdeklődését, és természetes élethelyzetben teszi lehetővé számukra a matematikai

tapasztalatok és ismeretek megszerzését.

- A komplex foglalkozások közben vagy a kötetlen kezdeményezéseknél az óvodapedagógus ismerje fel és használja ki a gyermekek ötleteit, igényeit, aktuális élményeit. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten valósítsa meg.
- Minél több alkalmat adjon a gyermekeknek arra, hogy tevékenység közben a problémát maguk lássák meg, maguk próbálják megoldani. Ezáltal is fejlessze a gyermek logikus gondolkodását, problémafelismerő, megoldó képességét feladatra irányuló önállóságát.
- Az óvodai élet során adódó szituációkban ismerje fel és használja ki a matematikai tapasztalatszerzésre adódó lehetőségeket.
- Segítse és bátorítsa a gyerekeket az önálló véleményalkotásra.
- Ismerje a csoport és ezen belül az egyes gyerekek fejlettségét, és szükség szerint foglalkozzon a fejlesztésükkel.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére a matematikai nevelés területén:

- szívesen vesznek részt matematikai jellegű tevékenységekben,
- összehasonlítanak, szétválogatnak, sorba rendeznek tárgyakat, halmazokat tulajdonságok szerint,
- hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni,
- tudnak rendezni, bontani és több, kevesebb, ugyanannyit létrehozni,
- tudnak számlálni tárgyakat legalább 10-ig, tízes számkörben mennyiségeket létrehozni, sorszámneveket használják,
- tudnak számolni 20-ig,
- tudnak azonosítani egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat,
- képesek geometriai tulajdonságok szerint síkbeli alakzatokat csoportosítani,
- képesek az irányokat és a relációkat megkülönböztetni,
- felfedezik a részek összefüggéseit, kapcsolódásait, oksági összefüggéseit,
- matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat szabadon tudják kifejezni.

8.2.2. Külső világ tevékeny megismerése: környezeti tartalmú tapasztalatszerzés

természet – társadalom – ember

Környezeti nevelési elvek

„A tevékenységek központú program... a világot, a gyermeket körülvevő környezetet, a tevékenységeken keresztül próbálja megismerhetővé tenni.” (TKVP, 105. o.)

A környezeti nevelés során a gyermekek ismerkednek a körülöttük lévő világ természeti és társadalmi valóságával.

A környezet szeretetére és védelmére nevelésnél a gyermeki kíváncsiságra, érzékelésre, a gyermeki érzelmekre alapozva a gyermeket a környezet szeretetére, a környezetükkel való együttélésre kívánjuk nevelni. Erre a játék ad a legtöbb lehetőséget a gyermek számára, amin keresztül észrevétlenül szerezhetnek tapasztalatokat szűkebb és tágabb, társadalmi és természeti környezetükről, és szívhatják magukba azokat az ismereteket, mely által a gyermekek környezeti nevelése és fenntarthatóságra nevelése megvalósulhat.

Ebben kiemelt feladatunk, hogy a gyermekek játékához megfelelő feltételeket biztosítsuk, így a gyermekek elmélyült játékán keresztül alakul ki az a pozitív érzelmi viszonyulás, amely a későbbiek folyamán egy környezetbarát szokásrenddé alakítható.

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Nem vagyunk hívei a szétszabdalt, szeletelt foglalkozásoknak, mert azok nem képesek az életben megmutatkozó sokszínűség mellett az összefüggések feltárására. A foglalkozások rendszerének hagyományos felosztása az iskolától átvett szempontok alapján jött létre.

Ez a felosztás a tudományok rendszerét és nem a valóságot modellezi, és így már az óvodában megkezdődik a világról áradó észlelések, tapasztalatok, ismeretek szétagrozódása, ezért okoz nehézséget az összefüggések meglátása és megértése a gyermek számára.

A tevékenységek központú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással, és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások a legtöbb esetben a szabad természetben, vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. *A csoportokban természetsarok van kialakítva és akvárium is található.*

A gyermekek elsajátíthatják a felelősségteljes növény és állatgondozást.

A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a

kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán, vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek.

A madárbarát óvoda számos lehetőséget kínál a gyermekeknek a madarak gondozásához. Udvarainkon madáretetőket, madáritatókat rendszeres gondozásával a fenntartható jövőképet is formáljuk gyermekeinkben.

A komplex foglalkozás tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. Már az óvodában fel lehet és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. Fontos, hogy a gyermek megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz kötődés alapja. A gyermeket demokratikus társadalmi életre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A komplex foglalkozás keretén belül egészen odáig mehetünk, hogy az óvodás gyermek számára megtapasztalható és ez által megérthető társadalmi folyamatok között még a gazdasági kérdések is felszínre kerülhetnek. Ennek egyik nagyon egyszerű és kézzelfogható példája a tényleges vásárlás a boltban.

Nem szükséges tehát elvont, tág fogalmakban gondolkodnunk, hanem a gyermeket körülvevő valós természeti és társadalmi környezetből kell megismertetni mindazt, ami megérthető és hasznosítható a gyermek számára.

A környezetvédelem, vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe. A természet – társadalom – ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

Az évszakok változásai lehetőséget biztosítanak arra, hogy rácsodálkozzanak, megfigyeljenek, tapasztalatokat gyűjtsenek a közvetlen természetben. A gyermekeknek ez jelentsen örömet és élményt.

A természeti és a társadalmi környezet felfedezése és megismerése közben olyan tapasztalatok

birtokába jut, amelyek a környezetben való életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

A természeti környezettel kapcsolatosan a legfontosabb feladatunknak tekintjük, hogy megismertessük a gyermeket annak értékeivel, szépségeivel, védelmével.

A természetben végbe menő folyamatok megfigyelése közben a gyermekek ismerjék és értsék meg a világot, azt, hogy mennyire összefügg minden egymással. Ezekben a változásokban az embernek meghatározó szerepe van.

A társadalmi környezetben való eligazodás érdekében az óvodapedagógusok a fokozatosság elvét alkalmazzák úgy, hogy a gyermek előbb a szűkebb környezetével, később pedig tágabb környezetével ismerkedjen meg, tájékozódjon benne. Megismerik szülőföldjüket az itt élő embereket, a helyi hagyományokat, néphagyományokat és szokásokat.

Találkoznak a nemzeti a családi és a tárgyi kultúra értékeivel és ezek védelmével.

Közben a mindennapi életben szükséges érintkezési szokásokat, szabályokat megismerik és elsajátítják. Ebben a folyamatban alakul és fejlődik az együttműködési kompetenciájuk.

Az elfogadó, toleráns környezet természetes módon befolyásolja a gyermek érzelmeit arra, hogy képes legyen elfogadni másokat.

A gyermek meglévő élményeinek, tapasztalatainak újra játszása közben nemcsak a feszültségek oldódnak, hanem ezek elősegítik a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. Magában foglalja mind azt a tevékenységet, ami a gyermeknek segítséget nyújt ahhoz, hogy megismerje és gyakorolhassa a környezetében meglévő szabályokat.

A nap bármely időszakában megvalósítható feladatok, amelyek a szokások elsajátítását, majd a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák, kialakulását segítik.

A gyermek ismerkedhet:

a) Az óvoda épületén belül:

- Társakkal
- Felnőttekkel
- Csoportszobával, kiszolgálóhelyiségekkel

b) Az óvoda épületén kívül:

- Újabb társakkal
- Más felnőttekkel

- Az óvoda udvarral

A séták kirándulások arra is alkalmasak, hogy tágabb környezetüket megismerhessék, ismereteket szerezhettek.

Lehetőségek településünkön:

- Családokhoz történő séták
- Községi posta
- Iskolalátogatás
- Könyvtárlátogatás
- Természetvédelmi területek
- Vasútállomás, piac, gyógyszertár, rendelők, üzletek

A megismerés lehetőségei településünkön kívül:

- Állatkert
- Természetvédelmi területek
- Múzeumok
- Színház
- Távolabbi környezetünk természeti kincsei stb.

A környezetéből szerzett ismeretek hozzájárulnak a gyermek:

- Biztonságérzetének erősítéséhez
- Természeti, társadalmi környezetéhez való pozitív viszony alakulásához.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

„Az óvodapedagógus feladata, hogy lehetővé tegye a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.”(ONOAP)

- „Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a kirándulások, séták, kerti munka, vagy az ünnepek alkalmából.

- Biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez...
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert, gyógynövénykert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.” (TVKP 110. oldal)
- Alakítsa ki a gyermekben a környezethez való pozitív viszonyt.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását és döntési képességeinek fejlődését.
- Fordítson különös gondot a csoportjában a környezet védelmének nevelésére, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására (szelektív hulladékfeldolgozás, energiatakarékosság, természetvédelem stb.)
- Aktív részvétel a természet megóvása érdekében szervezett országos programokon, pályázatokon.
- A természeti környezet bemutatására bátran használja az IKT adta lehetőségeket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére a külső világ tevékeny megismerése területén:

- Ismerik teljes nevüket, lakásuk címét, szüleik neveit.
- Felismerik a testrészeket, érzékszerveket és azok funkcióit.
- Felsorolják, felidéznek az évszakokat, azok jellemzőit
- Felismerik a napszakokat, a tegnap, holnap fogalmát, a hét napjainak elnevezését.
- Tisztában vannak az élő- élettelen fogalmak tartalmával.
- Tisztában vannak a növény szó jelentésével (fa, virág, bokor, fű, zöldségfélék, gyümölcsök stb.).
- Ismerik a növények fejlődését és értik az időjárással való kapcsolatát.
- Tisztában vannak az állat szó jelentésével és tudnak csoportosítani közöttük.
- Ismerik a gyalogos közlekedés szabályait.
- Ismerik a közlekedési eszközöket, tudják azokat csoportosítani.
- Ismerik a színeket és a színárnyalatokat.
- Egyre pontosabbá válnak ismereteik a környező világról, alakuljon ki pozitív attitűd a környezetükhöz.
- Tisztában vannak a környezetvédelem alapvető fogalmaival, igyekezzen betartani az elvárható viselkedést tágabb és szűkebb környezetében.

Mindkét fejlesztési terület feladata az absztrakt, fogalmi gondolkodás megalapozása. A cselekvő-szemléletes, a szemléletes-képszerű gondolkodás fejlesztése a kiindulása a későbbi fogalmi gondolkodásnak. A tapasztalatok a többszöri, másként is megjelenő átélésük után egyre rendezettebb formát öltenek, képzetekké válnak. A velük végzett műveletek átformálják, kiegészítik a szemléletes képeket, majd egyre több lényeges jegyet tartalmazva fogalmakká válnak. Az óvodáskor végére az elemi fogalmi gondolkodás alakul ki, mely a későbbiekben a valódi fogalmi gondolkodás szintjéig fejlődik.

8.3. Művészeti tevékenységek

8.3.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

„A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái – továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal. Az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás, a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.” (ONOAP)

A művészeti tevékenységek összetett, sokszínű nevelési terület. Magában foglalja a gyurmázást, agyagozást, rajzolást, festést, batikolást, vágást, ragasztást, varrást, hajtogatást, építést, a műalkotásokkal való ismerkedést és a környezetalakítást. A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyerekek képzeletei, gazdagodnak élmény-és fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik. Elősegíti a természet színeire, formáira való rácsodálkozással, a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások

nézegetésével a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség alakulását. Fontos feladatunk, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. Mindenféle anyag – eszköz a megszokott és elérhető helyen álljon rendelkezésére a gyermeknek. Minden csoportszobában kialakítunk egy sarkot, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tároljuk.

A tevékenységek megszervezésének alapja az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai, eseményei, valamint az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

Fontosnak tartjuk az ábrázoló tevékenységek során a teljes önállóságot, a bátorítást, az útmutatást, a dicséretet.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munkakülönböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Az alapvető eszközöket mindenki által elérhető, nyitott polcokon tárolja, így a gyermekek igény szerint elő vehetik, vagy az előző nap elkezdett munkáikat folytathatják.
- Alapvető eszközök hozzáférését tegye lehetővé a szabad játéktevékenységben is. Törekedjen azok biztonságos, egészség megóvó elhelyezésére, használatára.
- Tudatosan irányított, mikrocsoportos, kötetlen formájú és kooperatív, együttműködést fejlesztő tevékenységeket is szervezzen. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre legfeljebb 6-8 gyermek vegyen részt.
- A tervezhető alkotó tevékenységet differenciáltan szervezze meg.
- Az óvodapedagógus a 3- 4 éveseknek tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáit és eszközeit, tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedjenek meg azokkal. A szándéktalan firka és a látszólag szándékos formafirka alatti időszakban a rajzolás megfelelő eszköze a vastag ceruza, a vastag zsírkréta, festék.
- Az 5-6-7 éves gyermekek képalakítása során minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és eszközöket (viaszkarc, batik, lenyomat stb.)
- Nyújtson lehetőséget a tevékenységek végzése közben is beszélgetésre, a tapasztalatok megosztására. A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal fejlessze a spontán beszéd formáit: megszólítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, szókincs bővítése, formák, színek az ábrázoló tevékenységekhez szükséges eszközök, anyagok megnevezése stb.

- Biztosítson sokféle lehetőséget a gyermekek élményeinek, fantáziájának, megfigyelésének képi és térbeli megjelenítéséhez, kreativitásuk fejlesztéséhez.
- Biztosítson megfelelő időt, helyet, és törekedjen a természetes, jó minőségű anyagok, eszközök alkalmazására. Pl.: puha, vastag hegyű ceruzák, balkezes gyerekeknek balkezes olló.
- Alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával, ösztönözze a gyermeki ábrázolást, valamint törekedjen a belső képek gazdagítására a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel is.
- Semmilyen javaslatot ne utasítson el. A gyermek alkotásait értéként kezelje. Szorgalmazza, hogy a gyermek, otthon is folytasson kreatív alkotó, rajzoló, festő, mintázó, kézi munka jellegű tevékenységet.
- Gyakran dicsérjen, differenciáltan értékeljen, vegye figyelembe az egyes gyerekek közötti képességbeli különbségeket, egyéni bánásmódot, differenciált fejlesztést alkalmazzon, adjon lehetőséget az öndifferenciálásra.
- Gyűjtse és elemezze a gyermekek munkáit, adjon lehetőséget egymás munkájának és a saját munkájuknak az értékelésére. Ezzel segítse a fejlődés folyamatát.
- Ismertesse meg a gyermeket műalkotásokkal (festmény, szobor, épület), természetes anyagokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel, ezzel is erősítve a szülőföldhöz való kötődést. Ismertesse meg más kultúrából érkező gyermek, más népek, népcsoportok vizuális kultúrájával is a gyermekeket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Megfelelő kezűgyességgel, munkatempóval rendelkeznek.
- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek változatos alakú zárt és nyitott alakú terek elkerítésében és lefedésében, bátrabbak, ötletesebbek az építkezésben, a téralakításban.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek berendezésében, az alapvető térviszonylatok segítségével. Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat. Élményeik, elképzeléseik, képzeik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb

megkülönböztető jegyeket.

- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák.
- Elképzeléseik és megfigyeléseik alapján formákat mintáznak.
- Önállóan és csoportosan is készítenek egyszerű játékokat, maketteket. Fokozatos önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat.
- Önállóan díszítenek tárgyakat.

8.3.2 Verselés, mesélés

„A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel is – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Az élıszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítı, átlekesítı szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélıvel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a meshallgatás elengedett intim állapotában eleven, belsı képvilágot jelenít meg. A belsı képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segít a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történı kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan

a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.” (ONOAP)

A mesék-versek a nyelvi nevelés eszközei, mint a szóhasználat, a sajátos stílus (népi mondókák, népmesék, a magyarság történetét feldolgozó mondavilág meséivel) az írói eszközök gazdag lehetőségeit kínálják.

Az irodalmi művek sajátos szókincse, szókészlete ezek megértése, a mesék fordulatai ösztönzik a gyermekeket a szóbeli kifejezésre. Az árnyalt kifejezések a fejlődő gyermeki személyiség sokszínűségének kibontakoztatását segítik elő.

Arra törekszünk, hogy gyermekeink bátran meséljenek, kérdezzenek, hogy képesek legyenek szorongásaikat leküzdeni, hogy megszabaduljanak gátlásaiktól. Ebben nyújt segítséget az irodalom, az irodalomban található versek-mesék.

A gyermek nem csupán szereti a meséket, hanem hisz is bennük, egy fejlődési fok után, bár tudja, mi a mese és mi a valóság, az ő gyermeki világszemlélete olyan, mint a meséké, s a mesék ugyanúgy építkeznek, mint a gyermeki gondolkodás, úgy ahogy a gyermek a világot megismeri. Nagyon fontos számukra a mindennapi mese, mely mozgásba hozza a gyermeki képzeletet, mely megbékíti félelmeivel, mely erősíti önbizalmát.

Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mesélés között, csak verselünk vagy mesélünk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután.

A mese-vers anyagának gerincét a magyar népmese kincsei adják, de a magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához, elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a nekik tetsző meséket. A dramatizáláshoz szükséges eszközöket a gyerekek saját maguk készítik el, a „kincses láda” mélyén rejlő kendőkből, szoknyákból, szalagokból stb., természetesen, ha igénylik, a segítségünket adjuk az öltözködéshez.

A mindennapi mesék hatására nő a gyermekek bábozási kedve, igénye. Ezt azért tartjuk jónak, mert a gátlásos, visszahúzódó gyermekek is – talán a paraván mögött valamilyen védelmet véelve, a bábbal azonosulva – megfedkeznek gátlásaiktól, felszabadultan merülnek el a tevékenységben.

Az irodalmi élmények feldolgozását segítjük elő különböző eszközök, anyagok barkácsolási lehetőségek biztosításával.

Természetes anyagokból, gyakran újra hasznosítással készült bábokkal, játékokkal meséket játszunk el a gyerekeknek, melyet aztán maguk is dramatizálnak. Minden ünnepkör, évszak tartalmaz olyan mondókákat, verseket, dúdolókat, amit szívesen hallgatnak, illetve tanulnak meg a gyerekek. A gyakori ismétlés, a mese többszöri feldolgozása jobban hozzásegíti a gyermekeinket ahhoz, hogy összefüggéseket találjanak a mindennapokkal, s nagymértékben hozzájárul önismeretük fejlődéséhez.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- A kisebbek vers anyaga, népi mondókákból, rigmusokból, legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású játékos verseiből álljon. Olyan mesékből melyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus, ismétlődések jellemzik. A későbbiekben már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások. A magyar gyermekköltészet, népi dajkai hagyományok erős alapot adnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

Szerepeljenek népi mondókák, névcáfólok, dúdolók, halandzsa szövegű kiolvasók, humoros versek, klasszikusok és a magyar költők versei.

Az állatmeséktől kezdve a népmeséken, novellisztikus-realisztikus meséken át beépülhetnek a klasszikus tündérmesék, tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A vers anyag gazdagodhat közmondásokkal, szólásokkal, népi mondásokkal, találós kérdésekkel.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

- Közvetett és közvetlen felkészülés.

A megfelelő alkalmak felismeréséhez és megragadásához álljon készenlétben, ismerjen nagyon sok mesét, mondókát.

- A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése. A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese- vers, bábozás, dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyerekek elsajátíthatják a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást, és a nyelvtanilag helyes beszédet. Sok új fogalmat ismerhetnek meg, kibontakoztathatják szabadon önkifejezésüket és feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

- Az óvónő biztosítson időt, lehetőséget és megfelelő mennyiségű eszközt a spontán kialakuló bábjátékhoz és dramatizáláshoz.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek igényévé válik a mesehallgatás, képeskönyv nézegetése
- Rövid meséket reprodukálni, dramatizálni képes
- Önállóan vállalkozik mesemondásra, saját szavaival képes kifejezni magát
- Önállóan alkot meséket, rövid történeteket
- Felismeri a szereplők tulajdonságait, megkülönbözteti a jó és rossz szerepeket
- Felidézi a tanult verseket, mondókákat és önként vállalkozik azok elmondására
- Mesedramatizálásnál szerepet is választ magának
- Bábozás közben kifejezi, átéli, eljátssza a mese alakította érzelmeit egyre gazdagodó kifejezőkészséggel.

8.3.3. Ének, zene, népi játék, tánc

„Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is. Az éneklés, zenélés népi játékok, tánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.” (ONOAP)

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Nézetünk szerint a zenei tevékenység beépíthető gyermekeink játékába, ezért a zenei ízlésformálás, a jó zenei légkör és a jó hangulatú játék feltételeinek kialakítása érdekében minden alkalmat megragadunk az énekelgetésre, mondókázásra, játékdal fűzésére.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A zenei anyag elsődleges segítségünk beszoktatás idején. A nap folyamán bármikor lehetőség nyílik énekes, mondókás játékokra a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Kapcsoljuk dalainkat és mozgásunkat a környezet megismerésére neveléshez, mese-vershez, matematikai játékokhoz, ábrázoláshoz.

A játékdalokhoz, mondókákhoz természetes módon kapcsolódik a zenei képességfejlesztés: zenei ritmusérzék (ütem-, ritmus-, tempóérzék), zenei hallás, tiszta éneklés, dinamikai és hangszín érzék) zenei emlékező és reprodukáló képesség, belső hallás, zenei formaérzék. A Kodály Zoltán zenepedagógiai módszerei alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztést programunkon belül hatékonyan kívánjuk megvalósítani, ezzel biztosítjuk a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, a néphagyományörzést és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését.

A zenehallgatásnál hangsúlyozzuk az éneklés, az élőzene előtérbe helyezését, ezért megismertetjük a gyerekeket eredeti népi hangszerekkel, fogadjuk az eredeti népi hangszereket használó népzenei előadókat, együtteseket, ezzel zenei ízlésüket is formáljuk.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- A gyerek képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal, és zenei képességfejlesztő játékokkal.
- A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- Zenehallgatással esztétikai élmény nyújtása.
- A mindennapi mozgás gazdagítása a magyar néptánc mozdulataival, népi gyermekjátékokkal.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyerekek a mondókákat, játékdalokat és 2-3 alkalmi dalt az óvónő segítségével csoportosan a természetes mozgásnak megfelelően egyszerre mondanak, illetve énekelnek.
- A mondókákat negyedenként kiemelt hangsúllyal a természetes beszéd hanglejtésének

megfelelően mondják.

- Megkülönböztetik a magas és mély hangokat.
- Felismerik és megnevezik a halk és a hangos éneklést, a zörejek és a beszéd hangerőbéli különbségét.
- Felismerik körülöttük hallható zörejhangokat, a természet hangjait és a ritmusjátészó hangszerek hangját.
- Éneklés és mondókázás közben az egyenletes lüktetést a dalhoz kapcsolódójátékos mozdulatokkal, tapssal fejezik ki.
- Az óvónő segítségével folyamatos tempót tartanak a természetes mozgásoknak megfelelően.
- Mozgásuk összerendezett, tudnak szépen megformált változatos térformákat kialakítani.
- Ők maguk is találnak ki ritmust, szöveget, dallamot.
- Ismerik és használják az egyszerű ritmushangszereket.

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- Úgy alakítsa ki a gyermekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.

8.4. Mindennapos mozgás

„A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, c) szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának,

formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség - fejlődésére. Az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető. „(ONOAP)

„A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül.” (TVKP 120.)

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. Mivel a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll, fontosnak tartjuk a mozgásfejlesztés

szempontjából, hogy maximálisan biztosítsuk - az egyéni sajátosságok figyelembevételével – a spontán mozgás lehetőségét.

Igyekszünk minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testnevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakorlásával érhetünk el.

A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgáskultúra fejlődésének. A természet erőivel – napfény, levegő – történő edzés kedvező hatását nem szabad figyelmen kívül hagynunk, ezért lehetőség szerint a mozgást a szabadban tartjuk.

Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. Ahhoz, hogy jó eredményeket tudjunk elérni az optimális tárgyi feltételek biztosítása mellett szükség van a gyermekek aktív együttműködésére.

A nyugodt, derűs légkör, játékban gazdag, kellő intenzitású testmozgás nemcsak a kondíciós és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is. A foglalkozások időtartama az óvodában eltöltött évek során folyamatosan emelkedik, mindenkor igazodva a gyermekcsoport összetételéhez, fejlettségi szintjéhez.

A mozgás objektív feltételei:

Mivel a foglalkozásokat döntő mértékben a szabadban valósítjuk meg, ezért a megfelelő hely biztosításáról gondoskodnunk kell.

Az udvaron lévő lépegető- függő hidak fejlesztését segíti elő. Különböző alakú, magasságú, nagyságú mászóakák, csúszdák a mászásra, kúszásra, csúszásra a vállöv erősítésére alkalmasak. Biztosítjuk, hogy alattuk legalább 25 cm vastagságú, fellazított homok legyen. Az előzőekben felsorolt területeken rögzített tornaszereken, eszközökön túl felhasználhatók az udvaron található fák, bokrok, homokozók stb. is.

Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyerekekkel szabadban. Minden, ami az óvoda területén található felhasználható a szabadban-teremben végzett mindennapos testnevelés feladatainak megvalósításához. Kellő gondot fordítunk az alkalmazásra kerülő kézi, tornaszerek – babzsák,

ugráló kötél, labda, karika, bot, szalag – berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, hogy könnyen elérhetőek legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésünkre. Az eszközök előkészítésében az óvónők mellett a gyermekek és a dajkák is segítenek.

A mozgás szubjektív feltételei:

A mindennapi mozgás tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok, dobások). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok. Természetesen idetartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásformát, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi mozgás keretében tudatosan alkalmazunk. Legfontosabb feladatunknak tekintjük, hogy minden nap adjunk lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra. Biztosítjuk a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit. Ötleteket adunk, irányítjuk a gyermekek figyelmét a szabadban és a csoportszobában is a leghatékonyabb terhelést biztosító napi mozgáshoz. Változatos eszközökkel és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával lehetővé tesszük, hogy a mindennapi mozgás örömet jelentsen a gyermekek számára.

Az óvodapedagógus feladatai mindennapi mozgás megszervezésében:

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit. Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a leghatékonyabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi mozgás örömet jelentsen a gyermekek számára.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Mozgáskedvük, mozgásigényük, életvitelük részévé válik,
- Nagymozgásuk összerendezetté válik,
- Örömmel, szívesen vállalkoznak olyan feladatra, amely erőfeszítést, odafigyelést igényel
- Értik egyszerűbb mozgáshoz kapcsolódó kifejezéseket (pl. járás, futás, köralakítás, magas tartás stb.)
- Önmagukhoz képest fejlődik mozgástempójuk (gyorsaság, fizikai erőnlét, állóképesség),
- Kialakul: téri tájékozódó képességük, reakciókészségük, egyensúlyérzékük, ritmusérzékük, testsémájuk, oldaliságuk, mozgáskoordinációjuk, önfegyelmük.

9. AZ ÓVODÁS GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE

9.1. Egyéni fejlődés nyomonkövetése

Törvényi szabályozások: Az óvodai nevelés országos alapprogramja (363/2012.Korm.rend., 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet), illetve a 20/2012. EMMI rendelet (okt.-nev. int. működéséről) is elvárja, előírja a gyermek megfigyelését, fejlődésének nyomon követését.

Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – nyomon követi.

Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. 93/A. § (1) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

(2) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a) a gyermek anamnéziséét,
- b) a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit,
- c) a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- d) amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- e) a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- f) a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Az óvodapedagógus feladata:

- A (1) bekezdésben foglalt programnak megfeleltethető tevékenységek megvalósítása.
- Egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés.
- A gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés, a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése, a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás.
- Az óvodai fejlesztő programban részt vevő gyermek - az oktatásért felelős miniszter által kiadott program szerinti egyéni fejlesztési terv alapján történő - haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben részt vevő pedagógusok

legalább háromhavonta értékelik.

A gyermek megismerésének, fejlődésének nyomon követését szolgáló intézkedéseink:
Intézményünkben az óvodás gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, és írásban rögzítjük. A gyermek fejlődéséről a szülőt fogadóóra keretén belül évente kétszer tájékoztatjuk. Ahhoz, hogy a fenti körülményeknek meg tudjunk felelni legelőször a gyermeket és annak környezetét, szociális háttérét kell megismernünk. Ehhez nyújt segítséget a szülőkkel közösen kitöltött személyiséglap (anamnézis).

A fejlődést nyomon követő módszerek:

A fejlettségi szint megállapításának módszerei és eszközei:

- Megfigyelés: természetes környezetben, tevékenységek közben, folyamatos megfigyeléssel
- Beszélgetés: természetes környezetben, nyugodt légkörben
- Dokumentumelemzés: feljegyzések, fejlődésmérő napló
- Gyermeki munkák elemzése: családrajz, emberrajz elemzés
- Értékelés, mérés.

Fejlődési adatgyűjtés szinte az egész személyiségre vonatkozik. A fejlettségmérő dokumentum a gyermeki fejlődés folyamatának megragadását teszi lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig.

Fő területei:

- mozgásfejlettség,
- testséma,
- térbeli mozgásfejlettség,
- értelmi fejlettség,
- finommotoros fejlettség,
- nyelvi kifejező képesség,
- szociális fejlettség, érettség-

A „fejlettségmérő dokumentum” olyan szempontsorokat tartalmaz, mely a gyermek mindennapi tevékenységében előforduló az óvodapedagógusok által játékosan mérhetők. Vezetése lehetőség szerint természetes helyzetben alkalmazott megfigyelésen alapszik, esetenként játékos egyéni vizsgálaton. Az egyéni fejlettségi mutatókat félévente a folyamatos és időnként célzott megfigyelések rögzítéseként töltjük ki, ezt követően tájékoztatjuk a szülőt a gyermeke fejlettségéről, melyet aláírásával igazol, hogy a tájékoztatást megkapta.

Az egyéni fejlődét nyomon követő dokumentumban rögzítjük a gyermekek erősségeit, fejlesztendő területeit és ezen információk figyelembevételével tervezzük meg az egyéni fejlesztéseket és a tehetséggondozást.

A gyermekek egyéni fejlődési dokumentumainak elemzése, összevetése alapján a mérési, értékelési eredményeket felhasználva határozzuk meg a további fejlesztési céljainkat, ezeket szükség szerint módosíthatjuk. A fejlődési ütemre, lemaradásra utaló jeleknél lehetőségünk van arra, hogy az egyes gyermekeknél a lemaradt területek fejlesztését megcélzó játékokat beépítsük a gyermekekkel való egyéni, játékos foglalkozásokba, vagy a csoport nagyobb részénél felfedezett hiányosságok korrigálására célzott játékokat, foglalkozásokat tervezzünk.

A fejlődésmérő lap kitöltése és fejlettségmérő dokumentum kitöltése és pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését. Így már 3-4 éves korban képet kaphatunk arról, hogy a gyermekek közül kik azok, akik várhatóan lassabb ütemben fognak fejlődni és melyik gyerekek lesz szüksége más szakember segítségére is. A nagyobb lemaradásoknál mindenképpen igénybe vesszük a Pedagógiai Szakszolgálatok (logopédus, pszichológus, gyógypedagógus) szakembereinek segítségét, speciális szakértelmét. A felsorolt eszközökkel, módszerekkel, ezek tudatos használatával eleget tehetünk annak a követelménynek, hogy kellőképpen felkészültek legyenek gyermekeink az iskola megkezdésére.

9.2. Óvodába visszamaradó, korcsoportjukat ismétlő, tanköteles gyermekek ellátása

A tevékenység célja: A visszamaradó gyermekek fejlesztetőségük felső határát érik el, váljanak alkalmassá az iskolai élet megkezdésére.

Ha a felmentést engedélyező szerv, azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális

érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

„A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek, képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. .”(ONOAP)

Feladataink:

- Szociális éretlenség esetén a visszamaradt gyermekek folyamatos fejlesztésének biztosítása az óvodai nevelés keretein belül, differenciáltan egyénre szabottan.
- Pedagógiai Szakszolgálat által megállapított részképesség zavarral küzdő gyermek fejlesztésének támogatása, kiegészítése a fejlesztőpedagógus útmutatásai alapján.
- A 6-7 évesen óvodában maradt gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése, egyénre szabott feladatok kitűzése, a szülők meggyőzése arról, hogy a szakemberek (fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus stb.) által felkínált fejlesztési lehetőségeket vegyék igénybe gyermekük számára.

A visszamaradás okai a következők lehetnek:

- Szociális éretlenség
- Értelmi képességek gyengesége
- Testi fejletlenség
- Súlyos beszédhiba
- Mozgás koordinátlanság

- Szülői kérés.

Az egy évre visszamaradt gyermekek folyamatos fejlesztését a mindennapokba építjük be.

A nagyobb lemaradásoknál igénybe kell venni a Pedagógiai Szakszolgálatot, hiszen az óvónők nem kompetensek az alapképességek elmaradásával küzdő gyermekek egyéni fejlesztésében.

A PMPSZ szolgáltatásait szükség esetén a szülőnek kötelessége igénybe venni. Óvodapedagógusaink folyamatosan kapcsolatot tartanak a gyógypedagógusokkal, fejlesztőpedagógussal, akik segítik a fejlesztő munkát.

Az óvodapedagógusok a lemaradt területek fejlesztését megcélzó játékok beépítését a gyermekekkel egyéni és/vagy mikro csoportos formában valósítják meg.

A csoportnaplóban és az egyéni fejlesztési terv fejezetében kéthetente rögzítik a fejlesztés megvalósulását szolgáló tevékenységeket.

10. A NEVELÉS TERVEZÉSE AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Nevelési, tanulási tervezésünkben bontjuk le és konkretizáljuk az Óvodai nevelés országos alapprogrammal harmonizáló helyi pedagógiai programunkban szereplő elveket, célokat, feladatokat és azokhoz viszonyított értékeléseket.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljainak és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Feladatunk a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésnél tudatosan számításba vesszük az egyes gyermekek fejlődési ütemét. A nevelés és tanulás tervezése egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A pedagógiai tervezés és annak megvalósítása során, figyelembe vesszük a pedagógiai folyamat minden lényeges tényezőjét: a gyermekcsoport életkori sajátosságait, a gyermekek érdeklődését, előzetes tapasztalatait, képességeit, a környezeti feltételeket.

Pedagógiai munkánkban a nevelést és tanulási tevékenységeket egységben szemléljük felismerve a tanulás alapvető nevelési funkcióját. Tudatosan használjuk a tanulási tevékenységekben rejlő személyiségfejlesztési lehetőségeket, az értelmi, érzelmi, esztétikai és szociális képességek terén egyaránt.

A gyermekeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az általunk előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok.

A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítést feltételezi a gyermek szűkebb

és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunkánk egészébe. Elsődlegesnek tekintjük megismerni a gyermekek különböző forrásból szerzett ismereteinek változatos módon történő gyakorlati alkalmazását.

Tervezéseinkben építünk az adott tevékenység, foglalkozás előzményeire, az ott szerzett tapasztalatokra. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik.

A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési helyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvónő aktívan hat egymásra, képes a nevelési, szervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek tervezéséből kiindulva a nevelés tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve tervezünk. A tervezésnél a hangsúlyt nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg. Pedagógiai munkánkat az intézmény programjának megfelelően hosszabb rövidebb időszakokra tagolva (pl.: éves tématerv), tanulási-nevelési egységekre (pl.: tematikus terv) tervezzük meg. Ha szükséges, rugalmasan kiegészítjük.

Éves tervünk tartalmazza

- a társadalmi és természeti környezetből azokat a témaköröket, melyeket az év során feldolgozunk,
- matematikai tartalmú tevékenységek témáit,
- művészeti tevékenységek témáit,
- mindennapi mozgás témáit.

Nevelési tervet félévenként készítünk és értékelünk (egészséges életmód alakítása, érzelmi erkölcsi közösségi nevelés fejlesztése, játék- munkatevékenység, anyanyelvi nevelés, tevékenységekbe megvalósuló tanulás fejlesztése) az egész csoportra.

Tematikus terv készítése a céloknak megfelelően a négyes feladatrendszer alapján történik, melyben a komplexitás fontos szerepet kap. Magába foglalja a feladatokat, képességfejlesztés módszereit, valamint a szervezési feladatokat, programokat. Az egyes feladatköröknél természetesen jelen van egymás mellett az ének, a mese, a vers, a rajz, mintázás, kézimunka, a mozgás, a beszéd- és különböző logikai műveletek sora.

Komplex foglalkozások ütemtervét hetente készítjük, témáktól függően, legtöbbször heti bontásban, mely magába foglalja a feladatokat, a képességfejlesztés módszereit.

A gyermekek ötleteit, javaslatait figyelembe vesszük, beépítjük, ez segítséget nyújt abban, hogy a tevékenységeket minél sokszínűbben tervezzük meg.

Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD-lejátszó, projektor, fényképezőgép, számítógép) célszerűen használjuk, megfelelően a gyermekek érdeklődésének felkeltésére, ismeretszerzésre, szemléltetésre.

A gyermeki tevékenységet, a foglalkozásokat a céloknak megfelelően, logikusan építjük fel. Pedagógiai tevékenységünkben olyan változatos módszereket, eszközöket szervezeti formákat tervezünk, melyek megfelelnek a gyermekek személyiségének és a tevékenységek céljainak.

A fejlesztés módszerei, differenciált tanulásszervezés:

Tervezőmunkánkban, pedagógiai tevékenységünkben megjelenik a gyermekek ismeretén alapuló egyéni differenciált bánásmód, követelményállítást, motiválás, értékelés. Fejlettségi szintnek, életkornak megfelelő gyermeki választást biztosító párhuzamos és változatos cselekvési, tevékenységi tapasztalatszerzési lehetőségek egyidejű biztosítására törekszünk. A gyermekek kapjanak választási lehetőséget.

A gyermek önmagához képest való fejleszthetőségét értjük alatta. Vagyis csak annyi feladatot adunk neki, amit meg tud oldani és sikerélményhez juthat. Ez motiválja őt a nehezebb lépcsőfokok elérésére a későbbiekben.

Az óvodáskorú gyermekek szocializációjának sajátosságait figyelembe véve tervezzük pedagógiai feladatainkat, melyek közt elsődlegesnek tartjuk a kudarcok elkerülését és az önbizalom erősítését. Olyan szervezés és irányítás szükséges, mely biztosítja az egyéni sajátosságokhoz, jellemzőkhöz való igazodást.

Az adott téma feldolgozása során a gyerekek képességeinek megfelelő tevékenységet biztosítunk, mely az előre haladásukat, feladatvégzésüket segíti.

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Mi döntjük el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés, vagy kötött foglalkozások keretein belül valósítjuk meg elképzeléseinket. Dolgozunk frontális munkában, leginkább mikro csoportban és egyéni fejlesztésben.

A tevékenységeket nem a gyermek életkorának, hanem fejlettségi szintjének, egyéni szükségletének, igényének, az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak megfelelően valósítjuk meg. A gyermek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek számunkra, a tudatos, irányított tapasztalás megszerzéséhez. Lehetőséget teremtünk az önálló felfedezésre, feladatmegoldásra, ötletek megvalósítására, a problémák megfogalmazására.

Különböző problémahelyzet biztosításával elősegítjük a problémamegoldó gondolkodás

fejlődését.

A gyermekek személyiségét fejlődésében szemléljük. Az értékelésnél a gyermekek önmagához viszonyított fejlődésének mértékét hangsúlyozzuk, dicséretet, elmarasztalást ehhez igazítjuk. Olyan módszereket, szervezési módokat alkalmazunk, a témák feldolgozására, céljaink elérésére, amelyek optimális lehetőséget biztosítanak a gyermekek motiváltságának biztosítására és fenntartására. Differenciált feladatadással törekszünk a gyermekek teljes körének bevonására.

A gyermek életre való felkészítéséhez olyan szituációk megélését biztosítjuk, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet. A lényeg az, hogy a gyermek cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon.

A foglalkozások, tevékenységek során – ahol erre lehetőség nyílik – beépítjük a digitális eszközöket és anyagokat (digitális képek, zenék, hanganyagok).

A nevelőmunka elemzése és értékelése fontos feladatunk, az értékelés tapasztalatai adnak támpontot nevelőmunkánk tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés keretei:

A teljes nevelési folyamat a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés,
- komplex foglalkozások rendszere,
- kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások.

A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének regisztrálása

A gyermekek személyiségfejlődéséről képességfelmérő módszerrel szerzünk információt, melyet személyiségnaplóban rögzítünk. Ennek alapján jelöljük ki az elkövetkező időre szóló feladatokat.

A gyermekek fejlesztésében az egyéni, mikrocsoportos fejlesztés a hátrányok csökkentése, ill. tehetségfejlesztés tekintetében fontos.

A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását.

A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A hetirend biztosítja a megfelelő időtartamú és párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezését, szervezését.

A napirend igazodjon a különböző tevékenységekhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez, a helyi szokásokhoz és igényekhez, ezzel biztonságérzetet teremtve a gyermekeknek. Jellemezze rugalmasság, a tevékenységek közötti harmonikus arány és a szabad játék kitüntetett szerepe. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása.

Az óvodai élet megszervezése:

A nevelés céltudatos megszervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása.

A **napirend** lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakoztatását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja.

A szabad levegőn való tartózkodás a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük.

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára.

A napirenden belül rugalmasan figyelembe vesszük az egyes tevékenységek időigényességét.

A napirenden ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek ezt indokoltá teszik, változtatható, módosítható.

A gyermek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan eseményekre stb., hatására.

A folyamatos, rugalmas napirend, mely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához, a változó környezethez általános időkeretei 10.5 órás óvodai nyitvatartás esetén:

- a játék és szabadidős tevékenység: 6,5 óra (komplex foglalkozások naponta 30 perc)
- étkezés, pihenés: 3 óra
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység: 1 óra

A **hetirend** a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a befogadás idején figyelniünk kell arra, hogy minél rugalmasabb, alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később a heti rend összeállításánál arra kell figyelniünk, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Havi nevelési – tanulási tervkészítés a csoport összetételének és fejlettségének figyelembevételével
- Hetirend és napirend összeállítása
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
- Fejlesztési tervek készítése havi lebontásban, tanköteles korú gyermekeknek nevelési tanácsadói vélemény alapján heti lebontásban
- A nevelőmunka folyamatos értékelése
- IPR munkacsoportok éves munkatervének elkészítése - aktualizálása, beszámolás a megvalósulásról.

11. A HÁROM ÉV ALATTI GYERMEKEK GONDOZÁSA, NEVELÉSE

„Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. (2011. évi CXCV. törvény 8.§ (1))”

A harmadik életévét be nem töltött gyermek szülője is kérheti bármikor gyermeke felvételét az óvodába a nevelési év közben, annak érdekében, hogy a gyermek az óvodai nevelésben részt vehessen.

A gondozás-nevelés alapelveinek megvalósulása:

- a gondozás-nevelés egysége,
- a gyermek életkori-és egyéni sajátosságai,
- a személyi-és tárgyi környezetének állandósága,
- az önállósodáshoz szükséges megfelelő idő biztosítása, a gyermekek ösztönzése,
- a pozitív megnyilvánulások támogatása,
- az ismétlődés, rendszeresség a tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményezi, ezzel növeli a gyermekek biztonságérzetét,
- alkalmazkodó képességük fokozatos terhelése, pedig lehetővé teszi a változások zökkenőmentes elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását,
- a gyermek személyiségét, az egyéni és életkori sajátosságait figyelembe véve van kialakítva a napirend,
- odafigyelünk arra, hogy egységes nevelői hatások érijék a gyerekeket, és úgy gondoljuk, ennek alapja az egymáshoz való őszinte odafordulás és alapvető erkölcsi normák.

A három év alatti gyermekek óvodai gondozás-nevelés feladatai:

- Az egészséges életmód kialakításában fontosnak tartjuk az egészséges és biztonságos környezet megteremtését, szükségleteik maximális kielégítését, kulturhigiénés szokások kialakítását, ezt mind úgy tesszük, hogy a gyermek egészséges testi fejlődését ezzel elősegítsük.
- Óvodánkban biztosítjuk a derűs légkört, óvodapedagógus-gyermek közötti szeretetteljes érzelmi biztonságot jelentő kapcsolatot. Elősegítjük az egészséges én tudat kialakítását, társas kapcsolatok alakulásában odafigyelünk a nyitottságra, empátiára és a tolerancia fejlődésére. Az érzelmi fejlődést és a szocializációt az óvodapedagógussal és társakkal közös élmények szerzésével segítjük elő.
- A tevékenységeket úgy szervezzük, hogy megfeleljenek a gyermek életkorának, érdeklődésének. Odafigyelünk a megismerési folyamatok fejlődésének segítésére önálló aktivitás és kreativitás támogatásával, sok ismeret nyújtásával, a gyermek tevékenységét támogató odafigyeléssel.

12. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK

„Keresem minden gyermek sajátos titkát, és azt kérdezem, hogyan segíthetném abban, hogy önmaga lehessen.” (Janus Korczak)

Pedagógiai munkánk egyik legnagyobb kihívása az integráció sikeres megvalósítása, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek intézményes nevelése a kezdeti, korai szakaszban már elkezdődjön.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény kimondja, hogy az óvodai nevelésben a többi gyermekkel együtt vesz részt a fogyatékos személy, amennyiben ez fejlődése, képességei kibontakoztatása szempontjából előnyös.

Az integráció során a hangsúly nem a puszta együttlétén, hanem az együttes tevékenykedésen, a közös játékon, a közös tanuláson, a kölcsönös kommunikáción van.

Óvodánk pedagógiai légkörét, az itt dolgozók szemléletét áthatja az inkluzív (befogadó) pedagógia elveivel való azonosulás, a fokozott differenciálásra törekvés, hiszen minden gyermek más és más.

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek oktatási és társadalmi integrációjának előmozdítása.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyerekeket az óvodai élet teljes időtartama alatt együtt neveljük társaikkal.
- Közösségünk támogatja - az előítélet-mentes és elfogadó magatartásformák alkalmazásával - az integrációt, melynek célja a természetes elfogadó attitűd kialakítása.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- **Különleges bánásmódot igénylő gyermek:**
 - Sajátos nevelési igényű gyermek
 - Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
 - Kiemelten tehetséges gyermek
 - Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek.
- **Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek**

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére iskolakezdésre felkészítő foglalkozásokat biztosítunk, az egyéni fejlesztés céljait és feladatait a gyermekek fejlesztésére vonatkozó általános célrendszer figyelembevételével fogalmazzuk meg.

A gyermekek számára érthető, és betartható szokásokat, szabályokat és feladatokat tervezünk, melynek szerves része a lassabban fejlődő, vagy kimagasló képességű gyermekekre való figyelés és feladatadás.

Megfelelő, változatos módszereket alkalmazunk a gyermekcsoportok és a különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára differenciált tevékenységeket, helyzeteket teremtünk. Az együttműködés, segítségnyújtás módját, mértékét a csoporttársak részéről történő elfogadást, személyes példánkkal alakítjuk.

Tehetségesnek azok a gyermekek tekinthetők, akik kiváló adottságaik alapján magas szintű teljesítményre képesek valamely tevékenységi területen. A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Az óvodában történő együttnevelés minden esetben egyéni döntést igényel a gyermek szükségletei szerint. A nevelés, fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja, a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy a nehézségekkel küzdő kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti.

A gyermek iránti elvárást nehézség vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg.

Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek nehézségének, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

12.1. Különleges bánásmódot igénylő gyerekek

12.1.1. Sajátos Nevelési Igényű gyermekek

A sajátos nevelési igény megállapítása a tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok, vagy az Országos Szakértői és rehabilitációs bizottság feladata.

A vizsgálat szakvéleménnyel zárul, mely megállapítja a fogyatékoság tényét, illetve javaslatot tesz a különleges gondozás keretében történő ellátásra, szakszolgáltatásokra.

Óvodánk ellátja a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján többi gyermekkel integráltan együtt nevelhető:

- enyhe értelmi fogyatékos;
- mozgásszervi fogyatékos,
- érzékszervi fogyatékos (gyengén látó és hallássérült);
- beszédfogyatékos,
- több fogyatékoság együttes előfordulása, halmozottan fogyatékos
- autizmus spektrum zavarral küzdő,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (enyhe tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését.

Célunk:

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének optimális biztosítása, a különleges gondozás keretében személyiségük fejlesztése. Fontos, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

Sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek számára a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosítása:

Óvodapedagógus feladatai:

Pedagógiai asszisztens és a dajka feladata: Az óvodapedagógusok irányítása, útmutatása alapján segítséget nyújtanak a gyermekek egyéni fejlesztéséhez kapcsolódó feladatokban.

Az óvodai nevelés és fejlesztés elvei a sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozóan

- Az elvárások igazodjanak a gyermekek egyéni fejlődési üteméhez.
- A fejlesztés a gyermek számára megfelelő területen valósuljon meg.
- A fejlesztés ne terhelje túl a gyermeket.

- A terhelhetőséget a gyermek biológiai állapota, egyéni tűrőképessége befolyásolja.
- A rehabilitációs, és rehabilitációs célú fejlesztőfoglalkozások programjai váljanak mindennapi nevelőmunkánk tartalmi elemeivé.

Az óvodapedagógus feladatai:

- csoporton belüli foglalkozások, tevékenységek megszervezése az óvoda gyógypedagógusának és pszichológusának iránymutatása és aktív részvétele által,
- csoportközi foglalkozások szervezése (óvodapszichológus, gyógypedagógus által irányított),
- csoportban végzett differenciált foglalkoztatás, gyógypedagógus által ajánlott, elkészített egyénre szabott játékos fejlesztő feladatok alkalmazása,
- a gyermek családi körülményeinek megismerése a hatékony együttműködés érdekében,
- befogadó, másságot elfogadó környezet biztosítása. A pedagógusok, szülők és gyermekek felkészítése a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására,
- rendszeres kapcsolattartás, megbeszélés a gyógypedagógussal, szülővel, dajkával, az egységes követelmények támasztása érdekében,
- a gyógypedagógus és a logopédus által meghatározott feladatok megismerése, azok beépítése a mindennapi tevékenységekbe. Amennyiben a gyermek korai fejlesztésben részesült, a fejlesztésben meghatározottakra szükséges építeni és a fejlesztés folyamatosságát biztosítani,
- a szokásostól eltérő fejlesztő eljárások alkalmazása,
- a fokozott érzelmi igények kielégítése,
- a sérülés mértékétől függő alkalmazkodó képesség, akaraterő, önállóság, együttműködő készség alakítása,
- differenciált fejlesztés (megfelelő idő, ingerek, fokozatosság biztosítása),
- tudatos önállóságra nevelés,
- szociális készségek fejlesztése,
- a gyermekközösség szempontjából: az ember, mint érték megtapasztalása, tolerancia és segítő szándék belsővé tétele,
- naprakész dokumentáció vezetése.

12.1.1.1. Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek integrált nevelése

Az enyhe értelmi fogyatékoság (IQ 50-70) a személyiség fejlődés zavarát jelenti, amely az idegrendszer enyhe, különféle eredetű öröklött (genetikai) vagy korai életkorban szerzett sérülésével áll összefüggésben. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlődésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés.

A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek kortárs csoportban megél. Az értelmi alapfunkciók zavara miatt a megismerő folyamatok akadályozottak, a normálistól eltérően alakulnak: a téri tájékozódás, finommotorika, figyelemkoncentráció, gondolkodási folyamatok, kommunikáció, illetve a szociális alkalmazkodás.

Probléma jelentkezik a külvilág, illetve önmaga észlelésében, mely kiszámíthatatlan reakciót válthat ki a gyermekből, amely kedvezőtlenül befolyásolhatja szocializációját. Ennek érdekében fokozott odafigyelést és türelmet igényelnek.

Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az alapvető önkiszolgálási szokások gyakoroltatása.
- Az óvodai eszközök rendeltetésszerű használatának elsajátításának segítése és gyakorlása.
- Kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése.
- A különleges nevelési igényből eredő hátrány csökkentése, önállóságra nevelés.
- Az alapvető szociális érintkezés szabályainak megismertetése, gyakorlása a mindennapokban.
- Az érzékelés és észlelés fejlesztésére kiemelt figyelem fordítása.
- Nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása és fejlesztése.
- Bátorítás, biztatás.

A fejlődés várható eredménye:

- Személyükkel és környezetükkel kapcsolatos tevékenységeket önállóan elvégzik.

- Személyükkel és környezetükkel kapcsolatos tárgyakat megfelelően és biztonságosan használják.
- Rövid ideig képesek a gyermekekkel és a fejlesztésükben részt vevő szakemberekkel együttműködni.
- Társaikat és fejlesztésükben részt vevő szakembereket elfogadják.
- Részt vesznek az óvodai tevékenységekben.
- A kommunikáció, metakommunikáció formaelemeit alkalmazzák.

12.1.1.2. A mozgásszervi fogyatékos, (mozgáskorlátozott) gyermek fejlesztésének elvei az integrációs nevelés során:

Mozgáskorlátozott az a gyermek, akinél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

Kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása. Ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és így módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerzése, a megtanult mozgásformák alkalmaztatása.

Óvodánk épülete akadálymentes, így a mozgáskorlátozott gyermekek akadálymentesen közlekedhetnek, használhatják óvodánk akadálymentes helyiségeit.

A mozgásfejlesztés során előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely-és helyzetváltoztatás, a manipuláció fejlesztése, a nagy és finommozgások célirányos fejlesztésével és az írás megalapozását célzó egyéb grafomotoros fejlesztésekkel. Nagy hangsúlyt kell kapnia az önellátást, önkiszolgálást segítő fejlesztéseknek is. Biztosítjuk a gyermekek megfelelő mozgását és életterét, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, gyakorlása, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása, a napirend egészét átszövő feladat.

A játéktevékenységek során is fontos a mozgáskorlátozott gyermek bevonása, aktív szerepének segítése.

Mivel a mozgáskorlátozottsághoz gyakran társul a beszédzavar vagy kommunikációs probléma, így szükség van arra, hogy a gyermeket bevonjuk minden nyelvi és kommunikációs kompetencia fejlesztését célzó tevékenységbe, és szükség van logopédus szakemberrel való együttműködésre.

Az ének zenei nevelés, az éneklés, a kézügyesség fejlesztése, a rajzolás, pozitívan befolyásolja a mozgásfejlődést tehát szükséges, hogy ezekbe a tevékenységekbe is bevonjuk a gyermeket.

Minden tevékenység során segítenünk kell a mozgáskorlátozott gyermekeket a cselekvéses tapasztalatszerzésben ez által fejlődnek észlelési és kognitív funkciói.

12.1.1.3. Érzékszervi fogyatékkal élő gyermek fejlesztésének elvei az integrációs nevelés során:

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata:

- korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet stb.),
- az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A látássérült (gyengén látó) gyermek fejlesztésének elvei az integrációs nevelés során:

A látási kontroll hiányosságainak korrigálása érdekében: segítjük a gyermek részvételét a közös játékban, segítjük a közösséghez való alkalmazkodását, és a viselkedési formák megtanulását, gyakorlását, közösség előtti szereplését.

Kiemelt hangsúlyt fektetünk az önkiszolgálás megtanítására, a tárgyak és helyüknek megismertetésére, a rendszeret, higiénia, szem és kéz tisztántartására. Figyelembe vesszük a gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait.

A gyengén látó gyermek fejlesztésénél kiemelt terület:

- látásnevelés, a látás használatának megtanítása távoli és közeli környezetben,
- nagymozgások fejlesztése, mozgáskoordináció, magabiztosság
- térben való tájékozódás a látás felhasználásával,
- finommozgás fejlesztése, a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése,
- hallási figyelem fejlesztése, mely segíti a hallás utáni tájékozódást,
- tapintás képességének fejlesztése, mely kiegészíti a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A nagyothalló gyermek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása. A kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása.

12.1.1.4.A beszéd fogyatékos, nyelvfejlődési és beszédzavarral küzdő gyermekek fejlesztésének elvei az integrációs nevelés során:

A beszéd fogyatékosok döntő többsége teljesen rehabilitálható, másoknál a tünetek csökkenthetők. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósul meg. A gyermek egyéni kompetenciájához igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzés biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tesszük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése.

Cél: Minden arra rászoruló integráltan nevelhető gyermeknek biztosítsuk az egyéni és csoportban való tudatos, az állapotának megfelelő fejlesztést.

Feladatok:

- Óvodába kerüléskor komplex állapotfelmérés, részletes anamnézis készítése, folyamatos fejlettségmérés, tudatos fejlesztési terv készítése.
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.
- Szakmai szolgáltatókkal való kapcsolattartás: konzultációk a gyermekek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megszervezése (Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői Bizottság).
- Tudatos óvodai pedagógiai munka, ahhoz, hogy a sajátos igényből adódó hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása: a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek családjával való szorosabb együttműködés, kommunikáció.
- A sajátos igényből adódó lemaradások lehetőség szerinti ellensúlyozása, az SNI-s gyermekek optimális fejlődésének biztosítása.

12.1.1.5. Több fogyatékoság együttes előfordulása:

A gyermeknek biztosítani az egyéni és csoportban való tudatos, az állapotának megfelelő fejlesztést, a szakértői bizottság előírásának megfelelően, gyógypedagógus által.

12.1.1.6. Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek:

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a

korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

12.1.1.7. A pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek/tanuló:

A pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek azok tartoznak, akik a teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási és viselkedési problémájuk specifikus tanulási zavarok, azaz részképességzavarok (diszlexia, diszortográfia, diszkalkúlia, diszgráfia és diszpraxia), hiperaktivitás és figyelemzavar; továbbá a szocio-adaptív folyamatok zavarai, az érzelmi kontroll, ön-, vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségét mutató magatartásjellemzők, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg.

Feladatunk, hogy a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával történjen.

Meg kell előznünk a másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és ki kell alakítani a sikeres iskolakezdéshez szükséges kompetenciákat.

12.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek:

„(2) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá

személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek” (2011. évi CXCV. törvény 4.§)

A fejlesztés formái és lehetőségei:

A szakvéleménybe foglalt iránymutatások figyelembevételével tervezzük (egyéni fejlesztési terv) nevelőmunkánkat, a differenciált képességfejlesztést. Törekszünk az egyéni – és kis csoportos foglalkoztatási keretek között alkalmazni a fejlesztőpedagógia módszer és eszköztárát. Folyamatosan tájékoztatjuk a szülőt gyermeke fejlődéséről.

Célunk:

- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek életkorához és önmagához mért differenciáltfejlesztése gyermekcsoportban.
- A gyermekek teljesítményének, magatartásának az átlag felé történő közelítése.

Feladatunk:

- Elfogadó, befogadó óvodai légkör kialakítása.
- Az integrációt elősegítő gyermekcsoport kialakítása.
- Az óvodapedagógusok és a nevelő munkát közvetlenül segítők pozitív, elfogadó, bátorító példaadása.
- Társas kapcsolataik kialakításának, magatartásszabályozási hiányosságai csökkentése.
 - A fejlődés menetében elmaradást mutató funkciók fejlesztése és lehetőség szerinti korrigálása.
- A sajátos tendenciát mutató személyiségfejlődésük figyelembevételével, a közösségbe történő integrálásuk, fejlesztésük.
- A Szakértői Bizottság véleménye alapján a gyermekek fejlesztése egyénileg és csoporton belül.

A fejlődés várható eredménye:

- Beilleszkednek a gyermekcsoport életébe, a szokás- szabályrendszert elfogadják, alkalmazkodnak hozzá.
- Magatartásuk az átlag felé közelít.

12.1.3. Kiemelten tehetséges gyermekek:

A Kiemelten tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Óvodapedagógusaink felkészültek a tehetségek felismerésére, és gondozásukat segítik, az óvodai élet egészén belül. Ennek megvalósítására különösen alkalmasak vegyes életkorú csoportjaink és speciális végzettségekkel rendelkező kollégáink (néptánc, gyermekjóra mozgásfejlesztés, boldogságóra, vizuális kultúra műveltségterülettel). A tehetség ígéretek számára plusz foglalkozás és idő keretében biztosítják a tehetség megsegítését, gondozását.

Legfontosabb célkitűzésünk a tehetséggondozás terén:

A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek fejlesztése, személyiségük optimális fejlesztése, megelőzzük a tehetségígéretnek figyelmen kívül hagyását, felismerjük az alul teljesítő gyermekekben is bujkáló kiváló képességeket, a kreatív tehetségígéretes gyermekek további gondozása, gazdag, változatos program keretében. Önállóan, vagy szakember segítségét kérve valósítjuk meg, biztosítva a tárgyi eszközöket.

Feladataink:

- Kreatív gyermekek felismerése
- Kreativitásuk motiválása, ösztönzése
- Szükségletük kielégítése: megismerési, elfogadási, alkotási vágy kielégítése, a feladatok sokszínűségének megteremtése
- Elkallódás elhárítása
- Harmonikus fejlesztés, egyénre szabott tervezéssel
- Különböző helyzetekben segítségnyújtás
- Fejlődésük segítése kreatív nevelés eszközeivel
- A tevékenységek során az óvodapedagógus pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a gyermek fejlődésének elemzése alapján, szükség esetén eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja
- Az óvodapedagógus egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres
- Az óvodapedagógus alkalmazkodik az eltérő kompetenciákhoz, az eltérő viselkedésekhez
- Az óvodapedagógus együttműködik a különböző szakemberekkel, iránymutatásaikat, javaslataikat beépíti a pedagógiai folyamatokba
- Az óvodapedagógus szoros kapcsolatot tart a szülővel, megértő, segítő attitűddel fogadja a szülő közeledését, szakembereként segíti őket

- Az óvodapedagógus a játéktevékenység során kiemelt figyelmet fordít a speciális fejlesztő játékok és játékeszközök használatára
- Az óvodapedagógus gondoskodik a gyermek által használt segédeszköz tisztántartásáról, védelméről.

Célunk:

A tehetségígéretes gyermek felismerése, fejlődésének elősegítése.

A fejlődés várható eredménye:

- A gyermek örömmel, belső motivációként éli meg képességeinek fejlesztését.
- Megtalálja a kiemelkedő képességének megfelelő tevékenységet.
- Képes önálló, látványos és színvonalas produktum létrehozására.

12.1.4. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az, akinek egészségügyi ellátása a szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt a legalább napi négy órai tartamban meghatározott óvodai foglalkozásokon nem tud részt venni. (Nkt. 4. § 18. pont - Eütv. 89. és 91. §)

A 2021. július 1. napján hatályba lépő új eljárási szabályok szerint a felmentés a tárgyév április 15-ig kérhető, a felmentés az óvodai nevelés megkezdése alól, annak az évnek az augusztus 31. napjáig adható, amelyben a gyermek negyedik életévét betölti, különös méltánylást érdemlő esetben újabb kérelem alapján annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek ötödik életévét betölti. A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetén a kérelem április 15. napja után is benyújtható. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetén a szakorvos rendelhető ki. (Nkt. 8. § (2))

Az óvodapedagógus feladatai:

- Kapcsolattartás a szülőkkel (személyes, telefon, online, ovikréta...stb.).
- Ovikréta működtetése
- Segítségnyújtás a szülőknek a gyermekük otthoni fejlesztéséhez (egyéni feladatadás,...stb.).

Speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő foglalkozások meghatározása:

„Ha a felmentést engedélyező szerv, azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.” (Nkt 45§ (2a))

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére iskolakezdésre felkészítő foglalkozásokat biztosítunk, az egyéni fejlesztés céljait és feladatait a gyermekek fejlesztésére vonatkozó általános célrendszer figyelembevételével fogalmazzuk meg. A gyermekek számára érthető, és betartható szokásokat, szabályokat és feladatokat tervezünk, melynek szerves része a lassabban fejlődő, gyermekekre való figyelés és feladatadás. Az együttműködés, segítségnyújtás módját, mértékét a csoporttársak részéről történő elfogadást, személyes példánkkal alakítjuk. határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni. A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja, a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy a nehézségekkel küzdő kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti. A gyermek iránti elvárást nehézség vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékossga, személyiségjegyei befolyásolják. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek nehézségének, pszichésfejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, terapeuta, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

12.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Különösen nagy a felelősségünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében.

A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet megállapítása „67/A. §

(1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a) –c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

(3) A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra – megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

(4) A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető.

Ebben az esetben az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

(5) A gyámhatóság a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának igénybevételét elrendelő határozatában megállapítja a halmozottan hátrányos

helyzet fennállását. A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételét és a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának igénybevételét elrendelő jogerős határozatát megküldi a 138. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást vezető gyámhatóság részére.

(6) A gyámhatóság a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának megszűnése vagy megszüntetése esetén megállapítja a halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megszűnését. A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételének és a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának megszűnéséről vagy megszüntetéséről szóló jogerős határozatát megküldi a 138. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást vezető gyámhatóság részére.”

Az 1997.évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról 5.§-a meghatározza a veszélyeztetettség fogalmát:

„veszélyeztetettség: olyan – gyermek, vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza”

Ha a gyermek személyiségfejlődését a szülő vagy a környezet nem biztosítja, a gyermek fejlődését veszélyeztetik.

A halmozottan hátrányos helyzet, és a veszélyeztetettség nyilvántartásba vételének szempontjai óvodánkban:

- súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés,
- elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi-lelki bántalmazás,
- súlyos érzékszervi károsodás, illetve tartós betegség.

A hátrányos helyzetű gyermekeknél a szükségletek kielégítése korlátozott valamilyen mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett. Kialakulásához vezető tényező lehet: alacsony jövedelem, rossz lakáskörülmény, szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje nevelési hiányosságok, munkanélküliség. A gyermeki jogok érvényesülése a nevelésben a résztvevőkön múlik. A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységért az intézmény vezetője felel.

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

A főigazgató feladatai:

- A gyermek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesítéseit és az érvényesülés ellenőrzését.

A felelősség kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is.

- A rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása.
- Az egészséges életmód biztosítása.
- Fontos feladat, hogy 3. életévét betöltött gyermek, óvodába járása biztosított legyen.
- A főigazgató felelőssége, hogy az esélyegyenlőség érdekében a gyermekek ne maradjanak ki az óvodai felvételnél, különös tekintettel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre.
- Szükség esetén, a családon belüli körülmények figyelembevételével, javaslattevő a család bevonása a szociális segélyezettek körébe.
- A gyermekkel kapcsolatos adatok védelme, az óvoda SZMSZ-ének adatvédelmi szabályzatában foglaltak szerint. Hivatali titoktartási kötelezettség betartása.
- A főigazgató kapcsolatot tart minden olyan intézménnyel, ahol a gyermekek képviselőjében szükséges.

Óvodapedagógusok feladatai:

- Szakértelmükkel, tapasztalataikkal segítsék a gyermeket abban, hogy sikeresen illeszkedjen be az óvodai közösségbe, meglévő képességek kibontakozhassanak, hiányzó képességek fejlesztése folyamatos legyen, hogy a gyermek szocializációja során elszenvedett hiányosságait a család segítése mellett pótolják, javítsák.
- Ha a gyermek veszélyeztetettségét észlelik, kötelességük a maguk eszközeivel – gondozási tanácsokkal, pedagógiai eszközökkel – ezt elhárítani, illetve amennyiben ez sikertelen marad, jelezni az óvodai gyermekvédelmi felelősnek.
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, feltárása, megszüntetésében való részvétel.

Az esélyegyenlőségi program működtetése. A pedagógusnak észlelnie kell a gyermekek viselkedésében, rendezettségében adódó változásokat, segíteni kell a feltárást és fejlesztést.

További feladatok:

- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodában, szükség esetén védő, óvó intézkedésekre javaslatot tenni.
- A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni.
- Az egyéni lemaradásokat csökkenteni, a tehetséggondozást megvalósítani, illetve elősegíteni. Az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködni.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén, soron kívül javasolni.
- Az elősegíteni a Sajátos Nevelési Igényű gyermek problémái szerinti súlyossági foknak megfelelő ellátási formában.

- A rendszeres óvodai látogatást figyelemmel kísérni, adminisztrálni és szükség esetén jelezni a hiányzást.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájárulást javaslatával elősegíteni.
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni a gyermek családban történő felnevelését.
- A szülőkkel való együttműködő kapcsolatot kialakítani, a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése érdekében.
- Ismerni a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szerveket, szükség esetén vegye kapcsolatfelvételt kezdeményezni.
- A prevenció minden gyermekre való kiterjesztése.
- Folyamatos kapcsolattartás az óvodai gyermekvédelmi felelőssel.
- A titoktartási kötelezettség minden családot érintő kérdésben érvényesüljön.
- A gyermekvédelem azt is igényli a pedagógusoktól, hogy ismerjék a velük kapcsolatban álló gyermekeket, a rájuk ható tényezőket, és segítsék elő a lelki traumák feldolgozását.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése érdekében az óvodai nevelés kiemelkedő jelentőséggel bíró területein végzett tevékenységek:

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés: részletes anamnézis.
- A gyermek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása: pl. egyénre szabott beszoktatás, igény esetén anyával történő beszoktatás, fokozatos beszoktatás.
- Kommunikációs nevelés: bábszínház, dramatizálás, bábozás, szókincs bővítés.
- Érzelmi nevelés és szocializáció: óvodai rendezvények, közös kirándulások, bizalomépítő és kapcsolatteremtő játékok, szociometria készítés.
- Egészséges életmódra nevelés: higiéniai szokások alakítása, mozgásfejlesztés, tartásjavító foglalkozások, gyümölcsnapok, kirándulások.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése: más népek dalainak, meséinek megismerése, roma kisebbség kultúrájának, hagyományainak megismerése, a település hagyományainak őrzése, együttműködés a nyugdíjas klubbal, jeles napok megünneplése a családokkal.
- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka: fejlettségi szintmérés, differenciálás (vagy egyéb), egyéni fejlesztés, logopédiai szűrés, foglalkozás, pszichológiai szolgáltatás (Pedagógiai szakszolgálat bevonásával).

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztését, tevékenységét, a fejlesztés tartalmát, a résztvevőket az óvónők egyéni fejlesztési naplójában naprakészen vezetik.

A fejlesztő program az esélyteremtés egyik lehetősége az egyéni fejlesztés és az élményszerzés biztosítása. Mindezek növelik a halmozottan hátrányos és a hátrányos helyzetű gyermekek esélyeit, hogy értékeikkel tisztában legyenek, legyen véleményük, legyenek határozottak, és minden élethelyzetben találják fel magukat

Speciális programok:

Gyermek torna, kézműves foglalkozás, néptánc, boldogságóra foglalkozások, iskolaelőkészítő foglalkozások, családi délelőtt (délután)

13. GYERMEKVÉDELEM, A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekvédelmi munkát a humánus, segítőkészség, a megértés és a támaszkodás jelenti. A gyermekvédelmi munka fő céljának a prevenciót tekintjük, amely során szeretnénk megakadályozni a veszélyeztetett státusz kialakulását.

A települési önkormányzat feladatkörében van az általános segítő feladatok (un. alapszolgáltatási csomag) biztosítása – családsegítő és gyermekjóléti szolgálat működtetése. A járasszékhely önkormányzatok feladatkörébe van (kötelezően ellátandó feladatként) a hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenység, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása – család és gyermekjóléti központ működtetése.

A gyermekeink szociális háttere igen szélsőséges képet mutat.

Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét.

A kedvezőtlen szociális, gazdasági, családi és intézményi hatások az értékek és a normaválság, az egyre több családban érzékelhető életvezetési problémák miatt növekszik a feszültség szintje és csökken a feszültségtűrő kompetenciájuk. Ennek káros hatása megjelenik az óvodában is, a gyermekek teljesítmény-, magatartás-, és kapcsolatzavarainak formájában.

Az óvodai gyermekvédelem egyik legfontosabb jelzőrendszer, hiszen a gyermekek minden problémája (éhsége, agresszivitása, szorongása, hiányzások stb.) itt érzékelhető először.

A gyermekvédelmi munka koordinálását a gyermekvédelmi felelős látja el, aki a nevelőtestület tagja. A főigazgató megbízásából képviseli a gyermek- és ifjúságvédelmi szempontokat. Szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezen szempontok érvényesülését.

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- Összehangolni a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között.
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek felmérése az óvodapedagógusok közreműködésével: nyilvántartásba vétel, a hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség súlyosságának mérlegelése. Szükség esetén javaslattétel a további teendőkhöz.
- Feljegyezni a nyilvántartásba, a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményeit.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait.
- Nevelési év elején megtervezni a gyermekvédelmi munkatervet az adott évre, tanév végén éves értékelés készítése.
- Kapcsolattartás az Önkormányzat szociális feladatokat ellátó munkatársával és Család- és Gyermekjóléti Szolgálatával.
- Rendszeres részvétel a Szentmártonkő Nagyközség Önkormányzatának Család- és Gyermekjóléti Szolgálatának esetmegbeszélésein.
- Fontos feladata, hogy segítse a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézmény szintű megállapítását.
- Munkájáról, az ügyek intézéséről az intézmény vezetőjét, és az adott gyermekekre vonatkozó óvodapedagógusokat folyamatosan tájékoztatni.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére:

- Szülői értekezletek, nyílt napok, nyitott óvoda, óvodai rendezvények.
- Személyiségfejlesztő tréningek tartása az óvodai dolgozóknak.
- Alkalmanként szülők klubja szervezése, mentálhigiénés foglalkozások tartása.
- Közös kirándulások évente 1-2 alkalommal, munkadélutánok szervezése.
- Gyermeki és szülői jogok ismertetése a szülők részére a szülői értekezleten, év elején minden csoportban a szülői értekezleten.
- Adományok gyűjtése, kiosztása a hátrányos helyzetű gyermekek, családok részére.

A gyermekek esélyegyenlőségeit szolgáló intézkedések, esélyegyenlőségi terv

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha a köznevelés terén általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek veleszületett joga van az emberei méltósághoz.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. tv, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII:27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, annak érdekében, hogy településünkön minden gyermek részt

vegyen az óvodai nevelésben, a törvényi előírásoknak megfelelően figyelemmel kísérjük a 3 éves gyermekek rendszeres óvodába járását.

A gyermekek esélyegyenlőségeit szolgáló intézkedések:

Az óvodánkban dolgozó kollégák mindennapi tevékenysége, a nevelési programban megfogalmazott elvek szerint ellátott gyermekvédelmi feladatok mind – mind részei annak a komplex hatásnak, amely szükséges az esélykülönbségek csökkentése, az esélyegyenlőség megvalósítása érdekében. Lehetővé téve azt, hogy a gyermekek személyisége szabadon kibontakozhasson.

Programunkban is fontos szerepe van a zökkenőmentes óvodai befogadásnak (biztosítjuk az anyás befogadást).

Törekszünk arra a gyermek érdekében, hogy harmonikus szülő – gyermek – pedagógus viszony alakuljon ki.

Óvodába érkezéskor felmérjük, hogy a gyerekek az egészségügyi szokások milyen szintjén állnak, milyen értékrendet hoztak családjukból.

Szakértői hálózat segíti fejlesztő munkánkat, amit ingyenesen vehet igénybe minden szülő (logopédiai szűrés, iskolaérettségi, pedagógiai vizsgálat, pszichológiai megsegítés). Azokkal a gyerekekkel, akiknek szükséges a fejlesztés fejlesztő pedagógusaink foglalkoznak.

Fontos és folyamatos feladatunk, hogy a szülőket és a partnereinket bevonjuk az intézményi nevelőmunkánkba. Színes és folyamatosan megújuló programjaink erre is lehetőséget adnak.

Szentmártonkátá Nagyközség Önkormányzatának Család- és Gyermejjóléti Szolgálatának munkatársaival rendszeres kapcsolattartás is feladatunk, amely a hátrányos és veszélyeztetett gyermekek érdekében elengedhetetlen.

Szociális segítő az óvodában:

Szociális segítő tevékenység az óvodában végezhet egyéni, csoportos és közösségi tevékenységet. Az óvodai és iskolai szociális segítés új, kötelezően megvalósuló tevékenység, amely ágazatközi szinten biztosít szolgáltatást a nevelési-oktatási intézményekben a gyermekjóléti ellátórendszeren keresztül.

Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet a járási székhely által fenntartott család- és gyermekjóléti központoknak (a továbbiakban: központ) kötelező biztosítaniuk 2018. szeptember 1-jétől valamennyi nevelési-oktatási intézményben.

Az óvodai és iskolai szociális segítő (a továbbiakban: szociális segítő) tevékenységének alapvető feltétele a két ágazat szakembereinek széles körű együttműködése. Ahhoz, hogy a szociális és a nevelési-oktatási intézményben dolgozó munkatársak együttműködése eredményes legyen, arra van szükség, hogy ismerjék egymás tevékenységeinek kereteit, módszereit, valamint kialakítsák azokat az együttműködési eljárásokat, amelyek meghatározzák közös feladatvégzésüket.

Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység hangsúlya a megelőző és megkereső tevékenységen van, szolgáltatásai pedig döntően a nevelési-oktatási intézményekben valósulnak meg, ezért kulcsfontosságúvá válik a szociális segítő és az intézmény közötti együttműködés (Útmutató az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez és gyakorlathoz az óvodában 1-15 o.)

14. BOLDOGSÁGÓRA PROGRAM

2012-ben dolgozta ki a Boldogságóra programot Bagdi Bella, mely mellé állt fővédnökként Prof. Dr. Bagdi Emőke klinikai szakpszichológus, valamint Prof. Oláh Attila, az ELTE Pozitív pedagógia kutatócsoport vezetője. Együtt alkották meg az óvodák, iskolák számára is jól adaptálható Boldogságóra programot. „A boldogságóra program Magyarországon a pozitív pszichológia széles körben elfogadott és kísérleti eredményekkel bizonyított tudományág kutatásaira épül.” (Bagdi Bella) A pozitív pszichológia fókuszában a boldogság áll.

Olyan módszerek kidolgozása, a viselkedések megfigyelése, amely által boldogabbá válhatnak a gyermekek, megerősödik önbecsülésük.

A boldogság órák célja a pozitív orientációk készség szintű elsajátítása, a pozitív érzelmek, szemlélet kialakítása, fenntartása, mely által a gyermekek optimistábbakká, boldogabbakká, válnak.

A boldogságteremtő, - fokozó és fenntartó stratégiák taníthatóak, és a boldogságórák küldetése, hogy lehetőséget teremtsen a gyermekeknek ezen stratégiák gyakorlására.

Két fontos tényező jelentős szerepet játszik ebben:

- boldogságteremtő képesség: azon stratégiák, technikák gyakorlása, amellyel pozitív élményállapotba hozhatja a gyermek magát
- a pszichológiai immunitás, a stressz kezelésének a hatékonysága

A Boldogságóra program szigorú módszertani és tudományos kutatások alapján 10 egymásra épülő témát dolgoz fel:

- a hála gyakorlása
- az optimizmus gyakorlása
- társas kapcsolatok ápolása
- jó cselekedetek gyakorlása
- elköteleződés egy cél mellett
- megküzdési stratégiák
- apró örömek élvezete
- a megbocsátás gyakorlása
- testmozgás

•fenntartható boldogság, melyek fokról fokra ismertetik meg a gyerekeket a boldogság különböző aspektusaival, a hozzá kapcsolódó megoldási stratégiákkal meséken, játékos feladatokon keresztül.

Az órák alapja a bátorító, megerősítő pedagógiai attitűd, a foglalkozásokon helyet kap a feszültségoldás, relaxáció, meditáció, a saját tapasztalatok, élmények felidézése, a közös gondolkodás, új, tudásalapú élmény konstruálása.

A boldogságórák célját játékosan, kreatív feladatokon, gyakorláson keresztül érik el a gyermekek, ebben szerepet kap a zene, a rajz, az improvizációs játék és számos más alkotó tevékenység. „Egyértelmű, közvetlen hatása a Boldogság óráknak a flow mentális állapotának megtapasztalása, annak az optimális élménynek a gyakori átélése, amely az ismeretszerzés leghatékonyabb motivátora, a kognitív fejlődés motorja.” Prof. Oláh Attila

A programban az összes gyermekek részt vesz, a foglalkozások beépülnek a havi tervezésbe.

A programot a Boldogságóra akkreditált képzését elvégző pedagógus tartja.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekeket meg kell tanítani az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására.
- Az új ötletek befogadása, a boldogságra való képesség erősítésére, kibontakoztatására.
- Pozitív énkép kialakítása.
- A feladatok, játékok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk és társaink tiszteletének erősítése.
- Egy optimista, bizakodó életszemlélet alakítása.
- Derűs, vidám hangulatú mindennapok biztosítása.
- A szeretetteljes, vidám légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ezáltal kihat egészségükre, szomatikus fejlődésükre egyaránt.
- A programhoz hasonló játékos feladatokat rendszeres (napi szinten) alkalmazása.
- Beszélgető-kör alkalmával érzékenyítő gyakorlatok végzése.
- Empatikus képességét erősítése.
- A nyitottság, a kíváncsiság, a játék és az öröm jogának biztosítása.
- A problémamegoldás képesség kifejlesztése.
- A vitakultúra elemeinek (bírálat, önbírálat, ok-okozati összefüggések, a mások véleményére való odafigyelés, a nyelvi megformálás) folyamatos alkalmazása.
- Minél szélesebb körű önkifejezési lehetőségek biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A különböző élethelyzeteket minél könnyebb megoldják.
- A problémákat stressz mentesen, hatékonyan kezelik.

- Pozitív életszemlélet.
- Odafigyelnek egymásra és önmagunkra. Egymás mondanivalóját tiszteletben tartják, meghallgatják egymást.
- Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban kifejezik.
- Betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét (különbözöségét).
- A vendégeket szeretettel fogadják.
- Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- Együttműködnek a közös rendezvényeken.
- A konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek.

15. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

„1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
 - Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
3. * A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.” (ONOAP)

16. ÜNNEPEK

Hétköznapijaink közül kiemelkednek az időről időre visszatérő közösségi események: az ünnepek, melyek az érzelmi nevelést erősítik.

Ünnepeink vonulatának évszázados hagyományai vannak. A hagyományok azok az alkalmak, visszatérő események, amelyeknek segítségével nemzedékről nemzedékre megőrizhetjük tudásunkat, tapasztalatunkat. Az ünnepek a hagyományápolás szempontjából is rendkívül fontosak, hiszen kultúránk, népszokásaink megismertetésére is lehetőséget adnak. Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésnek, gondoljunk itt a rengeteg tevékenységi lehetőségre az esztétikai élmények hatására, vagy a közösségi érzések széles skálájának megmutatkozására stb. Az ünnepek kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapiokból és ezáltal nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek. Az ünnepek hagyományok ápolása szempontjából is rendkívül fontosak az óvodában, hiszen kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget.

Ebből a szempontból nézve az óvoda egyéni arculatának kialakításában is kiemelt jelentőséggel bírnak. Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnep, hanem az a sok-sok előkészület, ami rengeteg tevékenységre, ötlet kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget.

Az aktív és önálló gyermekek nevelésének egyik igen sajátos eszköze a jól előkészített és szépen megformált ünneplés.

Az előkészület a csoporton belüli közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmat teremt és természetesen tág teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek: a kooperációnak és a kommunikációnak a gyakorlásához.

Az esztétikus és alkalomhoz illő teremdíszítés ugyancsak lehetőség arra, hogy együtt örüljünk annak, amit létrehoztunk. Nem másról van itt szó, mint az értékteremtés és folyamatáról és a gyermekcsoport által létrehozott érték, alkotás, ötletmegvalósulás közös örömről.

Ennél komolyabb közösségalkotó tevékenységet keresve sem tudnánk találni.

Az ünnepek tehát nemcsak nevelési céljaink megvalósítása szempontjából fontosak alapvetően, hanem azért is, mert a legszélesebb tevékenységi formákra adnak lehetőséget.

Arra törekszünk, hogy sokszínű tevékenység és a társas együttműködés érvényesüljön a tervezésben, szervezésben és a rendezvény lebonyolításában.

Ez lehetőséget nyújt óvodánk nyitottabbá tételére, intézményünk és az itt dolgozók munkájának jobb megismerésére.

Az ünnepek tartalmát a hagyományok adják meg, fényét a műsor, a megemlékezés.

A gyermekek műsorral, vagy köszöntővel készülnek a következő ünnepélyekre, melyekre meghívhatók a szülők és más vendégek is.

A gyermeki élet hagyományos ünnepei az óvodában:

- Anyák napja
- Évzáró (ballagás)
- Mikulás-nap
- Karácsony
- Farsang
- Húsvét
- Gyermeknap
- Nemzeti Összetartozás napja

Megünneplésüket az éves munkaterv tartalmazza.

A csoporton belül közösen ünneplik a gyerekek névnapjukat és születésnapjukat.

Népi hagyományok ápolása körében megismerkednek a jeles napokhoz kapcsolódó szokásokkal, népi kézműves technikákkal. Tanulmányi kirándulások, séták, mozi- és színházlátogatás, sportnapok szervezése az adott évi munkatervben kerül rögzítésre.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Mélyítse, gazdagítsa érzelmi életüket az ünnepvárással, az ajándékozással.
- Az ünnepre való készülődés kölcsönös örömforrás legyen.
- Az ünnep hangulata esztétikai élmény is adjon.
- A gyermekek szereplési vágyait vegyük figyelembe, valamilyen formában lehetőleg minden gyermek vegyen részt.
- Az ünnepet a mindennapok sorából az előkészület és a rendkívüliség emelje ki (dekoráció, ünnepi ruha, teremátrendezés).
- A gyermek tanulja meg, hogy nemcsak kapni öröm, hanem adni is.
- Az óvodapedagógusok határozzák meg az ünnep és a műsorok helyét, idejét, megvalósítását csoportjukban.

17. AZ INTÉZMÉNYÜNK PARTNERKAPCSOLATAI

Az óvoda működéséhez elengedhetetlen feltétel a különböző nevelési szintekkel, a fenntartóval, szakmai és társadalmi szervezetekkel a kapcsolat kiépítése. Nevelési szempontból különös jelentőséggel bír az a két szintér: ahol a gyermek él, ahonnan az óvodába érkezik – a család, és ahová az óvodából kerül – az iskola.

17.1. A szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

A gyermeknevelés, a gyermek társadalmi lényé formálása a szülő joga és kötelessége. A személyiségfejlődés szempontjából meghatározó szerepe van az intézményes nevelésnek, de a

szakirodalom a családot tekinti dominánsnak. Az óvoda a kitáruló társadalmi környezet a gyermek számára. Meghatározó szerepe van a szülőről való leválás, az önállóság és az ismeretszerzés folyamatában. A gyakorlat azt mutatja, hogy az óvodában kialakított normák, szokások akkor lesznek maradandóak, ha a családban megerősítést nyernek.

Ez megfordítva is így van. A gyermek fejlődéséhez tehát elengedhetetlen feltétel a két nevelési színtér összhangja. Az óvodapedagógus vegye figyelembe a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítse az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Alapvető feladataink a szülőkkel való kapcsolattartás terén:

- a kapcsolattartás formáinak kimunkálása, igény szerinti módosítása,
- tartalmas együttműködés az eltérő kultúrát képviselő szülőkkel,
- tapintatos, empátikus viszony kiépítése,
- a szülők érdeklődési köréhez viszonyuló felvilágosító munka, információcsere, érdekek és értékek egyeztetése.

A hatékonyságot elősegítő rendező elveket az óvoda éves terve tartalmazza (szülői érdekképviselők működése, szabadidős programok szervezése, a kapcsolattartás konkrét formái...stb.).

Meg kell ismertetni a szülőkkel az óvoda nevelési programját és működési rendjét. Közös erővel kell előkészíteni a gyermek számára az óvoda megszerettetését, az óvodához szoktatást. Az óvodáskor második felében fontos, hogy a szülő átlássa, hogy a tanköteles korba lépésnél milyen mutatók indokolják az iskolakezdést. Legyen tisztában azzal, hogy milyen sajátos fejlődési problémák esetében ajánlatos a speciális szakszolgálat segítségét kérni, vagy gyermeküket még egy évig járatni az óvodába. Ilyen jellegű ismeretekre csak akkor tud a szülő szert tenni, ha gyermekéről folyamatos információt kap és rendszeresen konzultál a szülő és az óvodapedagógus. Az alapfunkció megsértése nélkül igyekezni kell valamennyi szülői igény kielégítésére, legyen az szociális, vagy tehetséggondozó, felzárkóztató jellegű.

A nevelők kompetenciája a család – óvoda kapcsolatainak kimunkálása.

Az óvodapedagógus vállalja a kapcsolatkeresésben a kezdeményező szerepet. A jól működő családok szokásainak, értékrendjének megismerése ugyanolyan fontos, mint a krízishelyzetben lévőké. Az óvodapedagógus kellő tapintattal és körültekintéssel segítheti, hogy a családokban a szülők feladataikat minél eredményesebben teljesíthessék.

Ezt kívánja meg a gyermekek érdeke, a nevelőmunka sikeressége. A szülők folyamatos tájékoztatásának szabályait az SZMSZ tartalmazza. A szülői részt vétel (szabályai, formái) - család bevonása – az intézmény életében óvodai programunk egyik sajátossága.

Együttműködés tartalma:

Személyes kapcsolat kialakítása: a család szokásainak, értékrendjének megismerése családlátogatás alakalmával, az óvodai élet bemutatása, nyílt nap keretében, játékdélutánnal egybekötött beiratkozás.

Rendszeres tájékoztatás: az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, szülői részvételi lehetőségek biztosítása az óvodai tevékenységeken.

Szülői közösségek alakítása: érdekképviselő, szemléletformáló előadások szervezése, tájékoztatás a szociális juttatásokról, csere-bere akciók.

Partnerközpontú működés: szülői igények felmérése, szülői elégedettség mérése.

Az együttműködés hatékonyságát a nevelők a kiértékelésnél elemzik.

Alapvető feladataink a szülőkkel való kapcsolattartás terén:

- a kapcsolattartás formáinak kimunkálása, igény szerinti módosítása,
- tartalmas együttműködés az eltérő kultúrát képviselő szülőkkel,
- tapintatos, empatikus viszony kiépítése,
- a szülők érdeklődési köréhez viszonyuló felvilágosító munka, információcsere, érdekek és értékek egyeztetése.
- az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek, a családi hangulat kialakításával
- felnőttek és gyermekek közös tevékenységei

17.2. Iskola – óvoda kapcsolat

Az óvodából az iskolába való lassú átmenetet megkönnyíthetik az óvodapedagógusok a rugalmas beiskolázás elvének követésével. Ha már időben ellátogatnak csoportosan az iskolába, az ott szerzett élmények oldják a gyermekek iskolával kapcsolatos esetleges szorongásait.

A zökkenőmentes átmenet az óvodapedagógusokra is ró feladatokat. A gyermek el sem tudja képzelni, hogy fog megtanulni írni és olvasni. Fél a kööttségektől, s ezt a félelmet még fokozzák a felnőttek: „*az iskolában majd nem azt csinálsz, amit akarsz!*”, „*vége a játéknak, az iskolában nem játszhat sz majd!*” és még sorolhatnánk a hasonló kijelentéseket.

Meg kell a gyermeket nyugtatni, hogy az iskolában csak annyi feladatot kap, amennyit el tud végezni, továbbá, hogy a tanulás mellett jut idő játékra, kirándulásra és egyéb kedvelt tevékenységekre is. Ez az iskolalátogatások során meg is tapasztaltatható.

Az átmenet másik fontos eleme, hogy a gyermekek rendelkezzenek azokkal a készségekkel, képességekkel, amelyekre az iskolakezdéshez szükség van. A gyermek tovább haladása szempontjából elengedhetetlen a megfelelő iskolakészültségi állapot.

Elemezni kell azt is, hogy van-e a gyermek mögött olyan családi háttér, amely átsegíti őt az akadályokon. Ideális családi háttér nélkül ugyanis csak az önálló, szociálisan érett és jó képességű gyermekeknek van esélyük a tovább haladásra.

Az átmenet nehézségeinek leküzdése függ a tanító beállítódásától, nevelési és oktatási módszereitől is. Kölcsönös konzultációkkal, továbbképzésekkel, hospitálásokkal közelíthető a két intézmény nevelőinek módszere.

Az iskola ismerje azokat a szempontokat, amelyek alapján az óvoda a gyerekekről a szakvéleményt kiállította.

Megkülönböztetett szerepe van az iskoláskor előtti évnek, amikor célirányossá válik az iskolai életmódra nevelés, és konkrétabbá az óvodapedagógus – tanítónő közötti kapcsolattartási forma. A kapcsolatot a tervszerűség jellemzi.

A hagyományos formákon túl (látogatások, esetmegbeszélések, játszóház, szülői értekezlet tartása, közös rendezvények, ünnepségek) **az érintett iskolákkal közös óvoda-iskola átmenetet segítő programot** dolgozunk ki. Szakmai műhelymunkában egyeztetjük a pedagógiai munkánk eredményeit, fejlesztési feladatokat.

17.3. Kapcsolat a Szabó Magda Nagyközségi Könyvtár és Művelődési Házszal

A közművelődési intézményekkel való kapcsolattartás során a gyermekek olyan spontán ismeretekhez jutnak, amelyeket az óvoda nem tud nyújtani. A „művészetek nyelvén szólítják meg” a gyermekeket.

Fontos a rendszeres látogatás, mert a könyvtári beszélgetések, látogatások kapcsán szerzett ismeretek nagy jelentőséggel bírnak a személyiségfejlődés folyamatában. Óvodásaink a rendszeres könyvtárlátogatások során megtanulnak a könyvekre vigyázni, s megalapozódik bennük az irodalom szeretete és az olvasóvá válás.

17.4.A fenntartóval való kapcsolattartás

A fenntartóval való kapcsolattartás az óvoda funkciójának maradéktalan ellátása és az intézmény menedzselése szempontjából elengedhetetlen. Az óvoda igyekszik beszámolási kötelezettségének úgy eleget tenni, hogy teljes képet alakítson ki ez által az óvodai nevelésről, a nevelés feltételrendszeréről.

Az óvoda része a településnek. Fontos a közéletbe való aktív bekapcsolódás, mert a társadalmi környezettel való kapcsolattartás szempontjából meghatározó szerepük van a település hagyományainak, rendezvényeinek, ünnepeinek.

A kapcsolattartás tartalma: az intézmény optimális működtetése, a fenntartói elvárásoknak való megfelelés, illetve az intézmény érdekeinek képviselése.

Az intézmény és a fenntartó kapcsolata folyamatos, mely kiterjed:

- Az intézmény működésével, működtetésével összefüggő feladatok ellátására.
- Az intézmény alapidokumentumainak előterjesztésére, ha erre szükség van.
- Az intézmény pénzügyi-gazdálkodási tevékenységére.
- Az intézmény gazdálkodási és törvényességi ellenőrzésére.
- Az intézmény szakmai munkájának eredményességére, a szakmai munka értékelésére.

A kapcsolattartás formái:

- Szóbeli tájékoztatás.
- Beszámolók, jelentések.
- Értekezleten való részvétel.
- Információ szolgáltatás az intézmény működéséhez, gazdálkodásához, szakmai munkájához kapcsolódóan.
- Statisztikai adatszolgáltatás.
- Az intézmény működésének és tartalmi munkájának értékelése.

Kapcsolattartó: főigazgató, főigazgató-helyettes

Gyakoriság: szükség szerint

17.5. A családsegítő szolgálattal való kapcsolat

Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal való kapcsolat, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok:

Együttműködési megállapodás alapján, a törvényi kötelezettségen túl (jelzőrendszer működtetése, esetmegbeszélések, közös családlátogatások, kerekasztal beszélgetések) rendszeres, napi kapcsolat van a szolgálat családgondozóival, akik figyelemmel kísérik a gyermekek állapotát, hiányzását, a szülők együttműködését, a családok működőképességét.

Cél: azonnali intézkedés a gyermeket, családot ért probléma megoldására, ill. gyermekek rendszeresen járjanak óvodába, a szülők meggyőzése, bizalmi kapcsolat kiépítése.

- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, ill. szervezése: ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése, kirándulások, szervezése, rendezvények látogatása.

- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége miatt).
- Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi fogászat, szemészet, fülészet, ortopédiavizsgálatok) kezdeményezése, megszervezése.
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás szervezése a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok.
- A védőnők segítségével a gyermekek óvodai beíratásának támogatása, korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás

A gyermekvédelem valamennyi óvodai dolgozó feladata. A tevékenység koordinálását a gyermekvédelmi felelősök végzik. A gondozatlan, szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek esetében úgy tudunk segíteni, ha a védőnő, a családsegítő szolgálat és az óvoda egyeztetni a gyermekvédelmi feladatokat. A szakembereknek együtt kell elérniük - a fenntartó segítségével -, hogy szociális, vagy anyagi helyzete miatt egy gyermek se betegedjen meg és ne éhezzen.

17.6. A Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Nagykáta és Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Ceglédi Tagintézményeivel

Kapcsolattartó: főigazgató, főigazgató-helyettes

A kapcsolat tartalma: a gyermekek speciális vizsgálata, egyéni fejlesztése, a beiskolázás segítése, valamint tanácsadás nevelési kérdésekben.

A kapcsolat formája: vizsgálat kérése, kölcsönös tájékoztatás, esetmegbeszélés, konzultáció, szülői értekezleten való részvétel.

A kapcsolattartás formája elsősorban:

- A gyermek fejlettségével, személyiségével, magatartásával összefüggő szakvélemény megkérése.
- Az SNI, illetve a BTMN feltárásával összefüggésben végzett vizsgálat keretében a gyermek további egy nevelési évig történő óvodában maradását támogató előzetes szakértői vélemény kiállítása.
- A gyerekek szakirányú fejlesztése.

Gyakoriság: nevelési évenként a beiskolázást megelőzően, illetve a logopédus és óvodapedagógusok jelzései alapján szükség szerint.

17.7. Kapcsolattartás az egészségügyi szolgáltatókkal

- Védőnői hálózat

A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, jelzőrendszer működtetése, esetmegbeszélés. Szülői értekezleteken részvétel, egyéni tanácsadás. Közös pályázatok írása, eredményesség esetén megvalósítás.

- Gyermekorvosok

Szükség esetén eseti megbeszélések, rendkívüli járvány alatt kapcsolattartás.

- Fogorvos

Szükséges szűrések, közös tevékenységek. A gyerekekkel való első kapcsolatnak kiemelkedő jelentősége van. Ha játékos formában tanulja meg a helyes fogmosást, ismerkedik meg a gyermek a fogorvossal, nem alakul ki a későbbiekben félelem.

Gyakoriság: szükség szerint

A különleges étrendet igénylő gyermekek ellátása: A táplálék allergiás gyermekek számára a speciális ételhez való hozzájutást a mindenkori étkeztetési céggel történő folyamatos egyeztetésekkel, szükség szerinti szakorvosi javaslat alapján megszervezzük, fokozott figyelemmel kísérjük. A számukra saját konyhánk diétás ételt biztosít. A cukorbeteg gyermekek intézményen belüli ellátását az ezzel a feladattal megbízott, a szükséges elméleti és gyakorlati tudással rendelkező személy végzi, a feladatkörhöz kapcsolódó eljárásrendnek megfelelően. A cukorbeteg gyermekek biztonságos ellátásához szükséges a szülők, szakorvos, óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek, dajkák, konyhai dolgozó szoros együttműködése.

17.8. Egyházak és óvoda kapcsolata

Kapcsolattartó: Az egyházak képviselőivel az óvodavezető tartja a kapcsolatot.

A kapcsolat tartalma: Vallásgyakorlással összefüggő jogok, kötelezettségek megállapítása az alkalmazottakra az Nkt. Vhr.3. § 8) bek. foglaltak megtartásával történik.

Az óvodás gyermekek részére a történelmi egyházak által nyújtott hittan, szülői igény szerint, szakképzett hitoktatóval szervezhető, akit az egyház és szülők bíznak meg. Az óvoda biztosítja a vallási neveléshez szükséges helyet.

17.9. Az Oktatási Hivatallal való kapcsolattartás

Tartalma:

- A gyermek 6. életévének betöltése után a tankötelezettség megkezdésének halasztását kizárólag egy alkalommal és egy nevelési évre **kérelmezheti a szülő** az Oktatási Hivataltól.

Ha a Pedagógiai Szakszolgálat szakértői bizottsága a sajátos nevelési igény (SNI), illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség (BTMN) feltárásával összefüggésben végzett vizsgálat keretében a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidőn belül (január 18. napjáig) szakértői véleményében javasolja, hogy a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben részesüljön, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ilyenkor a szakértői véleményt az óvodában kell bemutatni, az óvoda pedig annak alapján berögzíti az óvodában maradás tényét a köznevelés információs rendszerében (KIR).

- Intézményi tanfelügyelet, minősítések lebonyolítása

Kapcsolattartó: főigazgató, főigazgató-helyettes

Gyakorisága: szükség szerint

17.10. Pedagógiai Oktatási Központtal

A főigazgató, főigazgató-helyettes kapcsolatot tart a Szolnoki Pedagógiai Oktatási Központtal (POK)

A kapcsolat tartalma:

A POK éves munkatervének, továbbképzési tervének, havi programterveinek megismerése, az érdeklődés szerinti részvétel biztosítása.

- Szaktanácsadói kirendelés.
- A pedagógiai tájékoztatási tevékenység.
- Tanügy-igazgatási tájékoztatási tevékenység.
- A pedagógiai-értékelési feladatok a továbbképzési, szakmai konferenciák, tájékoztatók szervezése.
- Oktatás-képzés igénybevétele (pl. diabéteszes gyermekek ellátása, stb. aktualitásnak megfelelően).
- Szaktanácsadás.

Kapcsolattartó: főigazgató, főigazgató-helyettes

Gyakorisága: évente, szükség szerint

17.11. A civil szervezetekkel, pedagógusokkal való együttműködés.

A gyermekek óvodai beíratásában való együttműködés (konzultációk).

A gyermekek hiányzásának csökkentése érdekében közös családlátogatások. Együttműködés az iskolaválasztásban (egyéni és csoportos megbeszélések. Szülői programok közös szervezése. Pályázati lehetőségek felkutatása és sikeres pályázás érdekében együttműködés. Kapcsolatot építünk kertészetekkel, helyi mezőgazdászokkal, környezetvédő szervezetekkel, Helyi adottságainkból adódóan a Famosi Madárvárta és a Tápió-Hajta tájvédelmi, Duna – Ipoly Nemzeti Park csapatával.

17.12. Kárpát-medencei magyar nyelvű intézményekkel való kapcsolattartás.

Lehetőségeink szerint a Kárpát-medencei magyar nyelvű óvodákkal szakmai kapcsolatépítés, pályázati lehetőségek keresése, felhasználása.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

A Szentmártonkátai Aprajafalva Óvoda, Bölcsőde és Konyha főigazgatója a nevelőtestülettel elkészítette az intézmény Pedagógiai programját, módosítását.

A helyi program elkészítésekor figyelembe vettük a jelenleg hatályos törvényi jogszabályokat, rendeleteket, az Óvodai nevelés országos alapprogram és a Tevékenységközpontú óvodai nevelési program szakmai tartalmait, a helyi sajátosságokat, figyelembe vettük továbbá az óvoda alapidokumentumait (Alapító Okiratát, Szervezeti és Működési Szabályzat, Házirend).

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A pedagógiai program módosításának módja: A főigazgató nevelőtestület bevonásával elkészíti a módosított programot. A szülők, a főigazgató kezdeményezésére megismerik.

A fenntartó hagyja jóvá.

A módosítás lehetséges indokai:

- Személyi és tárgyi feltételek változása
- Belső strukturális változtatások
- Pedagógiai tartalmi változtatások
- Fenntartó részéről kezdeményezett változtatások
- Törvényi módosítások követése

A program publikálásának formája:

- Oktatási Hivatal honlapján
- Intézmény honlapján

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A pedagógiai programot a főigazgató a nevelőtestület bevonásával elkészítette:

Szentmártonkátá, 2025. 09. 01.

.....
Ujvári Judit

főigazgató

Az óvoda pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban véleményezési jogával élt a Fenntartó jóváhagyása előtt a nevelőtestület.

Szentmártonkátá, 2025.09.01.

.....
nevelőtestület nevében

A pedagógiai programot a Szentmártonkátai Aprajafalva Óvoda, Bölcsőde és Konyha Szülői Munkaközösség megismerte:

Szentmártonkátá, 2025.09.01.

.....
Szülői Munkaközösség elnöke

A Szentmártonkátai Aprajafalva Óvoda, Bölcsőde és Konyha módosított, egységes szerkezetbe foglalt Pedagógiai Programját a fenntartó nevében határozatszámom jóváhagyta.

Szentmártonkátá, 2025. . . .

Ph.

.....
polgármester

Mellékletek

1.sz.melléklet: Kötelező minimális helység- és eszközjegyzék

A jegyzékben előírt minimum követelmények figyelembevételével a pedagógus az óvoda SZMSZ-ében, házirendjében meghatározott - védő, óvó előírások figyelembevételével viheti be az óvodai foglalkozásokra, az általa készített, használt pedagógiai eszközöket.

A gyermekek részére vásárolt eszközöknek és felszereléseknek igazodniuk kell a gyermekek, tanulók testméretéhez.

Ha az eszközöket, felszereléseket létszám figyelembevételével kell beszerezni, az adott eszközből, felszerelésből annyi szükséges, hogy minden egyidejűleg jelen lévő gyermek, munkát végző felnőtt igényét egyidejűleg teljesíteni lehessen.

Amennyiben az eszközöket, felszereléseket létszám szerint kell beszerezni, az adott eszközből, felszerelésből a tényleges, érintett létszámnak megfelelően kell az előírt mennyiséget beszerezni.

1. ÓVODA		
I. HELYSÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI		
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel		
A	B	C
Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés
1. 1. Csoporthozza		
2. óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszecély (rács).
3. gyermekszék (ergonómikus)	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülökével.
4. gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremcs, egyszemélyes óvoda asztalok.
5. fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	
6. szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló legalább egyötödének lefedésére alkalmas méretben	
7. játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1	
8. könyvespolc	gyermekcsoportonként 1	
9. élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	
10. textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
11. edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
12. szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	
13. hulladék szelckeltálására alkalmas gyűjtőedények	épület szintenként 1	a települési szabályozásnak megfelelően annyi gyűjtőedény, amennyi az elkülöníthető hulladéktípusok száma
14. 2. Tornaszoba		
15. tornapad	2	
16. tornaszőnyeg	1	
17.1 bordásfal	2	
17.2 bordásfal	3 gyermekenként 1	új óvoda építése esetén.
18. mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	pl. greiswald, mozgás-kotta, body-roll, Bosu jellegű fejlesztő eszközök
19. egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel; a pedagógiai programban foglaltak szerint, pl.: zsámoly, matrac, labdák, karikák, stb.

20.	3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
21.	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		a pedagógiai programban foglaltak szerint.
22.	tükör (az asztal szélességében)	1	
23.	asztal	1	
24.	szék	2	egy gyermek, egy felnőtt.
25.	szőnyeg	1	
26.	jádektartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas pole	1	
27.	4. óvodapszichológusi szoba	gyermeklétszám szerint	
28.	asztal	1	
29.	szék	4	
30.	szőnyeg	1	
31.	könyvek, játékok, iratok tárolására is alkalmas pole	1	
32.	5. Játsszóudvar		
33.	kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	
34.	kerti pad	gyermekcsoportonként 2	
35.	babaház	minimum 1, további 2 csoportonként 1	
36.	udvari ivócsap, ivókút	(székhelyen és telephelyen) 1	új óvoda építése esetén
37.	udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	megfelelő árnyékolás biztosításával
38.	takaróháló, takaróponyva	homokozónként 1	a homokozó használaton kívüli lefedéséhez
39.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	IV. rész szerint	pl.: fészekhinta, gyermekcsoportonként 1 db kétüléses lengőhinta, továbbá 3 - 3 db roller, három és kétkerekű kerékpár, mászóka stb.
40.	6. Intézményvezetői iroda		
41.	íróasztal és szék	1-1	
42.	tárgyalóasztal, székekkel	1	
43.	telefon	1	
44.	könyvszekrény	1	
45.	iratszekrény	1	
46.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb.

47.	7. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)		
48.	íróasztal és szék	1-1	
49.	iratszekrény	1	
50.	telefon	1	közös vonallal is működtethető
51.			
	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	tagintézményben perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, közös intézményi használatra stb.
52.	8. Nevelőtestületi szoba		
53.	asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkasztal is	pedagóguslétszám figyelembe vételével	
54.	szék	pedagóguslétszám szerint 1	
55.	könyvtári dokumentum	500	az óvoda-pedagógusok felkészüléséhez legalább ötszáz könyvtári dokumentum tárolásához alkalmas legyen
56.	könyvszekrény	2	
57.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb. amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat az óvodában megszervezett, biztosított;
58.	9. Orvosi szoba, elkülönítővel	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben biztosítva
59.	10. Gyermekeöltöző		
60.	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló
61.	öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	
62.	11. Gyerme mosdó, WC helyiség		
63.	törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	
64.	falitükör	mosdókagylónként 1	
65.	rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	
II. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK			
	A	B	C
1.	egyéni tisztálkodó szercek	gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár
2.	tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	ruhakefe, körömkéfe, szappantartó
3.	fésűtartó	csoportonként 1	
4.	törülköző	felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	
5.	abrosz	asztalonként 3	
6.	takaró	gyermeklétszám szerint 1	
7.	ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	

III. A FELNÖTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK		
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel		
A	B	C
1. szennyes ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
2. mosott ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
3. automata mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik
4. vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2
5. vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2
6. szárítóállvány	csoportonként 1-1 (székhelyen és telephelyen) 1	
7. takarítóeszközök	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
8. kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	pl.: ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna, fűnyíró, fűszegély nyíró, sövényvágó, metszőolló, hólappát, lombvágó, locsolótömlők, seprők
9. hűtőgép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	
10. porszívó	óvodánként (székhelyen és telephelyen szintenként) 1-1	pl.: lehet takarítógép
IV. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTEKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK		
A	B	C
1. 1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
2. különféle játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: családjáték, mesterségek játéka: közlekedési szabályjáték; boltos játékok; jelmezek, LEGO; építő kocka és építőelemek; mágneses építők, fogaskerék készletek)
3. mozgáskultúrát, mozgásfejlesztést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: akadálypálya elemek; egyensúlyérzékelő játékok, eszközök; gimnasztikai eszközök, motoros képességfejlesztő eszközök)
4. ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: hangszerkészlet; furulya, dob; triangulum; xilofon; metalofon; cintányér, csengő)

5.	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: okoskocka; logico eszközök; beszédfejlesztés eszközei; hangképzési segítő eszközök; könyvek)
6.	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: érzékelés-észlelés fejlesztését segítő eszközök; okoskocka; összetett fejlesztő eszközök, logico, sakkjátszótér eszközesomag)
7.	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: rajzolás, festés, mintázás, kézművességi eszközök)
8.	a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: logico; okoskocka; lotto játékok; kirakó eszközök, adott témakörhöz rendelt digitális adathordozók)
9.	munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
10.	2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
11.	digitális hang lejátszásra és képmegjelenítésre alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	projektor, vagy interaktív kijelző
12.	hangfalak	(székhelyen és telephelyen) 1	
13.	diavetítő	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
14.	vetítővászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
15.	hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	az óvoda pedagógiai programja szerint
16.	hangszer (gyermkeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
17.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő óvodában; az óvoda pedagógiai programja szerint
V. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI			
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel			
	A	B	C
1.	1. Beszédfogvatékosok		
2.	tükör 120 X 180 cm	csoportonként 1	
3.	logopédiai alapkészlet	csoportonként 1	
4.	2. Hallási fogvatékosok		
5.	dallamíró	csoportonként 1	

6.	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenhármát, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
7.	vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék	gyermeklétszám szerint 1	
8.	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
9.	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
10.	szurdologopédiai eszközök	csoportonként 1	
11.	3. Látási fogyatékosok		
12.	olvasótelevízió	gyermeklétszám figyelembevételével	gyengénlátók, aliglátók számára
13.	hatrekszes doboz, gombás tábla, szögcs tábla, csörgő labda	gyermeklétszám szerint 1	

2.sz. melléklet :ESÉLYTEREMTŐ ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM

1. Az Esélyteremtő óvodai fejlesztő program bevezetésének előzményei

Megfigyelési és mérési eredményeink szerint intézményünkben évről- évre egyre több gyermek küzd szociális és viselkedési problémákkal és ez mellett mutat jelentős elmaradást a kognitív képességek területén.

Az ilyen gondokkal küzdő gyermekek számára kívánjuk bevezetni az óvodai fejlesztő programot, mely nagy hangsúlyt helyez a lelki egészséggel kapcsolatos pozitív attitűdök kialakítására, a gyermekek szociális és társadalmi kompetenciáinak fejlesztésére, az interperszonális problémák megelőzésére, csökkentésére valamint a kognitív képességek fejlesztésére.

2. Az óvodai fejlesztő program célja

Adekvát fejlődési és fejlesztési lehetőség, módszerek biztosítása, melyek segítségével, alkalmazásával a gyermekek tanköteles koruk eléréséig pótolni, csökkenteni tudják a különböző területeken jelentkező elmaradásaikat.

3. Az óvodai fejlesztő program személyi feltételei

- inkluzív szemléletű, pozitív személyiségű, fejlett szociális készségekkel rendelkező, együttműködésre képes szakmailag felkészült óvodapedagógusok, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők
- intézményi és utazó gyógypedagógusok
- óvodai szociális segítők

4. Az óvodai fejlesztő program tárgyi feltételei

- a fejlesztéshez szükséges helyiségek
- a fejlesztéshez szükséges eszközök

5. Az óvodai fejlesztő program szervezési feltételei

- Az óvodai fejlesztő programba kerülés szabályai:

-Az óvodai fejlesztő programban az óvodapedagógusok szakmai véleménye alapján és a szülők egyetértésével elsősorban azok a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek vehetnek részt, akiknél bármilyen külső vagy belső oknál fogva megakadt vagy nem kellő ütemű a fejlődés.

-A tagintézmény vezetője felveheti az óvodai fejlesztő programba azt a gyermeket is, aki nem hátrányos helyzetű, feltéve, hogy a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül.

- A fejlesztő programba részt vevő gyermekek életkora: 3-6-7 év.

- A fejlesztő program tevékenységének helyszínei:

-óvodai csoportszoba

-óvodai fejlesztő szoba vagy a fejlesztésre kijelölt helyiség

-óvodai udvar

-óvodán kívüli helyszínek

- A fejlesztő programban megvalósuló szervezett tanulás javasolt időkeretei:

-tevékenységként a gyermekek életkori- és egyéni képességeinek megfelelően

- hetente 2 alkalommal
- A szervezett tanulás munkaformái:

- egyéni
- páros
- mikrocsoportos (max: 6 fő)

- Alkalmazott módszerek:

- Komplex tevékenységek tervezése, szervezése
- Differenciált tervezés, egyéni fejlesztés
- Kooperatív technikák
- Multikulturális nevelés
- Témahetek, projektek
- Boldog óvoda program
- iskolaelőkészítő fejlesztő foglalkozások

6. **Az óvodai fejlesztő program kiemelt területei**

6.1. A gyermek szociális képességeinek fejlesztése

- Személyközi viselkedés: konfliktuskezelés, asszertivitás, figyelemfelkeltés, üdvözlés, segítség másokon, segítségkérés, viselkedés- és játékszabályok betartása, mások elfogadása, nemet mondás
- Önmagukkal szembeni viselkedés: következmények vállalása, etikus viselkedés, jó és rossz elkülönítése, érzelmek kifejezése, pozitív énkép, önfogadás, felelősség, a tanulásban, kapcsolatokban, saját vélemény elmondása
- Feladattal kapcsolatos viselkedés: kommunikáció feladatvégzés közben, figyelés, csoporton belüli cselekvési kedv, együttműködés, mások előtti szereplés vállalása
- Környezeti viselkedés: étkezési viselkedés, a környezet megóvása, közlekedés.

6.2. A gyermek kognitív képességeinek fejlesztése

- Nagymozgások fejlesztése (ez minden fejlesztés előfeltétele)
- Finommotorika fejlesztése (összehangolva a grafomotoros fejlesztéssel)
- Beszédfejlesztés
- Prevenció fejlesztés (vizuális, akusztikus, tapintásos, kinesztétikus, taktilis)
- Mennyiségélmények a matematikában
- Figyelem-, emlékezet-, képzeletfejlesztés
- Gondolkodási műveletek fejlesztése

A felsorolt területek fejlesztését komplexen kezeljük, az egyes funkciók együttes fejlesztése történik, mivel e funkciók szétbontása nehezen megvalósítható. A gyermek gondolkodása az értelmi képességek egyéb összetevői, sajátosságai miatt ebben az életkorban tevékenységbe ágyazva, manipulációhoz kötötten fejleszthető a leghatékonyabban.

6.3. A gyermekek és családjaik szociális hátrányainak enyhítése segítő pedagógiai tevékenységekkel

- a) óvodai gyermekvédelmi munka

- jelzőrendszer működtetése
- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény érvényességi idejének figyelemmel kísérése
- a rendszertelen óvodába járás csökkentése
- egészségügyi, pedagógiai szűrővizsgálatok megszervezése
- adományok gyűjtése
- együttműködés a szociális segítőkkel, Családsegítő munkatársaival
- családlátogatás, fogadóóra, szülői értekezlet

b) az iskolaválasztás és az óvoda – iskola átmenet folyamatának megsegítése

- a szülők megfelelő tájékoztatása a témával kapcsolatban
- az iskolaválasztással kapcsolatos adminisztrációs feladatok (papír alapú, online) segítése, átvállalása
- kapcsolattartás az iskolák képviselőivel, közös programok szervezése, és az azokon való kölcsönös részvétel

c) további egy évig az óvodai nevelésben való részvétel megsegítése tanköteles korú gyermekek esetében (OH és BTMN miatti iskolai felmentettek)

- a szülők megfelelő tájékoztatása a témával kapcsolatban
- a szülők kérésére a gyermekekről megalapozott pedagógiai vélemény kiadása

6.4. Kapcsolattartás, együttműködés megsegítése azokkal az intézményekkel, szervezetekkel, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, segítik és a gyermekek számára a fejlődés lehetőségét és szolgáltatásokat biztosítanak.

- EGYMI
- Pest Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Egészségügyi intézmények
 - védőnői hálózat
 - gyermekorvosok
 - szakorvosok
- családgondozók, szociális segítők
- Szabó Magda Nagyközségi Könyvtár és Művelődési Ház
- Helyi és Országos civil szervezetek

7. Az óvodai fejlesztő program eredményességének nyomon követése

Az óvodai fejlesztő programban részt vevő gyermek egyéni fejlesztési terv alapján történő haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben résztvevő pedagógusok háromhavonta értékelik. Az értékelésre meg kell hívni a gyermek szülőjét, ha van, a gyermek gyógypedagógusát, indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, valamint a nevelési tanácsadást végző pedagógiai szakszolgálat képviselőjét.

8. Az óvodai fejlesztő program kötelező dokumentumai

- A gyermek egyéni fejlődési naplója
- Anamnézis felvétele családlátogatás alkalmával (óvodába lépés előtt)
- A gyermek egyéni fejlettségmutatói I. (befogadási időszak után–október 31.)
- A gyermek egyéni fejlettségmutatói II

- Egyéni fejlesztési tervek
- Egyéni fejlesztési tervek értékelése (3 havonta)
- A fejlődés eredménye óvodáskor végén
- Szülők tájékoztatása gyermekük fejlődéséről fogadóóra keretében (3 havonta ennek rögzítése).

Mellékletei:

- a gyermekről készült felterjesztések (pedagógiai, pszichológiai, iskolaérettségi)
- a gyermekről készült szakvélemény/ek (szakorvosi, szakértői, pszichológiai)
- óvodapedagógusi pedagógiai jellemzés/ek
- szűrővizsgálati vélemények
- családrajzok
- határozatok (HH, HHH)

- Csoportnapló

9. Az óvodai fejlesztő program működtetésének várható eredményei

Egyénre szabott foglalkozások, tevékenységek hatására várhatóan az intelligenciastruktúra kiegyensúlyozottabb lesz, a bizonytalan szociális és kognitív képességek biztosabbá válhatnak. Mindez elősegíti majd a jobb iskolai beválást és a gyermekeket így sok iskolai kudarctól megóvhatjuk.

Függelék

1.sz.függelék: Óvodán kívüli óvodai nevelés megszervezése koronavírus járvány idején

Törvényi háttér

- Magyarország Alaptörvénye
- 2012.évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 40/2020. (III.11.) Kormányrendelet
- 45/2020. (III.14.) Kormányrendelet
- OH által kibocsájtott módszertani levelek

Magyarország Kormánya 2020. március 11-én a COVID-19 vírus terjedésének következményeként Magyarország területére veszélyhelyzetet hirdetett, ezzel egyidőben különleges jogrendet vezetett be. Március 14-én megjelent rendelkezései értelmében az óvodákban, bölcsődékben rendkívüli szünet rendelhető el. A rendkívüli szünetnél figyelembe kell venni a szülői igényeket.

Mindezek figyelembevételével más rendelkezésig óvodai ügyeletet szükséges biztosítani.

Az Oktatási Hivatal módszertani ajánlásban fogalmazta meg az óvodák számára, hogy

„Az óvodapedagógusok a szülők számára, a gyermek személyiségét, érdeklődését és egyéni képességeit ismerve, ajánljanak olyan játékos tevékenységformákat, élményszerzési lehetőségeket, amelyeket a szülők gyermekükkel együtt otthonaikban is megvalósíthatnak.” Kéri, hogy „Az infokommunikációs eszközök használatával online nyújtsanak segítséget, támogatást a szülők részére.” – az óvodák.

Óvodánkban megvalósuló online működés elemei a zárt Facebook csoportokban

- Az óvoda egészét érintő aktuális információk megosztása, vezetői tájékoztatás.
- Az óvodavezető közlése a vírussal kapcsolatos tudnivalókat, értesíti a szülőket, dolgozókat a fennálló helyzetről.
- A pedagógiai program alapján heti, napi tartalmakat terveznek, ajánlanak az óvodapedagógusok csoportonként, nem leterhelve a gyermekeket, szülőket
- Elsősorban az iskolába készülő nagycsoportosok számára iskolaelőkészítő tevékenységek, játékos feladatok küldése.

Célok

- A felelős, szabálykövető alkalmazotti, szülői és gyermeki magatartás motiválása, támogatása.
- A teljes óvodai közösség együttműködése, a folyamatos kapcsolattartás által az országos és az óvodai szintű közös célok érdekében.
- A családok informálása, pedagógiai segítése, támogatása a válsághelyzetben, a családok életvitelének tiszteletben tartásával.
- Az óvodások megszokott életrendjének más, kényszerű körülmények közé helyezve is megtalálni a módját annak, hogy a gyermekek érdekes, motiváló hatású élményekhez jussanak, bővíljenek ismereteik, személyiségfejlődésük -egyéni képességeiknek megfelelően- megvalósuljon.
- Készségek, képességek, kompetenciák fejlesztése, új elemként az IKT kompetenciák fejlesztése.
- Az óvodapedagógusok számára kihívást jelentő feladatban való helytállással sikerélményhez juttatás, személyes szakmai fejlődés, kiemelten az együttműködés, kommunikációs képességek és az IKT, digitális kompetenciák terén.

Feladatok:

1. Kommunikáció a nevelőtestülettel, tájékoztatás

- Kötelező elérhetőség és visszajelzési kötelezettség a zárt munkatársi Facebook csoportban, valamint e-mailben és telefonon.
- Az online óvodai működéssel kapcsolatos OH ajánlás továbbítása az óvodapedagógusoknak emailben.
- Egyeztetés, ötletelés a nevelőtestülettel a zárt Facebook csoportban.
- Feladat kiadása, az elkészült online óvodai pedagógiai működés projektjének megszervezése, megküldése emailben az óvodapedagógusoknak.

Felelős: óvodavezető, óvodavezető helyettes, munkaközösségvezető, óvodapedagógusok

2. Kommunikáció a szülőkkel, tájékoztatás az óvoda zárt Facebook csoportjaiban

- Aktuális, naprakész tájékoztatás az óvodákat, óvoda egészét érintő hivatalos, hatóságok, a fenntartó által elrendelt információkról, felelős állampolgári magatartásról.
- Tájékoztatás a koronavírusról felnőtteknek plakáton, gyerekeknek játékos videón.
- Szülők tájékoztatása az online óvodai működésről, kitűzött célokról, feladatokról.

Felelős: óvodavezető, óvodapedagógusok

3. Az online óvodai élet programjának bevezetése

Mivel erre a helyzetre az óvodák vonatkozásában egyelőre nincsen központi szabályozás, csak ajánlás így az empátiás készségünkre, szakmai felkészültségünkre építünk.

- Az erőforrások átgondolása: az óvodapedagógusok milyen mértékben vonható be, ki mennyire felkészült IKT területén., IKT eszközök megléte.
- A teljes óvodai közösséget (szülők, dolgozók, gyermekek) együttműködésére törekszünk, éreztetjük egymással, hogy számíthatunk a másokra, senki sincs egyedül.
- Törekedünk a családokkal az inkluzív kapcsolattartásra.
- Figyelembe vesszük, hogy a legtöbb családban a nagyobb testvérekkel is kell foglalkozni az online oktatás során, illetve a szülő akár távmunkát végezhet.
- A tanköteles korú gyermek esetében alkalmanként élőben is bejelentkezünk, kapcsolatot tartunk a gyermekekkel lehetőleg a délutáni órákban.
- Az online óvodai programot úgy állítjuk össze, hogy a szülők találkozzanak a napi tartalmakkal, amivel a gyermek aztán másnap napközben a szülővel, de a nagyobb óvodás akár önállóan is tovább tevékenykedhet, miközben a szülőnek kötelezettségei vannak nagyobb testvérrel, vagy saját munkavégzése miatt.
- Egy általános, intézményi szinten egységes kereteket tartalmazó online óvodai munkát tervezünk, amit aztán meg tudunk tölteni konkrét tartalommal.
- Online elérhetőek vagyunk a szülők számára vezetői szinten és óvodapedagógusi szinten is. A korcsoportonként megosztott tartalmak lehetővé teszik a gyermekek számára az öndifferenciálást, kipróbálhatják, elvégezhetik azon tevékenység bármelyikét, amelyeket az óvodapedagógusok közzétesznek.

Felelős: óvodavezető, óvodapedagógusok

Rendkívüli munkarend elrendelése

Óvodapedagógusok részére:

Az Oktatási Hivatal által 2020. március 20-án kibocsájtott „Módszertani ajánlás az óvodapedagógusok részére a koronavírus-járványban az óvodai ellátást végző intézmények esetében elrendelt rendkívüli szünetre” melynek értelmében az óvodapedagógusok részére a távmunka végzését lehet elrendelni. A távmunkavégzés során rendkívüli esetben bárki berendelhető, ezért a rendelkezésre állás mindenki részére elrendelhető. Az óvodapedagógusok egészségének védelme érdekében a szükséges egyeztetéseket, nevelőtestületi szakmai megbeszéléseket lehetőség szerint szintén digitális eszközök által, vagy telefonon bonyolítjuk le.

A szülők estében felmérésre kerül, hogy megoldott-e mindenkinél a digitális anyagok fogadása.

A távmunkavégzés során elvégzendő feladatok:

Feladat	Felelős
A gyermekek egyéni és összesített mérése, értékelése	minden óvodapedagógus
Környezettudatos óvodai nevelés minden soron következő témakörének kidolgozása pl - Víz világnapja - Madarak, fák napja - Föld napja - Közlekedési világnap	minden óvodapedagógus
Csoportnapló folyamatos tervezése, a tématervek elkészítése, tevékenységek értékelésének elkészítése	minden óvodapedagógus
Online felület működtetése a szülők részére – az anyagok elérhetőségének feltüntetésével (YouTube link, egyéb linkek)	minden óvodapedagógus

A szülőket tájékoztatjuk a szabad játék kitüntetett szerepének fontosságáról, feltételeinek megteremtéséről, mely során a gyermek újra éli az őt ért élményeket és feldolgozza azokat.

Verselés, mesélés

A játék mellett talán az egyik legkedveltebb gyermeki tevékenység a verselés és a mesélés, mely tevékenységnek az óvodai nevelésen túl a legtöbb családban is kialakult jó gyakorlata van. A kényszerhelyzet szülte hirtelen váltás minden bizonnyal – akár így, vagy akár úgy –, de mérhető hatással lesz a verselésre és mesélésre, mely hatást a média- idő és tartalom megfelelő mértékének ajánlásával az óvodapedagógusok kedvező irányba befolyásolhatnak az alábbi szakmai értékek szülők és gyermekek irányába történő közvetítésével:

- **Javasoljuk**, hogy lehetőség szerint otthon kerüljön kialakításra egy hely, ahol a gyermeknek is lehetősége van könyveket nézegetni, bábozni, dramatizálni, mesélni, akár önállóan vagy a szüleivel közösen.
- **Javasoljuk**, hogy a gyermek könyvespolcán – lehetőség szerint- az éppen aktuális téma szerinti verses, mesés és egyéb más könyvek legyenek elhelyezve, azonban igény szerint elővehessék bármelyik könyvet.
- **Felhívjuk a szülők figyelmét** arra, hogy vers- és meseválasztásaik során törekedjenek megismertetni gyermekükkel a népköltészet remekeit: pld. a szülőktől (a gyermek nagyszüleitől) hallott, vagy tanult népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat.
- **Az óvodapedagógus ajánlásaival biztosítja a lehetőséget** a mindennapos mondókázásra, verselésre, mesélésre.
- **Az óvodapedagógus felhívja a szülők figyelmét** arra, hogy a versek és mesék hozzájárulnak a gyermek érzelmi, anyanyelvi neveléséhez, miközben élményt nyújtanak.
- **Javasolt a mindennapos verselés és mesélés**, elsősorban a magyar gyermekköltészet és népmesekincs ajánlásokkal. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának is elmaradhatatlan eleme.
- **A családokat motiváljuk a közös verselésre, mesélésre, bábozásra, dramatizálásra.**

- **Az óvodapedagógusok felhívják a szülők figyelmét** arra, hogy a mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására.
- **Az óvodapedagógusok ösztönözik a családok saját vers és mesealkotását**, keresve a lehetőséget azok összegyűjtésére, a személyiségi jogok tiszteletben tartásával esetleg a csoport gyermekei között azok megosztására.
- **Az óvodapedagógusok javasolják** minden gyermek számára a délutáni csendes pihenőt és az alvást kevésbé igénylő gyermekek csendes tevékenységéhez képeskönyvek nézegetését.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- **Az óvodapedagógusok javasolják**, hogy lehetőség szerint a család közös helyiségében (vagy a gyermek szobájában) kerüljön kialakításra egy olyan csendes sarok, hely, ahol a gyermeknek is lehetősége van zenét hallgatni akár önállóan, vagy a szüleivel együtt. A gyermekek által használható hangszerek- amennyiben van- oly módon legyen elhelyezve, hogy az számukra látható, elérhető legyen. A lakás tágasabb terében legyen lehetőség táncra és mozgásra.
- **Az óvodapedagógus ajánlásaival segíti**, hogy az éneklés, zenélés, a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé váljon.
- **Az óvodapedagógus ötleteit megosztva segíti a szülőket**, hogy gyermekeikkel minél gyakrabban, és közösen készítsenek ritmusjátészó „hangszereket” - akár újrahasznosítással- és játsszanak ezekkel minél többet, találjanak ki dalokat és mondókákat.
- **Az óvodapedagógusok alkalomszerűen bevonják a szülőket** is a közös éneklésbe és a hagyományok ápolásába.
- **Az óvodapedagógusok javasolhatják a szülőknek**, hogy lehetőség szerint természetes módon, vagy online tartalmakon keresztül mutassanak be gyermekeiknek különböző hangszereket.
- **A pedagógusi és szülői minta** spontán utánzásával az éneklés - zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik. A mozgás, a ritmus, a dallam és a szöveg globális élményt nyújt a gyermekek számára.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

- **Javasolja az óvodapedagógus**, hogy lehetőség szerint ott, ahol leginkább együtt van a család, alakítsanak ki egy olyan teret, ahol a nap bármely időszakában szabadon fejlesztheti és kipróbálhatja saját kreativitását, esetleg megismerkedhet új anyagokkal. Itt kapnak helyet a vizuális tevékenységek eszközei, de más alkotást elősegítő eszközök is, mint az olló, a kréta, textil, ragasztó, barkácsoló és egyéb más eszközök, anyagok. Olyan legyen ez a tér, ami a gyermekek és a szülei kreativitását egyaránt ösztönzi, támogatva közben a verbális kommunikációt, az önértékelést, finom- és nagy- motoros mozgásokat és az intellektuális képességek fejlődését. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos.
- **Az óvodapedagógus ötleteivel segíti a szülőket és a gyermekeiket a felhasználható anyagok gyűjtésére, és a hasznos hulladékok újrahasznosítására** (flakonok, dobozok, tojástartó, sajtos doboz, dugók stb.).
- **Az óvodapedagógus instrukciói alapján** a szülők segítenek megismertetni a gyermekeiket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- **Az óvodapedagógusok által javasolt digitális tartalmak között szerepel a népi kismesterségekkel való ismerkedés.** A szülők meséljenek, beszéljenek ezekről gyermekeiknek, keressék, és együtt nézzék meg a lakásban fellelhető alkotásokat, eszközöket.
- **Az óvodapedagógus ösztönözheti a szülőket**, hogy a gyermek vagy a család alkotásaiból készítsenek házi kiállítást, melynek fotóit igényük szerint megoszthatják a csoporttársakkal.
- **Az óvodapedagógus pedagógiai tanácsai és ajánlásai során kiemelt figyelemmel van a tehetséges gyermekekre** (különleges eszközök, anyagok biztosítása, pályázatokon való részvételi lehetőségek).
- **Az óvodapedagógus javasolja a szülőknek**, hogy a gyermek, otthon készített munkáit (produktumait) folyamatosan gyűjtsék össze, és a járvány megszűnte után hozzák el azokat óvodába.

- **Az óvodapedagógus kérje meg a szülőket**, hogy kéthetente legalább egy gyermeki vagy családi alkotás fotója kerüljön megosztásra a szülők és az óvodapedagógusok között.
- **Az óvodapedagógus ösztönözzé a szülőket**, hogy vegyenek részt az óvoda, vagy a közösségi hálón meg hirdetésre kerülő rajzpályázatokon.
- **Az óvodapedagógus figyelmeztesse a szülőket** a vizuális tevékenységek során adódó, esetlegesen előforduló baleseti veszélyforrások kiküszöbölésére, megszüntetésére.

Mozgás

Az óvodai egészségnevelés – benne a mozgásfejlesztés – háttere a család, mely közeg kitüntetett szerepet kell, hogy vállaljon a gyermek rendszeres mozgásának megszervezésében és megszerettetésében. Tapasztalataink szerint a szülők számos esetben igénylik óvodapedagógusaik segítségét, ezért is nagyon fontos lehet a családokkal történő együttműködés, a családok szemléletformálásának vagy váltásának segítése, az egészséges és természetes életmód szokásalakításának terén. A spontán játékokban -azon belül a szabad játékokban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak nap mint nap, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Otthon is törekedni kell a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a friss levegő folyamatos biztosítására, a szabad levegő kihasználására.

- **Az óvodapedagógusnak szorgalmaznia kell** a gyermekek számára – a lehetőségek függvényében akár szűkös lakásokban is – az életszükségletet jelentő, a mozgás biztosításához szükséges belső és külső terek kialakítását.
- **A gyermekek számára is értelmezhető célok meghatározásával az óvodapedagógus tudatosítja a szülőket**, hogy a felnőttkori mozgásügyesség nagymértékben a gyermekkori mozgástapasztalatok függvénye, ezért meghatározó jelentősége van a spontán és szervezett óvodai és otthoni mozgásnak, mozgásos programoknak.
- **Az otthoni napirend kialakításához adható óvodapedagógiai tanácsok között szerepel** a napi mozgás, és minél több idő eltöltése a szabad levegőn.

- **Az óvodapedagógus téma és feladatajainálai kapcsán törekszik játékos mozgásfeladatokon keresztül is az értelmi és szociális képességek fejlesztése, a kooperatív (testvérekkel és szülőkkel együtt végezhető) mozgásos játékok alkalmazására.**
- **Tudatosítja a szülőknél az óvodapedagógus az életkornak megfelelő terhelés, az állóképesség fejlesztésének fontosságát, és ezekhez játékos utánpótlás mozgásfeladatok ajánlásával nyújtson segítséget.**
- **Az óvodapedagógusi kompetencia és az óvodában már kialakított szokások függvényében tartásjavító, lábpoltozat fejlesztő vagy egyéb más mozgásprogramokat és gyakorlatokat ajánl online tartalmakat megosztva.**

A külső világ tevékeny megismerése

A környezet megismerése és a környezet megismerésének lehetősége a hirtelen megváltozott hétköznapiakba vegyített sokszínű, érdekes, és izgalmas tevékenységek biztosításával átfogja az egész családi életet. A szeretet, a kötődés, valamint különböző élménybefogadások keltésével az érzelmek és kifejezőképességek, valamint a különböző szokások kialakítására és fejlesztésére most fokozottan, és tudatosan szükséges hangsúlyt helyezni.

Az óvodapedagógus téma-, cél- és feladatajainálai fókuszában az egészség és a test védelme szerepe központi helyen áll. A tematikus terveknek megfelelően a környezeti és matematikai tartalmakat megosztva segítjük a gyermekek, szülők otthoni tevékenységeit.

Munka jellegű tevékenységek

A családok tartós otthonlété – kivált, ha az bezártsággal is együtt járó – számos lehetőség nyílik a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenységek felkínálására és gyakorlására. A gyermekek általában örömmel és szívesen vesznek részt otthon is a különböző munkafolyamatokban, melyek a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetőségei. Ilyen tevékenységek: az önkiszolgálás, a segítség a szülőknek/nagyszülőknek, a testvérekkel együtt, értük, az önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése (szelektív hulladékok szétválogatása,

növény- és kisállat gondozás) stb. A családi együttlét során célszerű átgondolni a gyermekek játékos formában történő bevonásának lehetőségeit és gyakorlatát.

- **Az óvodapedagógus tanácsot ad** a szülőknek a belső és külső környezetben végezhető munkák feltételeinek megteremtéséhez, a gyermeki munka tudatos szervezéséhez.
- **Ösztönözi a szülőket** a gyermekkel való együttműködésre.
- **Erősíti a szülőket** abban, hogy folyamatosan, konkrétan és reálisan, a gyermeket saját magához mérten részesítsék személyiségfejlesztő pozitív megerősítésben.

A tanulás támogatása – A különböző tevékenységekben megvalósuló tanulás

- **Az óvodapedagógusok a nevelés-tanítás támogatását** online tartalmak válogatásával, illetve a nagyon sok és hasznos link továbbításával segítik a szülőket és a gyermekeket.
- **A különböző digitális tartalmak**, linkek csak válogatás, tematizálás, magyarázat vagy ráutalás kíséretében kerülnek megosztásra.
- **A megosztásra kerülő digitális nevelési és tanulási tartalmak mennyiségét, minőségét és ütemezését** egyaránt a minőség, igényesség jellemzi, a mennyiség megválasztásakor kerüljük a gyermekek és a szülők túlterhelését.
- **Az óvodapedagógusok a tanköteles korú gyermekek tekintetében sem alkalmazzák** az úgynevezett „házi feladat” adását és számonkérését! Olyan differenciált feladatokat, ötleteket és tartalmi ajánlásokat közvetítünk a gyermekek számára, amelyek játékos tevékenységeket ígérnek, motiválók, lekötik a gyermekek figyelmét, és adott esetben fejlesztő hatásuk is van/lehet.
- **Az óvodapedagógust elsődlegesen ne csak a fejlesztési szándék motiválja!**
- **Az óvodapedagógus a feladatellátása során** a családok anyagi terheit nem növeli mivel a koronavírus okozta helyzet következményeként sok család egzisztenciális gondokkal is küzd. Olyan megoldásokat keresünk, amelyekhez feltehetően rendelkezésre állnak az eszközök és anyagok a különböző felszereltséggel rendelkező otthonokban (újrahasznosítható anyagok, egyszerűen elkészíthető lisztgyurma, kupakok, flakonok, hajtogatáshoz régebbi csomagoló és egyéb papírok stb.)

- **Az óvodapedagógus a gyermekek otthoni tanulásának az alábbi formáit ösztönözi, javasolja:**
 - az utánzásos minta-, és modellkövetéssel magatartás és viselkedéstanulás,
 - szokások alakítása,
 - a spontán játékos tapasztalatszerzés,
 - a játékos, cselekvéssel tanulás,
 - a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
 - a szülők által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, – a gyakorlati problémamegoldás.
- **Az óvodapedagógus támogatja a szülőket tanácsaival és példamutatásával** – különösen abban, hogy mindig személyre szabottan, és pozitív értékeléssel segíti gyermekeik személyiségének kibontakozását.
- **Az óvodapedagógusok nyugtassák meg a szülőket**, hogy az okos szabályokat felállító, a gondosan összeállított családi napirendet követő, a gyermekeiket cselekvő aktivitásra, kreativitásra és megtapasztalásokra serkentő családokban nevelkedő gyermekek a karantén következményeként nem kerülnek olyan helyzetbe, amelyek majdan az iskolába történő beilleszkedésüket nehezítenék. Fontos, hogy a szülők folyamatos kapcsolatot tartanak az óvodapedagógusokkal, és lehetőség szerint működjenek együtt gyermekeik megfelelő fejlődése érdekében.

Napi feladatok

Óvodapedagógusok:

- Céltudatosan válogatjuk össze az ajánlásra kerülő meséket, verseket, mondókákat, dalokat, egyéb tevékenységeket.
- Céltudatosan összeállított tematikus linkgyűjtemény készítünk óvodás dalok gyűjteményt választunk és osztunk meg szülők számára.
- Szakmai anyagokat kutatunk fel, szakmai anyagokat készítünk, tudásátadás, ötletek: Fenntarthatóság – újrahasznosítás témákban.
- Óvodai pályázatokat figyelünk.

- Szemléltető eszközöket, képeket, játékokat készítünk, ötleteket gyűjtünk mappába.
- Ajándékokat, meghívókat, szükséges dekorációs anyagokat készítünk, ötleteket gyűjtünk.
- A családokat, a szülőket segítjük a gyermekek otthoni foglalkoztatásában hetirendszerességgel.
- Óvodai szakfolyóiratokat, szakkönyveket, továbbképzési anyagokból szakmai anyagokat állítunk össze.
- Szülői és nevelőtestületi, munkaközösségi értekezletekre PPT-ket készítünk.
- Számítástechnikai ismereteket alkalmazunk, digitális tér az óvodában elméletét és gyakorlatát.

Dajkák:

- Fokozottan figyelnek az óvoda egészséges környezetének biztosítására a rendszeres fertőtlenítésre
- Az óvoda növényeinek heti rendszerességgel gondozzák
- Csoportszoba játékait javítják.
- Óvodai textíliákat javítják, varrják.

Intézményvezető, óvodatitkár:

Biztosítják az intézmény folyamatos működtetését személyes jelenléttel, illetve távmunka formájában.

„Módszertani ajánlás az óvodapedagógusok részére a koronavírus-járványban az óvodai ellátást végző intézmények esetében elrendelt rendkívüli szünetre” értelmében elvégzik a pedagógiai program, szabályzatok felülvizsgálatát. Napi létszám jelentés az OH felé. Online felület kezelése – a szülők kollégák támogatása. Óvodai beiratkozás megtartásához szükséges óvintézkedések kidolgozására, tájékoztatás a Kormány járványügyi intézkedéseinek megfelelően. Munkarend kidolgozása rendkívüli helyzet fennmaradása esetén.

Egyéb általános rendelkezések:

Minden dolgozó köteles betartani a Kormány által elrendelt utasításokat.